

Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarut 2024

Kommunit Namminersorlutillu Oqartussat missingersuutaat naatsorsuutaallu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 26, 28. november 2016-imeersoq naapertorlugu Naalackersuisut Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera pillugu ukiumoortumik nalunaarummik saqummiussissapput, taakkununga ilaalluni pisortat aningaasartuutaasa isertitaasalu ineriartortorerat.

Ukiumoortumik nalunaarutip imarissavai qitiusumik aningaasartuuteqarfiusartuni isertitaqarfiusartunilu ataatsimi arlalinniluunniit aningaasaqarneq pillugu aamma suliassanik ingerlatsinerup misissuiffigeqqissaarneqarsimanerat.

Taamaalilluni nalunaarussiaq siammasissumik siunnerfeqarpoq, aningaasaqarnermilu ineriartortitsinissaq pingaarnersiuiinissarlu pillugit Naalackersuisut Inatsisartullu isummersuutaannut ilaatinneqartussanngorlugu ilusilersorneqartussaalluni. Nalunaarummi immikkut ajornartorsiuteqarfiusut ineriartorfiusinnaasullu tikkuarneqarput.

Taamaammat Naalackersuisut Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu Nalunaarutaat 2024, Naalackersuisut 2025-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutissamik suliaqarnerannut atasutut isigineqassaaq.

Siulequt

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2024-mi nunap aningaasaqarnikkut inissisimaneranik siunissamilu ilungersunartunik ukiumut killiffik takutinneqarpoq.

Ukioq qaangiuttoq annertuumik aningaasarsiornikkut ingerlalluarfiuvoq, 2023-milu aatsaat taama appasitsigisumik suliffissaaleqisut appariarsimallutik. Tamanna pitsaasumik ineriartorneq nuannaartitsivoq, kisianni aningaasaqarnitta ajalusuunnginnissaat pisortallu akiitsuisa amerliartupiluunnginnissaat pillugu mianersortariaqarpugut.

Naalackersuisut akileraarutitigut akitsuusersuinikkullu aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiissuteqarput, tassanilu piffimmi katillugit 360 mio. kr.-nik annertuumik appaasimanerup malitsigaa. Tamakku suliniutit aningaasaqarnermut uummarissaataannartut unammillernerusinnaaneruliinnarnissamullu sanaajunngillat kisianni aamma inuiaqatigiinni naligiinnerulersitsinissamut anguniagaqarnerullutik. Inuttaasunut illersortariaqarnerusunut assigiinnerusumik akileraartarnermut agguaanissap akileraarutinillu oqilisaanermik qulakkeerinikkut, Naalackersuisut inuiaqatigiinnut peqataatitsinerunissamik ujartuipput kikkut tamarmik iluarusullutillu taperseeqataatikkumallugit.

Silassorissuusiaq maani nalunaarusiami immikkut ukkatarineqarpoq aningaasaqarnitsinni inuiaqatigiitsinnilu pingaaruteqarneruleriartorsinnaammat. Silassorissuusiamik atuneq ukiuni aggersuni annertusiartornissaa aamma suliffeqarfeqarnikkut annertuumik sunniuteqarsinnaanera naatsorsuutigaarput, inuiaqatigiinnerup ilusilersorneqarnera inooriaaserpullu ilanngullugit.

Nalunaarusiap aamma Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2, peqqinnissaqarfimmi ilinniartitaanerullu iluani nangitsinissamut isiginninneruvoq.

Atuarluarnissassinnik kissaappassi.

Erik Jensen

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoq

Imarisai

Siulequt	3
1 Ullumikkut akít aningaasarsíornikkullu píssútsít allanngorarnérat	5
1.1 Maanna písut píllugít Aningaasaqarnermut Síunnersuísoqatígít síulíttaasoqarfiata nalíínera	5
1.2 Aningaasat naleerukkiartórnerisa ineriartórnerat	8
1.3 Aalisarnermi ineriartórneq	10
1.4 Inuussutíssarsíutít allat	22
1.5 Sulíffeqarneq sulíffíssaaleqínerlu	33
2 Písórtat aningaasaqarnérat	38
2.1 2023-mut Nunatta Karsíata naatsórsúutai	38
2.2 Akítsúutít	39
2.3 Akíítsut	43
2.4 Kommúnini aningaasaqarnérup ineriartórnera	46
2.5 Akíítsut allanngoriartórnerat	49
3 2024-mut aningaasanut ínatsímmut kíllííússat aamma AIS 2025-mík píareersaaneq	55
3.1 AIS 2024-mut tunngatíllugu aallaavíússúsaq	55
3.2 Kommúnít peqatígalugít 2024-mi ataatsímóórtumík tapiíssutíssat píllugít ísumaqatígííssutíssap píareersarnera	56
4 Sulíassaqarfíít qítíutínnéqartut	59
4.1 Attasíínnarníssamut Ineriartórtítsíníssamullu pílersaarut II	59
4.2 Sílassórsíússúsaq	63
4.3 Peqqínníssaqarfíímmut tunngasut	68
4.4 Íllíníartítáanermut tunngasut	71
4.5 Píítsúússútsímík úttúíneq	73
4.6 Ínnarlúutíllínník sullíssíneq	77
Íllanngússaq - Úttúutít érsíutíllu	79
Angúníakkat úttúutíllu atórneqartárneri	79
Ataatsímóórsússámík angúníakkat úttúutíllu	81
Íllíníartítáanermut angúníakkat úttúutíllu	85
Písórtat íngerlatsívíínut tunngatíllugít angúníakkat úttúutíllu	92
Ímmínut pílersórnermut angúníakkat úttúutíllu	95
Angúníakkat úttúutíllu allat	99

1 Ullumikkut akit aningaasarsiornikkullu pissutsit allangorarnerat

Immikkoortumi matumani ataatsimut isigalugu Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera eqikkarneqarpoq suliassaqarfinnilu qitiusuni arlalinni aningaasaqarnikkut inissisimanagerit, ilaatigut TAN-ip (BNP), aningaasap naleerukkiartornera, aalisarneq suliffeqarnerlu erseqqissarneqarlutik.

Nunani tamalaanni aningaasaqarnikkut ukiuni kingullerni ajornartorsiorfiusut pingaarnertigut Kalaallit Nunaata pitsaasumik ingerlaffigisimavai. 2023-mi qaffariaat 2 pct.-p missaaniippoq, oqaluttuarisaanermut isigalugu suliffissaaleqineq appasippoq, ingammillu nunanut allanut naleqqiullugu aningaasap naleerukkiartornera appasippoq, 2023 ukiuusimavoq pitsaasup tungaanut ingerlaffiusoq.

Taamaattorli, Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siulittuuteqarnerattut, 2024-mi kigaallannerunermik pisoqarsinnaavoq. Tassunga ilapittuutaavoq, Kitaani raajanut TAC siusinnerusumut naleqqiullugu annikinnerummat. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nalilerpaat 2024-mi qaffariaat 0,5 pct.-ssasoq, tak, immikkoortoq 1.1.

1.1 Maanna pisut pillugit Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiata naliliinera

Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiata 2024-p affaanut siullermut nalunaarusiamini maannakkut pissutsit pillugit imatut naliliivoq:

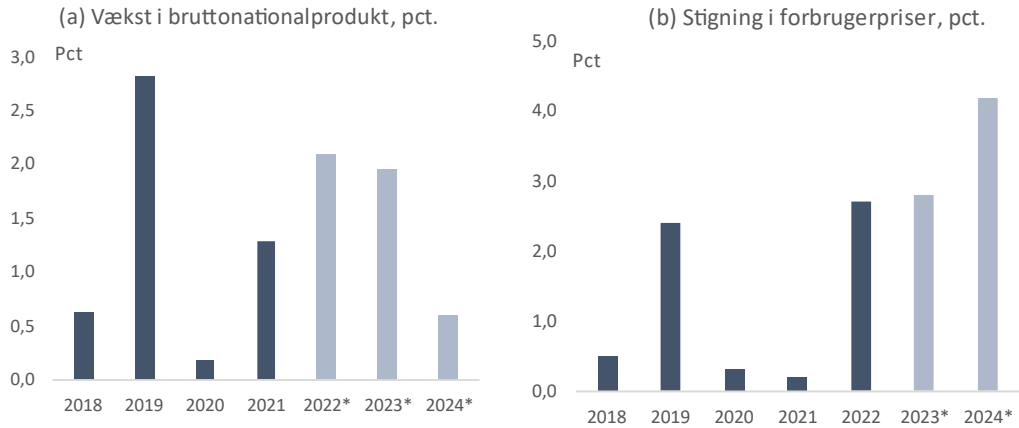
"Nunani tamalaanni aningaasaqarneq annikitsumik qaffariartoq malunnarpoq, aamma nunarsuaq tamakkerlugu aningaasat naleerukkiartorneranit tatisimaneqarneq aamma suliffeqarnerni tatisimanninneq taamaalilluni 2024-mi 2025-milu sakkukilliartuaartussaarpasippoq. Erniat qaffannerisa sunniuteqarnerat peqatigitillugu pisisinnaassutsip minnerulersinnera atuinnermut namminersortullu aningaasaliissuteqarnerinut annikillsitsivoq. OECD-p missingersuutaani november 2023-meersumi USA-mi siuariartorneq 2024-mi 2025-milu 1½ pct.-ip missaaniissangatinneqarpoq, Euro-mullu tunngasuni 2024-mi 1 pct.-ingajaassangatinneqarpoq 2025-milu 1½ pct.-iussangatinneqarluni.¹

Europami USA-milu aningaasat naleerukkiartorneranit tatisimaneqarneq annikilliartorpoq. Nukissiutinut akit immikkut ittumik ineriartornerata aningaasat naleerukkiartornerat appartippaat, sullissinermulli akit akissarsiat ineriartornerannit annertunerusumik ingerlanneqartut, nangittumik aningaasat naleerukkiartornerat qaffasitsippaa. Siunissami (futures) nukissiutinut akit tunniunneqartussat ukiamili apparput, ukiumut nukissiutinut akit qaffarujussuarnissaanut minnerusumik aarlerinartoqarneranik tikkuussisinnaavoq. 2025-p ingerlanerani USA-mi Europamilu aningaasap naleerukkiartornera 2 pct. missaani appariarumaartoq OECD-p ilimagaa, taamaalillunilu qitiusumik aningaaseriviit aningaasat naleerukkiartornerata nakkutigineranut aqunnissaanullu anguniagaanut nallersuuppoq.

2022-p ingerlanerani annertuumik erniat qaffariarnerata kingorna 2023-milu erniat 2023-p ukiaanili apparialaarput. Ukiup ingerlanerani USA-mi Euromilu sumiiffimmi ernianut ingasannngitsumik appaanissaq 2024-mi januaarimi niuerfimmi ilimagineqarpoq. Ilimagineqartoq eqquutissappat 2023-mi erniat qaffasinnerpaaffissaa anguneqassaaq, kisianni ilaatigut USA-mi Europamilu aningaasat naleerukkiartornera pillugu paasissutissani nutaani malunnartumik niuerfimmu ilimagineqartoq malunnartumik nikeriarsinnaavoq.

¹ Takuuk OECD Economic Outlook, November 2023.

Takussutissiaq 1. Aningaasarsionnikkut suli siuariartorneq kisianni 2024-mi aningaasat naleerukkiartuinnassallutik

Oqaaseqaat: Takussutissiaq 1 (a)-mi siuariartorneq 2010-mi akinik, nalinik ataqatigiissunik naatsorsorneqarpoq.² 2020-2021-mut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutini kisitsisaagallarput, 2022-2024-mullu kisitsisit Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit akit aningaasarsionnikkullu pissutsit allangorarnerannik naliliinerat nutartikkamik tunngaveqarpoq. Takussutissiaq 1 (b) ukiumi pineqartumi procentinngorlugit uuttuinerup kingorna januarimi atuisunut akit ukiumut qaffariarnerat takutipppaa, 2023 2024-mi tassaavoq 2024-mi januarimi Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit akit aningaasarsionnikkullu pissutsit allangorarnerannik naliliineraneerpoq.³

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik aamma Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit

”Nunami namminermi piserusunneq erniat qaffakkiartortut annikillisippaat, kisianni sunniuteqarnera maannamut aqunneqarsinnaasimavoq aamma 2022-mi imaluunniit 2023-mi ineriartorneq ingerlanerliorsimangilaq. Mittarfinni il. il. attaveqaasersuutininik suliniutit ernianit qaffakkiartortunit ataatsimut isigalugu sunnerneqarsimangillat. Inissianut isumannaatsumik sallunaveeruteqarluni taarsigassarsineq (realkredit) aalajangersimasumik erniallip siaruarsimaqisup peqatigitillugu kinguneraa, niuerfimmu erniat qaffasinnerusut inissiaatillit ernianut aningaasartuutaat atuuttut toqqaannartumik qaffatsissimangilai. Taamaattorli taarsigassarsianut nutaanut erniat qaffapput. Inoqutigiinni ataatsimut atuinerisa taasigassarsiniartarfinnut aningaaserivinnullu ernianut aningaasartuutaat 2022-mi 211 mio kr.-t missaannit 2023-mi 275 mio. kr.-nut qaffannissaa missiliorneqarpoq. Ernianut aningaasartuutit malunnartumik qaffakkiartornerat annikinneruvoq ukununnga sanilliullugu soorlu assersuutigalugu danskit inoqutigiit atuineri agguaqatigiissillugu inigisamut akiitsoqarnerusarput aamma taarsigassarsiniartarfiiit assigiinngitsunik akiligassat erniallit atornerusarpaat.

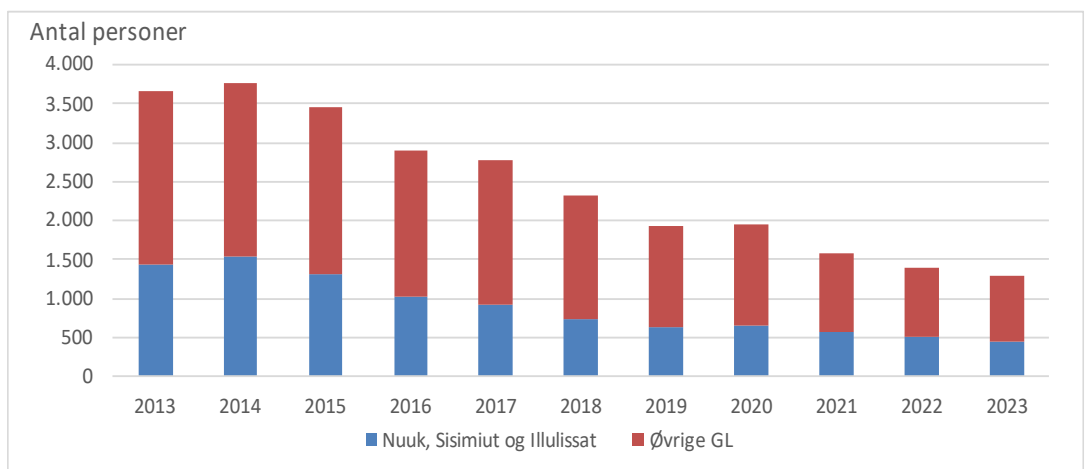
2022-mi 2023-milu aningaasaqarneq 2 pct.-p missaanik annerulerpoq, ilaatigut illuliornerup sanaartorerullu, takornariaqarnerup aalisarnerullu iluani annertuumik suliaqartoqarnerata malitsigisaanik. Siuariarnerq suliffeqarnermi ersarissumik

² Akit ataqatigiissut tassaapput akit aalajangersimasut, tassa imaappoq akit aningaasap naleerukkiartorneranut naleqqussarneqarsimasut.

³ Nunani tamalaani akit qaffakkiartorneri nunatsinnut qaqugu qanorlu annertutigisumik maani nunani atuutilerumaarnersut suli ilisimaneqanngilaq. Tamannalu nangillugu paasineqarpoq nunani tamalaani sunniutaasussatut naatsorsuutigisat ukiuni tulluittuni aningaasat naleerukkiartorneranni massakut apparfiussasut. Allanguutit taakku kingusinnerusukkut nunatsinni atuutilerumaartut naatsorsuutigineqarput.

takuneqarsinnaavoq, suliffissarsiortutut nalunaarsorsimasut amerlassusaat aatsaat taama ikitsigilersimapput peqatigitillugulu, nunanit allaneersunik sulisoqarnerup annertussusia qaffariarujussuarsimavoq. 2023-mi qaammatini kingullerni pingasuni nunani allani naalagaaffimmi innuttaasut 17 aamma 64 akornanni ukiullit 2.075-it Kalaallit Nunaanni najugaqarput. 2022-mi inuit 1.700-t kisitsisaasimavoq, 2021-milu qaammatini kingullerni pingasuni nunani allani naalagaaffimmi innuttaasut 1.300-simapput. Sulisut tamarmik 1-1½ pct.-anik ukiumut amerleriarnermik naleqarpoq. Annertussuseqarlutik, suliniarlutik Kalaallit Nunaanukarsimasut. Tassunga ilanngutissaaq nunami maani aalajangersimasumik najugaqanngitsut sulisinnaasut nunanit allaneersut amerlasuut. Taamaalilluni ukiuni kingullerni aningaasaqarnikkut ineriartorsimaneq sulisut nunanit allaneersut amerliartorneranut qanimut attuumassuteqarpoq.

Takussutissiaq 2. Suliffissarsiortutut nalunaarsorsimasut amerlassusii ukiumut agguaqatigiisillugu, 2013-2023.

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Aningaasat naleerukkiartornerat tassaavoq ilaatigut inuussutissat, assartuinerup, ineqarnermut akiliutip, ilaqutariit atuinerannut ilaasup kiassarnerup innaallagissallu akiisa agguaqatigiisillugu qaffanneri. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit 2023-mi ukiakkut nalunaarusiami aningaasat naleerukkiartornerat 2023-mi 3½ pct.-p missaaniissasoq ilimagaat aamma 2024-mi, ukiumi tulliuuttumi januarimi atuisunut akit ukiumut qaffariaataat uuttorneratigut, 5 pct. sinnilaarlugu. Aningaasat naleerukkiartornerannit missiliuineq, uuliamik dieselimillu nioqutissiat akiisa qulakkeerneqarnissaanut isumaqatigiissut nutaaq siusinnerusukkut isumaqatigiisummut naleqqiullugu malunnartumik qaffasinnerussasoq naatsorsuutigineqarneranit tunngaveqarpoq. Uulianut akit qaffasinnerusut kingunerisarpaat atuisunut akit toqqaannartumik sunniiffiqineqarneri tamatuma malitsigisarpaa kiassarnermut, assartuinermut il. il. akit qaffakkiartorneri toqqaannannginnerusumillu aningaasartuutit qaffakkiartornerisigut ilatigut niuertarfinni. Tamatuma saniatigut iluarsaassinerup aserfallatsaaliuinerullu pisariaqartup qulakkeernissaanut ineqarnermut akiliutit qaffannissaat kiisalu inuussutissanut akit qaffakkiartornerinit aamma akissarsianit suliffeqarnermit tatineqartumit aningaasat naleerukkiartorneranit tatineqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

2024-mi uuliap akiata qaffannissaa suli nalunaarutigineqanngilaq⁴, kisianni – nunarsuarmi niuernermit akit tunngavigalugit – siusinnerusukkut ilimagineqartumit minnerusinnaavoq aamma piffissami sivisunerusumi eqqukkiartuaarneqarsinnaavoq. Pisortat inissiaataasa attartortittakkat iluarsaanneqarnissaanut kinguartoorutinut pilersaarummik akuerisaasumik suli peqanngilaq, ineqarnermut akiliutinut qaffariaataasinnaasut aatsaat 2024-p kingorna naatsorsuutigineqarput. 2024-mut aningaasanut inatsit aningaasat naleerukkiartorneranut annikillisisinnaasumik namminersorlutik oqartussat inissianut immikkoortortaqaarfiinut 5 mio. kr.-nik tapiissutinik imaqarpoq. Pissutsit taakkua ataatsimut isigalugit kingunerisinnaavaat, aningaasat naleerukkiartornerat 2023-2024 piffissaq tamakkerlugu 7 pct.-nngorsinnaalluni, tassalu 2 pct. pointimik ukiakkut 2023-mi naliliinermit appasinneruvoq. Taamaalilluni 2023-24-mi atuisunut akit qaffannissaanut ilimagineqarsinnaavoq, ukiuni 2008-9-mi aamma 2011-12-mi aningaasat naleerukkiartornerata tatisineranut sanilliullugu appasinnerussalluni.

2024-mi ineriartorneq appasinerusussaarpasippoq ½ pct.-llu missaaniinnissaa ilimagineqarluni, tamannalu 2023-mi septemberimi naliliinermit appasinnerulaarpoq. Nuummi mittarfik novemberimi ammassaaq, naallu illuliornermi sanaartornermilu ingerlatat suli annertugaluartut ilaatigut Ilulissani Nuummilu illuliornermit, ukiuni aggersuni aningaasalersuinerup qaffasissusaa appariartussaaq. Aalisarnermut tunngatillugu Kalaallit Nunaata kitaani 2024-mi raajanut TAC 7.500 tonsinik apparneqassasoq aalajangiisoqarpoq, tassa ataatsimut katillugit 102.500 tonsiussapput. Pisat annertussusaasa appariarnerat pisassiisutinik nuussinerup kingunerisaanik minnerusinnaavoq, ukiunit ukiup tullianut pisassiisutinik nuussinissamat periarfissiissaaq, kisianni ataatsimut isigalugu 2024-mi ineriartornerup kigaallanneranut aalisarneq ilapittuutaassaaq. Peqatigitillugu aningaasat naleerukkiartornerata pisisinnaassuseq piserusunnerlu minnerulersissinnaavai. Atuineq annikillissaaq, tassani eqqussuinerup ilaa, taamaattumilu nunamut toqqaannartumik ingerlatat sunnernaqit.

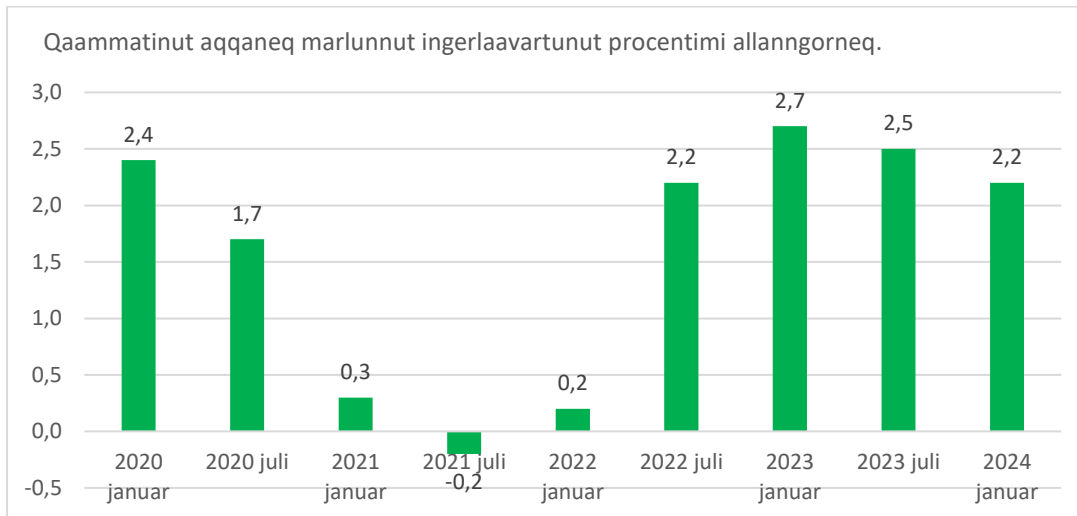
Aningaasarsiornikkut pissutsinik naliliinermit allanngulaaqattaarnerit annikipput, tamanna pillugu 2023-mi ukiaanera assigaa. Ukiut arlallit aningaasaqarnikkut pitsaasut kingorna, ineriartornerup kigaannerulernissaa aningaasallu kigaatumik naleerukkiartornissaat ilimanarpoq. Suliffeqarnermi sukkasuumik ineriartorneq nangissaaq, ukiunilu aggersuni suliffissaqarluarnera sulissussarsiornermilu ilungersunartoq suli immikkut takussutissaassaaq. Aningaasaqarnikkut sukkangasuumik ingerlatsineq sulisoqarnikkullu ajornartorsiutip aaqqiiffiginissaa tamanna pillugu ukiuni aggersuni aningaasaqarnikkut annermik ilungersunartuussaaq. ”

1.2 Aningaasat naleerukkiartornerisa ineriartornerat

Naatsorsueqqissaartarfiup 2023-mi ukiup affaani siullermi aappaanilu aningaasat naleerukkiartornerata naatsorsorneri ulloq 5. april 2024-mi saqqummiuppaa. Ukiup affaata aappaani taamatut aningaasat naleerukkiartorneranut annikinnerusumut tikkuussivoq. Ukiunut arlalinnut atuisunut akit naleqqersuutaat Takussutissiaq 3-mi takuneqarsinnaavoq.

⁴ Malugiuk, issuagaq Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit januar 2024-mi nalunaarusiaaneerpoq, tassanilu akit qaffannissaat suli saqqummiunneqanngilaq

Takussutissiaq 3. Atuisunut akit naleqqersuutaat ukiup siuliani taamaalineranut sanilliullugu qaffarienera.

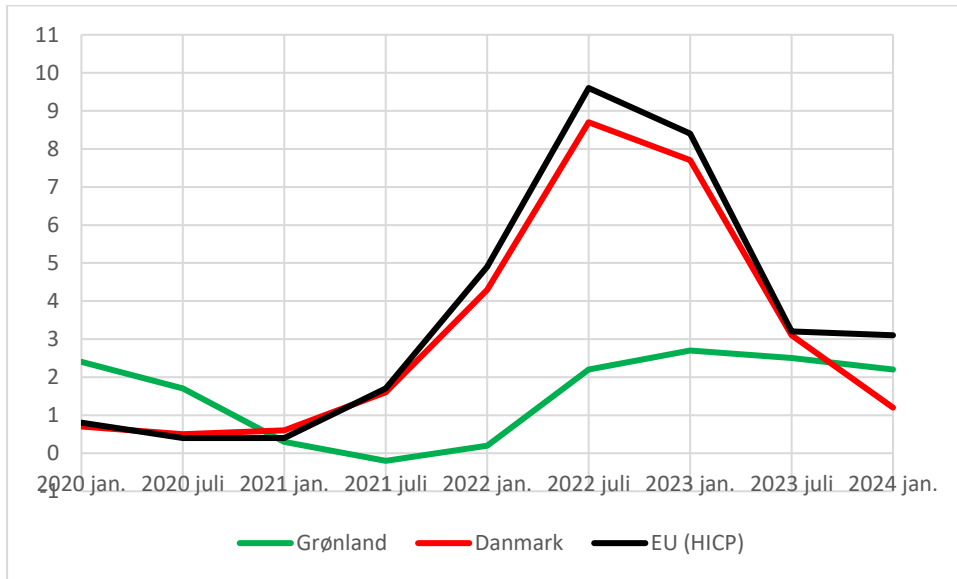
Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik, (nalunaarsuiffik PRXPRISH).

Atuisunut akit naleqqersuutaata akiviit, tassa nioqqutissat sullissinerillu inuit atugaannut ilaasut atuisut akilertagaasa ineriartorneri ersersippai. Atuisunut akit naleqqersuutaata atuisunut akini allannguutaasut tamarmiusut aamma akitsuutit tapiissutillu allanngortinneqarneri pissutigalugit akinut allannguutit ilanngullugit ersersippai. Naleqqersuut taamaalilluni niuerfimmi aalajangerneqartumik akit allannguutaannik aamma akitsuutinit tapiissutiniillu akit sunnertinnerinik takussutissaavoq.

Takussutissiami takuneqarsinnaasut atuisunut akit naleqqersuutaata piffissap ingerlanerani annertuumik nikerarsimavoq. 2021-p missaani aningaasat naleerukkiartorneranut annikinnerujussuarneranut Covid-19-imik tuniluttoqarneranit aningaasaqarnerup sunnertissimasimanagera pingaartumik pissutaavoq.

Oqaluttuarisaanermi Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu akit ineriartorneri ataqtigiissimapput. Taamaattorli ataqtigiinneq taanna ukiut kingulliit atuisunut akit qaffannerinut atuutinngilaq, tak. takussutissiaq 4.

Takussutissiaq 4. Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi EU-milu atuisunut akit ukiumi kingullermi taamaalinerani januar 2020-mit januar 2024-mut qaffanneri

Pissarsiffiit: Naatsorsueqqissaartarfik (nalunaarsuiffik PRXPRISH), Danmarkimi Naatsorsueqqissaartarfik aamma Eurostat.

Kalaallit Nunaanni akit EU-mut Danmarkimullu sanilliullugit annikinnerusumik qaffassimanerintu uuliamik nioqqussiat innaallagissallu atuisunut akiisa qaffassimanginneri pingaartumik pissutaapput. Taamaalilluni uuliap akianik qulakkeerinerimik isumaqatigiissut Polaroil A/S-ip isumaqatigiissutigisimasaa naapertorlugu uuliamik nioqqutissat akii aalajangerneqarsimapput aalajangersimasuullutillu. Uuliap akianik qulakkeerinerimik isumaqatigiissut 2023-p naanerani atorunnaarpoq, taamaalillunilu ilimagineqarluni, 2024-mi ikummatissap akianik qaffattoqarumaartoq. Ulloq 3. april 2024-mit aki qaffappoq assersuutigalugu 60 ørimik 4,40 kr.-nit 5 kr.-nut.

Kalaallit Nunaanni akit ineriartornerata 1. januar 2024-mi 2 pct. qaangilaarsimavaa. Ataatsimut isigalugu Danmarkimi EU-milu aningaasat naleerukkiartorneranut naapertuuppoq, tak. takussutissiaq 4.

1.3 Aalisarnermi ineriartorneq

Aalisarneq tassaavoq avammut niuernerimi inuussutissarsiuutini suli pingaarnersaasoq aammalu nunap aningaasaqarneranut inuiaqatigiinnilu ingerlataqarnermut aalajangiisuulluinnartuusoq.

Aalisarnermi aningaasaqarnerup ineriartornera ukiuni kingullerni qulikkaarani pitsaalluinnarsimavoq. Ilaatigut tamatumunnga pissutaavoq annertussutsit qaffanneri kisianni annerusumik aalisakkat akigissaarneri.

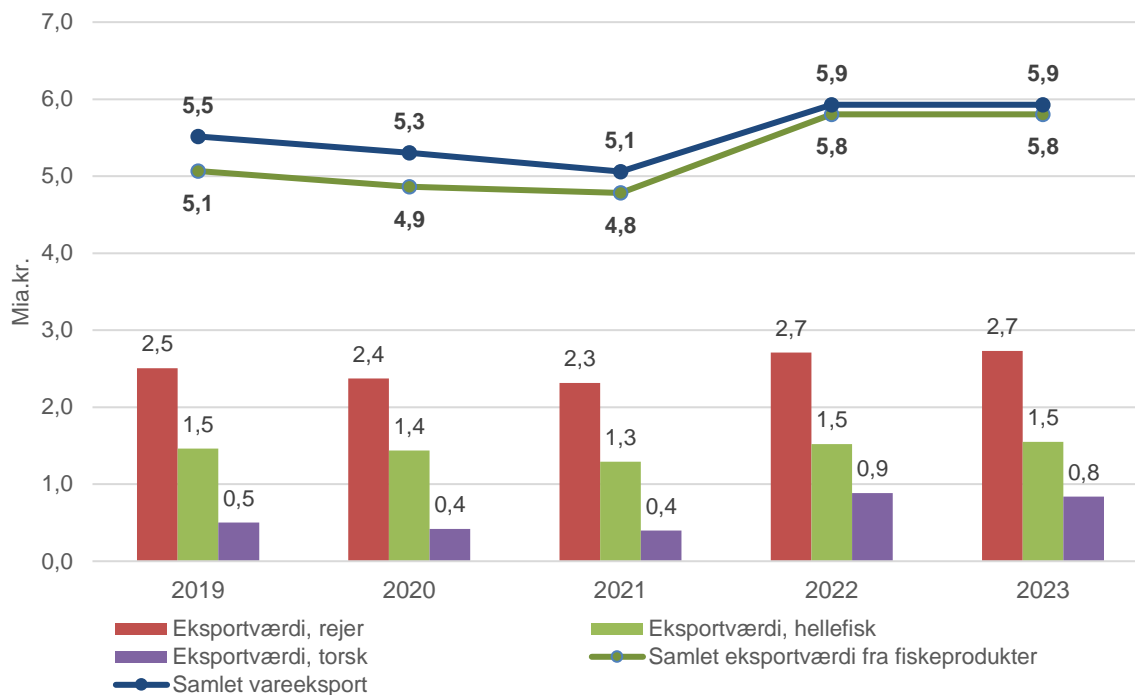
Takussutissiaq 5-imi Kalaallit Nunaannit aalisakkanik tunisassiat avammut nioqqutigineqarnerisa tamarmiusut ineriartorneri aamma aalisakkat pingaarnert pingasut, tassa raajat, qalerallit saarullillu 2019-2022-mi avammut nioqqutigineqarnerisa nalingat takutinneqarput.

2023-mi avammut niuernerup tamarmiusup 98 pct.-ia tassaasimavoq aalisakkanit tunisassianik avammut niuernerup. Takussutissiaq 5-imi takuneqarsinnaavoq, aalisakkanik tunisassianit avammut niuernerup tamarmiusup nalinga 2019-imut sanilliullugu 2020-mi 2021-milu appariarsimasoq. Nalinga 0,2 mia. kr.-nik aamma 0,4 mia. kr.-nik appariarpoq. Nunarsuup ilaani Covid-imik tuniluuttoqarnera appariarneranut pissutaatinneqarpoq. 2023-mi avammut niuernerup nalinga 5,9 mia. kr.-nut

qaffappoq, 2022-mut sanilliullugu 0,1 mia. kr.-nik procenttingorlugulu 2 pct.-it missaannik qaffariaat naleqarpoq.

Aalisakkanik avammut niuernerup annertunerpaartaa raajanik avammut niuernermeerpoq. 2023-mi raajanik avammut niuernerq aalisakkanit tunisassianik avammut niuernerup tamarmiusup 46 pct.-erivaa.

Takussutissiaq 5. Aalisakkanik tunisassianik avammut niuernermi ineriartorneq, 2019 – 2023.

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Oqaaseqaat: Nunanut allanut niuernermi kisitsisini atorlugit nassuiaasiormi 2019-imi qaammatini pingasuni siullernit aalisakkanik tunisassiat akiisa nalingi qaffapput. Tamanna aalisakkanik avammut tuniniaasartut akinik akitsuuserisunut nalunaarutigisartakkanik nalunaaruteqartarmermut tunngavimmik allannguisimanerannik pissuteqarpoq. Tunngaviit allannortinneqartut malitsigisaannik nioqqutissanik nunanut allanut tunisat tamarmiusut nalinga nuna tamakkerlugi naatsorsuutinut tamanut saqqummiunneqareersut nalingannut qaninnerulerput. Taamaattumik nunanut allanut niuernermi kisitsisini atorlugit nassuiaasiormi avammut niuernerup nalinga 2019 sioqqullugu annikinaarlugu nalilerneqarsimavoq.

Takussutissiaq 6 raajanik, qalerallinnik saarullinnillu 2010-2023-mi avammut niuernerup nalingata ineriartornera takutinneqarpoq.

Piffissami 2013-imit 2019-imut saarullit agguaqatigiissillugu avammut tunisnermi akii ukiuni tamani annertuumik qaffapput, 2016 minillugu tassani annikitsumik appariallutik. Saarullit agguaqatigiissillugu akii oqaluttuarisaanermi aatsaat taama 2019-imi qaffasitsigipput, 2013-imit sanilliullugit 2019-imi 107 pct.-imik akit qaffallutik. Saarullit akii nunarsuup ilaani Covid-imik tunillaassuuttoqarnerata kingunerisaanik 2020-2021-mi appangaatsiarput. 2022-mi saarullit akii qaffapput sionratigumut naleqqiullugit qaffasinnerpaallutik. 2022-mi saarullit akiisa siusinnerusukkut 2019-imi angusaq annerpaaq 22-pct.-mik qaangerpaat. 2023-mi saarullit akii 2022-mi qaffasissutsimut naleqqiullugit 17 pct.-p missaani appariarput, kisianni suli qaffasittorujussuullutik.

Qalerallit agguaqatigiissillugu akii 2010-mut sanilliullugit 2015-imi 53 pct.-it tamakkerlugi qaffapput. Qalerallit akiisa qaffasissusaat ukiuni 2015-imit 2018-imut allanngujuikannersumik qaffasissumiittuarput. Qalerallit akii agguaqatigiissillugu 2018-imit 2021-mut apparitorsimapput, 2020-mi 2021-milu tamanna nunarsuup ilaani Covid-imik tuniluuttoqarneranik pissuteqarpoq. 2022-mi qalerallit akiisa ineriartornerat pitsaasorujussuusimavoq, oqaluttuarisaanermi qaffasinnerpaaffiusumut qaffassimalluni. 2023-mi qalerallit akii 2022-mut naleqqiullugit 6 pct.-mik appariarput, kisianni suli

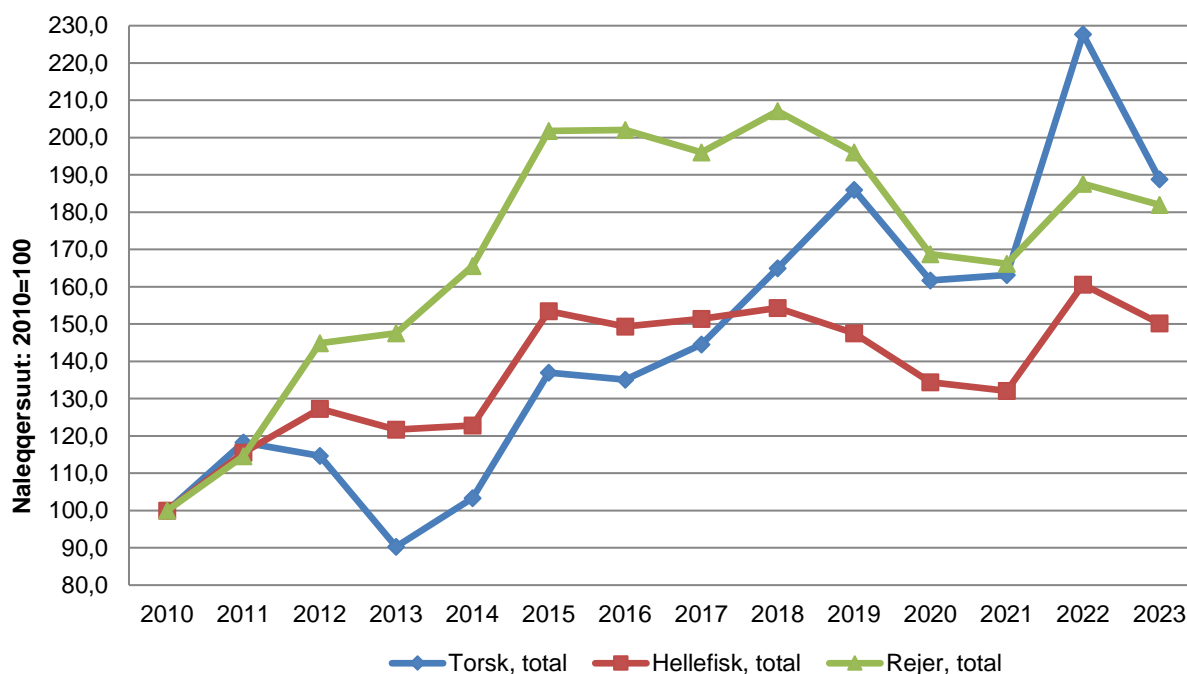
qaffasissorujussuarmi inissisimapput.

Raajat agguaqatigiissillugu akii piffissami 2010-2016-imi assut iluaqutaasumik ineriartorsimapput, 2015-imi aamma 2016-imi akit 2010-mut naleqqiullugu marloriaat sinnerlugu qaffassimallutik. Raajat akii 2017-imi appalaarput kingornalu oqaluttuarisaanermi aatsaat qaffasitsigilerlutik 2018-imi qaffallutik. 2019-imi raajat akiisa qaffasiffii ammukariartulersimapput. Pingaartumik Covid-19-imik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqarnera 2020-mi 2021-milu raajat akiinut suli aamma pitsaanngitsumik sunniuteqarsimavoq. Raajat akii 2021-mut sanilliullugit 2022-mi 13 pct.-it missaannik qaffassimapput, 2019-imulli sanilliullugu 4 pct.-it missaannik suli appasinnerullutik.

Ukiut ingerlanerini nunarsuup ilaani tunillaassuuffiusumi aalisarnermik inuussutissarsiummi tunisassianik tunisaqarnissaq ilungersunartorsiorfiusimavoq peqatigitillugulu ukiuni taakkunani aalisakkat akii annertuumik apparsimallutik.

2022-mi aalisakkanik tunisassianik avammut niuerfinni akit nalinginnaasunngoqqilerput, avammut niuernermi aalisakkanik tunisassiat akii Covid-19-ip kingunerisaanik apparisinnarlutik pitsanngoriangaatsiarsimallutik.

Takussutissiaq 6. Aalisakkat qaleruallilu agguaqatigiissillugit kiilumut akinut naleqqersuut, 2011-2023.

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik Naleqqersuut: 2010=100.

Oqaaseqaat: Takussutissiaq 6-imi aalisakkat akiisa ineriartormeri akinut naleqqersuutit naatsorsorneqarput. Naleqqersuut "saarullit, katillugit" tassaavoq saarullit ilivitsut, saarullit nerpii saaneqanngitsut aamma saarullit tarajortikkat tunisassiat akiisa agguaqatigiissinneri. Naleqqersuut "qalerallit, katillugit" tassaavoq qalerallit ilivitsut, qalerallit nerpii saaneqanngitsut aamma qalerallit allat tunisassiat akiisa agguaqatigiissinneri. Naleqqersuut "raajat, katillugit" tassaavoq raajat qaleruallit aamma raajat uutat qalipaajakkallu akiisa agguaqatigiissinneri. Takussutissiami akit ataatsimut isigalugit 2010-mili pitsaasupilussuarmik ineriartorsimasut takutinneqarput.

Raajaqassutsip pitsanngoriartormera pissutigalugu raajat pisat 2015-imit 2022 tungaanut, takuuk Nalunaarsuiffik 1, amerliartorsimapput. 2015-imi Kitaata imartaani raajartassiissutit 73.000 tonsiusimapput, taamaattorli 2021-mi 2022-milu raajaqassutsip pitsanngoriarnera pissutigalugu raajartassiissutit 115.000 tonsinut qaffapput, kisianni 2023-mi 110.000 tonsimut appariaqqillutik. Kitaata imartaani raajartassiissutaasunit tamarmiusunit Canada aamma EU 3.823 tonsit aamma 3.445 tonsit 2022-mi 2023-milu tunniunneqarput. Kitaani raajanut ilisimatuussutsikkut siunnersuinermit

ukiumut 2024-mut pisat annerpaamik 95.000 tonsit qaangersimassanngikkaat innersuussutigineqarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut Kitaani raajanut aqutsinissamut pilersaarut naapertorlugu TAC 2024-mi 102.500 tonsinut appariartuaartinneqassasut aalajangerput.

Soorlu Nalunaarsuiffik 1-imi takuneqarsinnaasoq saarullit pisarineqartut annertussusaat katillugit 2026-miit 2020 tikillugu appariarsimasut, sinerisaap qanittuani saarullinniarnermi pisat annertussusaasa appariarujussuarnerannik annermik pissuteqarpoq. Saarullinniarneq ataatsimut katillugu 2021-mit qaffariartoqqilersimavoq, avataasiortunut saarullinnik pisassiissutit qaffarujussuarnerat annermik pissutaallutik.

Takuneqarsinnaavoq Nalunaarsuiffik 1-imi piffissami 2015-2018-imi qalerallit pisarineqartut patajaatsumik inissimasut pisarineqartut 38.000-42.000 tonsit akornanniillutik. 2020-mi qalerallit pisat ikileriarsimapput, ukiunili 2021-2023 2019-imi qaffasissutsimut qaffaqqillutik. Piffissami 2019-2023 akornanni aalisarneq patajaatsumik ingerlasimavoq 42.000-45.000 tonsit annertussuseqarluni. 2020-mi qalerallit pisat ikileriarsimapput, ukiunili 2021-2023-mi 2019-imi qaffasissutsimut qaffaqqillutik. Piffissami 2019-2023 akornanni aalisarneq patajaatsumik ingerlasimavoq 42.000-45.000 tonsit annertussuseqarluni.

Kalaallit aalisariutaat kilisaatit nioqutissiortut ukiuni kingullerni annertuumik nutarterneqarneqarnerat ingerlasimavoq, tamatumani ingerlatseqatigiiffiit kilisaatinut nioqutissiortunut nutaanut amerlaqisunik aningaasaliissuteqarsimallutik. Kilisaatinut nioqutissiortunit 19-niusut angallatit pingasut, piffissami 2016-2018-mi nutaat sananeqarput aamma angallatit arfinillit piffissami 2019-2023-mi nutaat sananeqarput.

Nalunaarsuiffik 1. Aalisartut aamma aalisariutit Kalaallit Nunaanni akuersissutit atorlugit pisaat, 2013-2023.

Tons	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avaleraasartuut, katillugit	30.390	36.031	46.568	63.510	30.259	26.613	33.360	18.563	28.786
Saarullit, katillugit	49.045	56.408	54.304	45.145	42.359	37.628	42.246	44.623	54.614
<i>Saarullit, avataasiortuni</i>	23.668	21.747	22.329	22.146	22.006	19.315	28.285	29.175	31.531
<i>Saarullit, sinerissap qanittuani</i>	25.376	34.662	31.975	22.999	20.354	18.313	13.961	15.448	23.083
Qalerallit, katillugit	38.191	42.231	38.144	41.072	45.841	42.816	45.390	45.392	46.346
<i>Qalerallit, avataasiortuni</i>	13.318	11.564	13.402	13.724	15.819	15.032	16.146	16.612	17.069
<i>Qalerallit, sinerissap qanittuani</i>	24.873	30.667	24.742	27.347	30.022	27.784	29.244	28.780	29.277
Raajat, katillugit	70.289	80.906	87.166	88.710	96.144	107.470	108.494	111.418	109.935
<i>Raajat, avataasiortuni</i>	36.346	40.662	43.963	48.967	51.526	57.891	61.205	63.060	62.724
<i>Raajat, Sinerissap qanittuani</i>	33.944	40.244	43.202	39.743	44.618	49.578	47.289	48.358	47.210

Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutit Nakkutillivik (KANUAANA).

Sinerissap qanittuani aalisarnikkut piginnaasap ineriartornera

Sinerissap qanittuani qalerallinniarneq najukkanut suliffissaqartitsiniarnikkut aningaasaqarnikkullu pingaaruteqartorujussuuvooq aamma inuiaqatigiit tamarmiusut eqqarsaatigalugit. Taamaattumik pingaarpoq aalisarnerup imatut aqunneqarnissaa, isumalluutit tunngaviusut aalisarnermi piginnaasat qaangersimassanngikkaat. Aalisarneq maannakkut kinguaariinnut kinguaariinnullu tulliuuttunut aningaasarsiornikkut sapinngisaq tamaat ilapittuutaasinnaaqqullugu.

Piffissami 2013-2023 akornanni ukiumut agguaqatigiissillugu qalerallit 27.500 tonsit sinerissap qanittuani sumiiffimmi 47-mi aalisariutit aalisarneqarsimapput, tassaasunit angallatit mikisunit

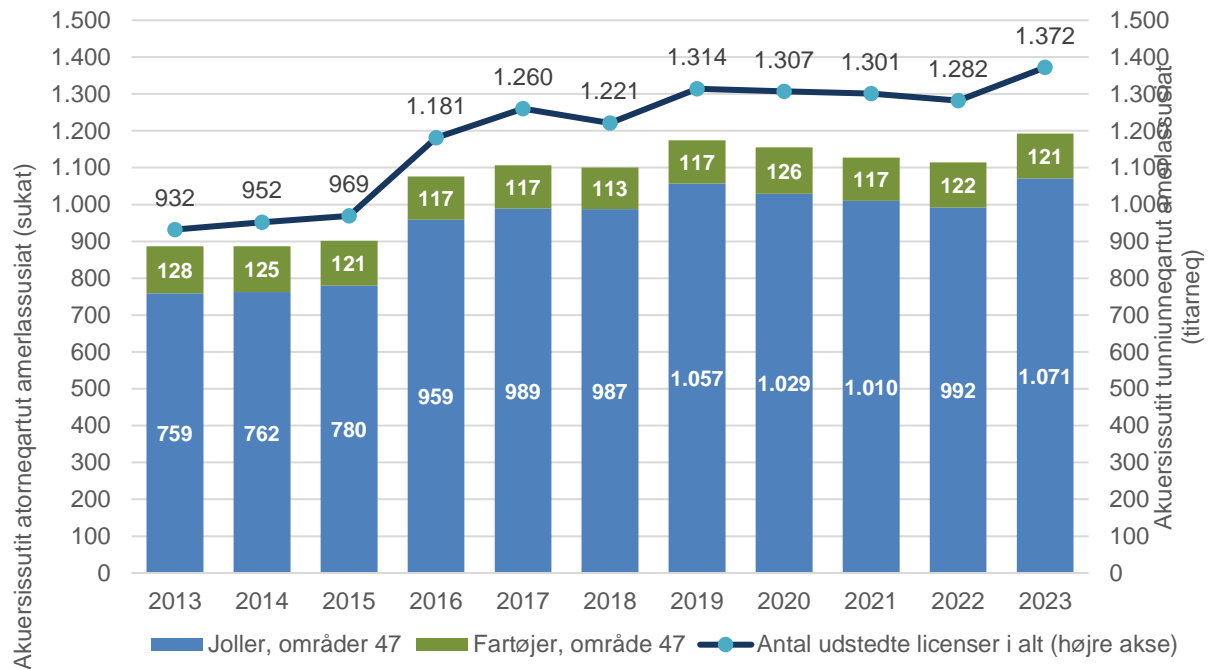
umiatsiaaqqanillu. Tamanna ilisimatuussutikkut siunnersuineq piffissami tassani agguaqatigiissillugu 18.400 tonsit missaanniittumik sanillersuuneqassaaq.

Takussutissiaq 7-imi⁵ takutinneqarput piffissami 2013-imit 2023-mut sumiiffimmi 47-mi⁶ sinerissap qanittuani qaleralinniarnissamut akuersissutit amerlassusiisa ineriartornerat. Piffissami 2013-2023-mi akuersissutit tunniunneqartut katillugit amerlassusii qaffapput. Taamaattorli ukiuni ataasiakkaani akuersissutit tunniunneqartut amerlasuut atorneqarsimanngillat. Taamaattumik akuersissutit piviusumik atorneqartut akuersissutit amerlassusaasa ineriartorneranik pitsaanagerusumik tamakkiisumik takussutissaapput. Akuersissutit piviusumik atorneqartut amerlassusaat 2013-imi 887-ini 2019-imut 1.174-inut qaffapput qaffariaat 32 pct.-it missaannut naapertuuppoq. 2013-imit 2019-imut akuersissutit atorneqartut amerlassusaasa qaffariarnerat aalisarnermi piginnaasat annertusineranut ilapittuutaavoq, taamalilluni isumalluutitut tunngaviusoq qaangerlugu. 2019-imi novemberimi Qeqertarsuup Tunuani Uummannamilu umiatsiaararsortunut nutaanik akuersissutinik tunniussisarnerup unitsinneqarnera atuutilersinneqarpoq. Akuersissuteqarnerup unitsinneqarnerani inuit Upernavimmi aalajangersimasumik najugallit ilanngunneqanngillat. Tamanna ilapittuutaasimasinnaavoq 2019-imit 2022-mut akuersissutit atorneqartut amerlassusaasa apparialaarsimaneranut. 2023-mit akuersissutinik unitsitsineq ilaannakortumik atorunnaarsinneqarpoq, tamannalu akuersissutit ikiliartornerannik unitsitsilluni. Akuersissutit atorneqartut amerlassusaat sumiiffimmi 47-mi 2023-mi 1.192-mut qaffappoq, tamannalu oqaluttuarisaanermi amerlassuseq qaffasinnerpaalluni.

Takussutissiaq 7 imatut Imatut iliorluni atuarneqassaaq.: Titarnerup saamerliup kiisalu takussutissami napasut sumiiffik 47-mi sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi akuersiisutit atorneqartut amerlassusaat takutippaat. Titarneq talerpilliup kiisalu titarnerup narlusuujuunngitsup aalisarnermi akuersissutit tunniunneqartut takutippaat.

⁵ Sumiiffik 47-mut Upernavimmi, Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani aqutsiveqarfiit ilaapput.

Takussutissiaq 7. Sinerissamut qanittumi qaleralinniarnermi akuersissutit atulersinneqartut aamma atorneqarsimasut immikkoortoq 47-mi 2013-2023-mi allanngoriartorneri.

*Pissarsiffik: Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik
Oqaaseqaat: Malugiuk akuersissutit tunniunneqartut katillugit amerlassusaat titarnerni takuneqarsinnaammata akuersissutillu atorneqartut amerlassusaat sukani takuneqarsinnaalluni.*

Piffissami 2013-2022-mut umiatsiaaqqamit aalisartunut akuersissutit amerleriarnepaasimapput, akuersissutit tunniunneqartut 1.057-inik 2019-imi amerlanerpaallutik. Umiatsiaaqqamit aalisartunut akuersissutit piffissami 2019-miit 2022-mut ikilerialaarput taamaattorli 2023-mi 1.071-inut amerleriartut. Akuersissutini angallatit, qimussit, qamuteralaat umiatsiaaqqallu arlaliusinnaammata malugeqquneqarpoq. Taamaattumik akuersissutit amerlassusaat angallatit, qimussit, qamuteralaat umiatsiaaqqalluunniit amerlassusaannut assersuunneqarsinnaanngillat. Taamaattumik aalisarsinnaassuseq tunngaviumik qaffassinnaavoq naak akuersissutit amerlassusaat ikilisinneqaraluartut.

Sumiiffimmi 47-mi TAC-it tamarmiusut (pisarineqarsinnaasut amerlanerpaaffissaattut akuerineqartut) aamma sinerissap qanittuani saarullit piset tamarmiusut 2013-2023-mi ilisimatuussutsikkut siunnersuineramik sinniisarsimapput. Aalisarsinnaasut amerlanerisa kingunerisaannik pisassiisutit annertuumik aalajangersarneqartarneri tamatuma kinguneraa.

Sumiiffimmi 47-mi qalerallit pisarineqartut annertussusaat ilisimatuussutsikkut siunnersuineramik qaangiinerisa qalerallit tunineqartartut agguaqatigiisillugu angissutsimikkut milliartorneranik kinguneqarpoq. Tamanna piviusumik isumaqarpoq aalisakkat pisarinialugit amerlassutsitigut uuttorlugit sumiiffinni qaleralinnik amerlanernik aalisartoqassasoq.

Aalisarnermi piginnaasap ukiuni kingullerni qaffannerata uumasussilerinikkut piujuartitsineramik tunngaveqartumik pisassat qaangerujussuarlugit sinerissamut qanittumi qalerallitassiisutininik aalajangersaanissamut tatisimatitsisoq Aalisarnerq pillugu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiisummini juli 2021-meersumi ilaatigut uparuarpa. Taamaalliluni sinerissap qanittuani qaleralinniarnep uumasussilerinikkut piujuartitsisumik tunngaveqarnissaanut naleqqussarlugu aqqissuussaanikkut naleqqussarneqarnissaata pilertortumik pisariaqartinneqarnera Aalisarnerq pillugu Ataatsimiititaliarsuup erseqqissarpa. Sinerissap qanittuani qaleralinniarnep PNNP-mik aqqissuunneqarluni aqunneqarpoq. Aalisarnerq pillugu inatsisissatut nutaatut siunnersuummi umiatsiaararsortunut nammineq piumassutsimik PNNP-mik aqqissuunneqassanersoq

siunnersuutigineqarpoq. Tamanna PNNP-mik aqqissuussamik imaluunniit paggatassiilluni aalisarnermi aqqissuussamik umiatsiaararsorlutik aalisartut nammineq aalajangiisinnaaneranik kinguneqassaaq.

Inuiaqatigiit tamarmiusut sumiiffiillu eqqarsaatigalugit sinerissap qanittuani saarullinniarneq qaleralinniarnertulli najukkanut pingaaruteqartorujussuuvoq. Ukiuni pisarinqartartut amerlassusii nikerartorujussuusimapput, tak. Nalunaarsuiffik 1. Ukiuni 2013-2023-mi pisat annertussusaat ilisimatuussutsikkut siunnersuinernit annertunerupput, tak. Nalunaarsuiffik 1. Sinerissap qanittuani saarullinniarnermi agguaqatigiisillugu 2013-2023-mi ukiumut 21.600 tonsinik aalisartoqarpoq, ilisimatuussutsikkut siunnersuineri agguaqatigiisillugu 11.200 tonsiusoq.

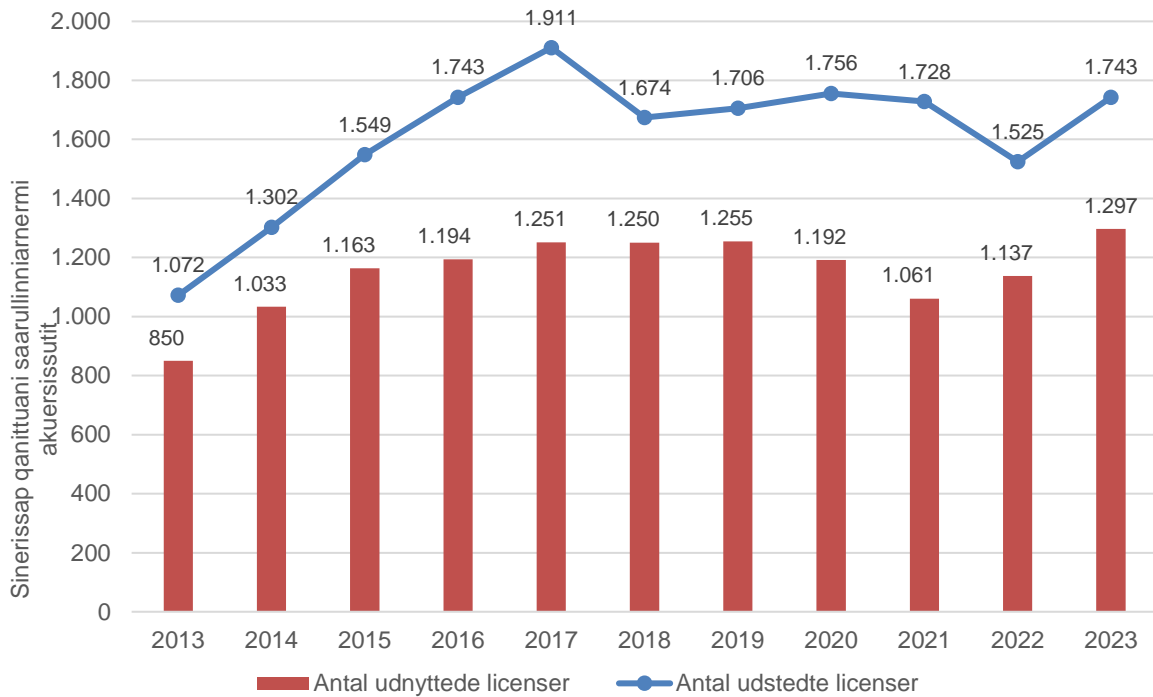
Takussutissiaq 8 2013-imit 2023-p tungaanut sinerissap qanittuani saarullinniarnissamut akuersissutit amerlassusii nikerarnerat takutinneqarput. Soorlu Takussutissiaq 8 ukiut tamaasa akuersissutit atorneqarneq ajortut, taakku amerlassutsinut uuttuutissatut piukkunnarnerusarput. Tassa ima nassuiarneqassaaq, qaleralittassanut pisassiissutinik akuersissuteqartoq saarullinnut pisarisuukkanut akuersissuteqalersartoq. Soorlu takussutissami ersersinneqartoq, Takussutissiaq 8, piffissami 2013-2019-imut aalisarsinnaanermut akuersissutit 48 pct.-inik amerleriapiloorsimasut. Akuersissutit atorneqartut 2019-imi amerlanerpaasimapput ukiunilu tulliuuttuni ikiliartorsimallutik. Akuersissutit atorneqartut 2021-mut sanilliullugu 2022-mi 2023-milu amerlatsipput.

Sinerissap qanittuani saarullit pisat tamarmiusut 2013-2023-mi ilisimatuussutsikkut siunnersuinerniit qaangeerujussuusimapput.

2023-mi saarullinnik ilisimatuussutikkut siunnersuineq misissorneqarpoq, tamatumani siunnersuineq piffinnit aalisakkanut suffisunut nuunneqarpoq, tamannalu siunissami saarullinniarnermik ingerlatsinermut sunniuteqarpoq. Ingerlatsinissamut pilersaarusiortoqarpoq. Aalisagarsornikkut aqutsinermi najukkani suliffissaqarnikkut eqqarsaatiginnittoqartarnissaanut eqqarsaatigisassanullu allanut annermik naleqarnerusunut Naalackersuisut ilaliipput.

Aalisarpallaartoqarneranik akuersissutit atorneqartut amerliartoraluartut pisassiissutillu amerligaluartut piffissami 2016-2021-mi pisat ikiliartorsimapput. Taamaakkaluartoq pisarinqartut 2022-mi 2023-milu amerleriarpupput.

Takussutissiaq 8. Sinerissap qanittuani saarullinniarnermi akuersissutit tunniunneqartut atorneqarsimasullu amerlassusiisa ineriartornerat, 2013-2022.

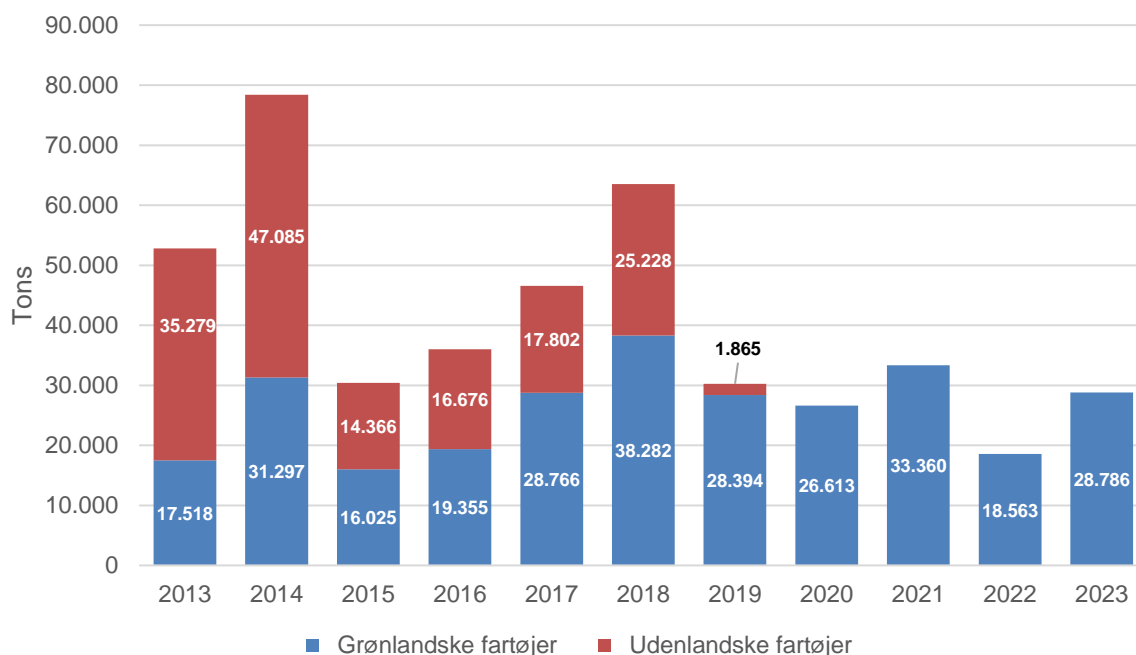
Pissarsiffik: Aalisarnermut Piniarnermullu Naalackersuisoqarfik

Ikerinnarsiortunik aalisarneq

Naalackersuisut aalisarfinni nutaani aalisagaqatigiinnik nutaanik aalisarneqareersunillu atuinerup isiginiarneqarnerulernissaa aalisarnermik inuussutissarsiuqartut suleqatigalugit anguniagaraat. Aalisakkat ukiuni 14-ni kingullerni nutaatut pineqartut pingaarnertut tassaapput ikerinnarsiortut soorlu Tunumi avaleraasartuut, ammassassuit saarullernallu. Kisiannili 2017-imiillu Tunumi ammassassuarnik annertuumik aalisartoqarsimangilaq, kingullermillu 2012-2014-imi annikitsunnguanik saarullernarniartoqartarsimalluni. Aalisagaqatigiit ikerinnarsiortut soorlu ammassaat, avaleraasartut, ammassassuit saarullernarlu piffissakkaartumik nunat assigiinngitsut sineriaanni nunallu allat imartaanni ingerlaartarput.

Avaleraasartuunik aalisarnerup ukiuni kingullerni aqqanilinni Kalaallit Nunaanni ingerlatseqatigiiffiit isertitaqarnerulernissaannut tungavississimavai, pisortallu aalisakkanut akitsuutit akileraarutillu aqqutigalugit isertitaqarnerulersissimallugit. Annertuumik aningaasaliisoqanngikkaluarluni inuussutissarsiuqatimik saniatigut avaleraasartunik aalisarnermit allatigut isertitaqarsinnaanissaq periarfissamik pilersitsivoq. Avaleraasartoorniarneq aalisagaqatigiinnik assigiinngitsunik aalisarsinnaanngornissamik kinguneqarpoq taamatullu suliffeqarfiit aalisagartassiissutinut aalisakkallu ataasiakkaat akiinut sunnertippallaannginnissaanik kinguneqarluni. Takussutissiaq 9 2013-2023-mut avaleraasartuunik pisat amerlassusaat, kalaallit nunallu allat aalisariutaannut agguataarneqarsimasut takutinneqarput.

Takussutissiaq 9. Kalaallit Nunaata imartaani avaleraasartuunik pisat amerlassusiisa nikerarnerat 2013-2023.

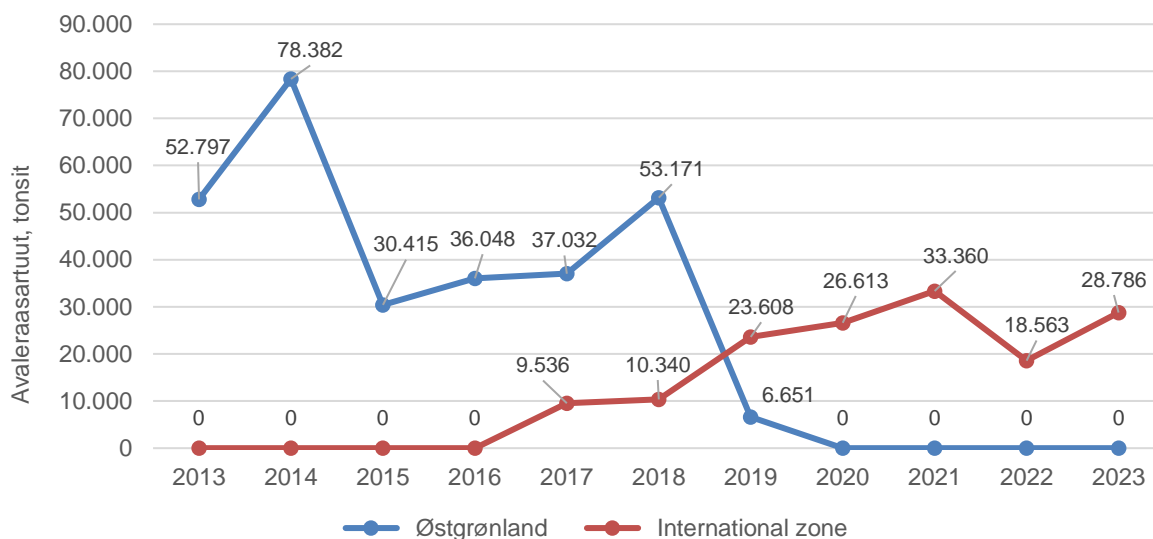
Pissarsiffik: KANUAANA.

Takuneqarsinnaasut Takussutissiaq 9, piffissap ingerlanerani avaleraasartuunik pisat allanngorsarsimapput 2014-imilu aatsaat taama amerlatigisimallutik. Pisarineqartut amerlanerujussuit kalaallit angallataannit pisarineqarput. Nunanit allaniit angallatit nunatsinni 2019-imili avaleraasarnikuunngillat. Tamakkiisumik pisat 2018-imut sanilliullugu 2019-imi ikileriarput taamatullu 2020-mi ikileriarnerullutik. Pisat 2021-mi 33.360 tonsinut amerleriarput, tamanna piffissamut 2019-2021-mut pisarqarfiunerpaalluni. Pisat 18.563 tonsinut 2022-mi ikileriarput, tamanna piffissamut 2013-2022-mut appasinnerpaalluni. Pisat 2023-mi 28.786 tonsinut amerleriaqqipput.

Avaleraasartuut pisarineqartartut nikerarujussuarnerat missingersuusionermermi isertitassanik naatsorsuinissamik mianersornissamik nassataqarpoq.

Kalaallit Nunaat avaleraasartuunut naalagaaffittut sinerialittut ukiassami 2016-imi akuerisaavoq. Tamanna nunatsinniit avaleraasartuunik nunat tamalaat imartaani 2017-imili aalisartoqarsinnaalerneranik malitseqarpoq. Angallatit kalaallit nunaanneersut kisimik nunat tamalaat imartaanni Kalaallit Nunaannut pisassiissutinik aalisarsinnaapput. Takussutissiaq 10 Tunup imartaani aamma NEAFC-p imartaani, tassa nunat tamalaat aalisarfianni Kalaallit Nunaata 2013-2023-mi avaleraasartut pisat takutinneqarput.

Takussutissiaq 10. Tunumi aamma nunat tamalaat aalisarfianni 2013-2023-mi avaleraasartuunik Kalaallit Nunaata pisai.

Pissarsiffik: KANUAANA.

Nunat tamalaat imartaanni aalisarnissamut periarfissaq ukiup ilaani aalisarnissap sivitsorneqarneranut iluaqutaavoq, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni piginnaasaq pitsaanerumik atorqeersinnaassalluni. Kiisalu piffissani avaleraasartuup nunatta imartaaniinnerani avaleraasartooriarnerup pijuartinneqarsinnaanera.

Avaleraasartooriarneq suli nalorniaartuuvoq tamannalu 2020-2023-mi aalisarnerup takutippaa. Avaleraasartuut ingerlaartarfii siumut naatsorsuutigisineqarsinnaanngimmata ukiunilu 2020-2023-mi Kalaallit Nunaata imartaanni aalisartoqavissimangimmat siunissami Kalaallit Nunaata imartaanni avaleraasartooriarneqarsinnaanersoq qulakkeerneqarsinnaangilaq.

Kalaallit Nunaat Atlantikup kangimut Avannaani avaleraasartuunut sinerialittut naalagaaffiuvoq, nunallu Tuluit Nunaat, Savalimmiut, Norge, EU, Island aamma Rusland peqatigalugit aalisakkat aqutsiviginerannut tunngatillugu ataatsimiinnernut peqataasarluni. EU-p, Norgep aamma Savalimmiut akornanni avaleraasartuut pillugit isumaqatigiissut 2014-meersoq 2020-p naanerani atorunnaarpoq. Avaleraasartunut massakut isumaqatigiissuteqangilaq. Island Kalaallit Nunaallu naalagaaffittut sinerialittut avaleraasartunik aalisarnissamik isumaqatigiissummut peqataatinneqangillat, kisimiillutillu pisassiissutinik aalajangiisarlutik.

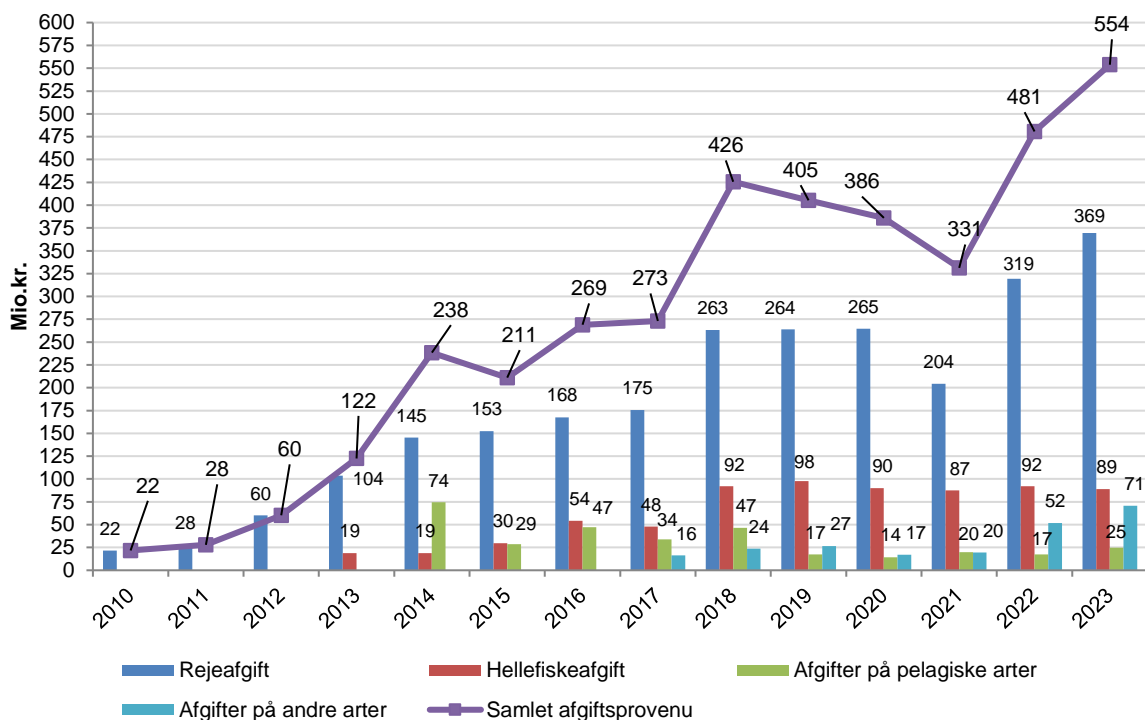
Tunumi 2020-2023-mut avaleraasartooqanginnerata, ingammik naalagaaffittut sinerialittut atlantikup avannaata kangiani, avaleraasartunut isumaqatigiissuteqarsinnaanerup sanngiillineranik kinguneqarpoq.

Ikerinnarsiortunik aalisarnerup ineriartorneranut atasumik Savalimmiut peqatigalugit nunat marluk isumaqatigiinniarnerat aqutugalugu Kalaallit Nunaat Savalimmiut imartaanni 2024-mi saarullernanik 18.776 tonsinik aamma ammassassuarnik 6.500 tonsinik aalisarsinnaatitaavoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata sineriaa ammassaqarfiuvoq, taana TAC-imut 15%-nik isumaqatigiissutilimmik agguagassarsiaqartitsivoq. Isumaqatigiissummi nutaami Kalaallit Nunaat TAC-mut 18%-nik pissaaq. Kalaallit Islandip imartaanni ammassannik aalisarsinnaatitaapput. Erseqqissarneqassaag ammassanut TAC tamatigut allanngorartorujussuummat, oqaluttuarisaanermilu 0-miit 1 mio.-nimut nikeriasaarnikuulluni. Siuliani ammassaat amerlanersaat EU-mit pisassiissutigineqartarput. Aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut tapiliussaag 2021-meersoq nutaami EU-mut ammassattassat ikilineqarput, taamaammallu 25.000 tonsit siullit nunatsinniit ammassattassarineqassasut qulakkeerneqarpoq.

Aalisarnermi isumalluutini atuinermut akitsuutini iluanaaruti.

Aalisarnermi akitsuutini annertuumik isertitsiffiusarpoq (isumalluutini atuinermut akitsuutit), tak. Takussutissiaq 11.

Takussutissiaq 11. 2010-2022-mi aalisarnermi isumalluutini atuinermut akitsuutini iluanaaruti.

Pissarsiffik: Akileraartarnermi Aqutsisoqarfik.

2018-imi Kalaallit Nunaanni aalisarnermut tamarmut isumalluutini atuinermut akitsuuseeriaaseq nutaaq atuutilerpoq. Isumalluutini atuinermut akitsuuseeriaatsimut avataasiarluni aalisariaatsit tamarmik, sinerissap qanittuani qalerallinniarnerit raajarniarnerillu aamma ikerinnarsiortunik avaleraasartooriarnerit, ammassassuarniarnerit, saarullernarniarnerit eqalugarniarnerillu ilaatinneqarput. Sinerissap qanittuani qalerallinniarnermut akitsuut ulloq 1. januar 2022 aallarnerfigalugu akitsuuteqarunnaarpoq. Akitsuusersuunnaarnerq politikikkut aalajangigaavoq, tamannalu aalisarnermut akitsuuteqarunnaarsitsineq taamatullu qaleraliup akianut atassuteqarnani. Tamannalu nalinginnaasumik anguniakkatut isigineqassaaq, aalisarnermut tamanut isumalluutini atuinermi isertitanut iluanaarutini akitsuutimik atuutilersitsisoqassasoq, tamannalu inuiaqatigiit aalisarnermut isumalluutaanut akiliinissamik ilisarnaataassalluni.

Isumalluutini atuinermut akitsuusersuinermit iluanaaruti amerlassusaat 2010-milli amerleriarujussuarsimapput. Taamaalillutik iluanaaruti 2010-mi 22 mio. kr.-nit 2018-imi 426 mio. kr.-nut qaffariarsimapput. Iluanaaruti 2020-mi 393,5 mio. kr.-nut missingersuusioreqarsimasat 386 mio. kr.-nik inerneqarput. 2021-mi iluanaaruti 329,8 mio. kr.-iupput. 2020-mi 2021-milu isertitat amerlassusaat annertugineqarput, tamanna aalisarnermut nunarsuarmi niuerfinni Covid-19-ip kingunerisaanit sunnerneqarsimasumi. 2022-mi iluanaaruti 480,6 mio. kr.-usimapput, naak iluanaarutissat 341,7 mio. kr.-t missingersuutigineqaraluartut. 2023-mi 412,7 mio. kr.-t missaannik iluanaaruteqartussat missingersuusiortoqarpoq, ukioq tassani iluanaarutaasut 553,8 mio. kr.-ullutik.

2022-mit sanilliullugu 2023-mi iluanaarutaasut pingaarnersaat tassaavoq, kilisaatinit tunisassioortuniit raajanit avammut niuerutiginerusuni akit agguaqatigiissinneri 2022-mut naleqqiullugu 2023-mi 11,6%-imik, taamatullu avataasiorluni aalisarnermi sinerissallu qanittuani raajarni arnermi akitsuut 2023-mi 18,4%-imiimmat. Kvartaalip siulliani aappaanilu 2022-mi avataasiorluni saarullittassat akitsuutaasa annertussusaa 14,5%-imiippoq, kvartaalip pingajuani 16,5%-imiilluni taamatullu kvartaalip sisamaani 18,4%-imi, taamatullu kvartaalip siulliani aappaanilu sinerissap qanittuani 14,0%-imiippoq, taamatullu kvartaalip pingajuani sisamaanilu 17,9%-iulluni. Taamatut isiginneriaaseqassagaanni avataasiorluni raajartassat akitsuutaasa annertussusaanik qaffaaqqittariaqanngitsutut isikkoqaraluartoq, naleqquttumik iliortoqassappat, suliaasaqarfimmi tassani nutaamik aalisarnermut inatsisimik atuutitsilernissaq kinguartinneqassasoq.

EU-p Kalaallit Nunaatalu akornanni Aalisarneq pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissut

Aalisarneq pillugu peqatigiinnissamut isumaqatigiissutissaq nutaaq 2021-mit 2026-mut atuuttussaq aamma piffissami 2021-2024-mut Aalisarneq pillugu Tapiliussaq EU-p Kalaallit Nunaata imartaani aalisarsinnaaneranik malittarisassioorfusooq, kiisalu EU-p tassunga akiliutissai pillugit Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni isumaqatigiinni arnerit ullormi 8. januar 2021-mi Kalaallit Nunaata EU-llu naammassivai. Siulianut isumaqatigiissummut sanilliullugu isumaqatigiissutitaami EU-p aalisarnissamut piginnaatitaaffii annikillineqarput taamatullu pisinnaatitaaffinnut akit aalisakkat akii qaffakkiartorerisa nalitigisaanik qaffanneqarput. Aalisarneq pillugu Isumaqatigiissummut tapiliussaq 2024-mi atorunnaartussaq, tapiliussamut atuuttumut ukiunik marlunnik sivitsuisinnaatitaavoq. Isumaqatigiissummut tapiliussaq sivitsorneqannginnissaanik Naalakkersuisut 2023-mi aalajangiippat. Taamaammallu aalisarneq pillugu Isumaqatigiissummik tapiliussamik, 1. januar 2025-mit atuuttussamik, 2024-p qiteqqunnerani isumaqatigiissuteqartoqariaqarpoq.

Tuluit Nunaannik killilersugaanngitsumik niueqateqarnissamik isumaqatigiissummik nutaamik isumaqatigiinninni arnerit

Kalaallit Nunaat aalisakkanik tunisassianik EU-mut tunineqartartunik akileraartanngilaq. Tamanna Kalaallit Nunaata EU-mit aninermut isumaqatigiissutaanut tunngavilerneqarpoq aammalu Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni piujuartitsineq tunngavigalugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissutitigut periarfissinneqarluni taannalu aqutigalugu EU Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnissamut piginnaatinneqarluni.

Innuttaasut taasitinneqareernerisa kingorna Tuluit Nunaata Irlandillu avannaata 1. januar 2021-mi EU-mi pisortatigut ilaasortaajunnaarput. Tamatuma kingunerisaanik kalaallit aalisakkanik tunisassiaat Tuluit Nunaannut eqqunnerini akitsuuserneqartalerput. Tamanna Kalaallit Nunaanni aalisakkanut suliffissuarnut aningaasatigut kinguneqarpoq taamaakkallassallunilu. Akitsuusigaannginnerup aamma eqqussuinerit akitsuusigaanngitsut atuutinnginnerani Tuluit Nunaannut aalisakkanik avammut niuernermut atasut 2023-mi aningaasartuutit tamarmiusut 92 mio. kr.-nik annertussuseqassasut missiliorneqarput.

Tuluit Nunaat tassaavoq Kalaallit Nunaata aalisakkanik tunisassianik avammut niueqatigisaanni pingaarnerpaaq - pingaartumik raajanik uutanik qalipaajakkanillu tunisassianut saarullillu nerpiinut tunngatillugu. Missingerneqarpoq raajanik uutanik qalipaajakkanillu Kalaallit Nunaata avammut tunisaasa nalinginit tamarmiusunit 37%-it Tuluit Nunaannut 2023-mi tunineqartut. Missiliorlugu 11,7 pct.-it. Kalaallit Nunaata aalisakkanik tunisassiai tamarmiusut Tuluit Nunaannut 2023-mi tunineqarput.

Namminiilivinnissamut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoqarfik Aningaasaqarnermut Akileraarnermullu Naalakkersuisoqarfik qanimut suleqatigalugu, Kalaallit Nunaata Tuluilu Nunaata akornanni, killilersugaanngitsumik nunat marluk akornanni marts 2022-mi isumaqatigiissuteqarput. Kalaallit aalisakkanik tunisassiaannik Tuluit Nunaannut avammut niuernermi akitsuuteqarunnaaqinnissaat siunertaralugu suliaq ingerlanneqarpoq. Tuluit Nunaata Kalaallillu Nunaata akornanni killilersugaanngitsumik nunat marluk isumaqatigiissut Kalaallit Nunaata siullermeertumik niuerneq pillugu isumaqatigiissutigissavaa.

1. januar 2021-mi Tuluit Nunaat aalisakkanik tunisassianik aalajangersimasunik eqqussinermi aalajangersimasumik annertussusillit utaqqiisaasumik akitsuuserneqartannginnissaannik

atuutilersitsivoq. Akitsuuteqanngitsumik eqqunneqarsinnaasut aalajangersimasumik annertussusillit eqqarsaatigalugit, atupallanneqartarmata, nunanit tamanit atorneqarsinnaanerit ajornartorsiutaavoq. Tassunga ilanngullugit akitsuuteqanngitsumik eqqunneqarsinnaasunik atuisinnaassagaanni, tunisassiat Tuluit Nunaanni (aammaarluni) suliareqqinneqarnissaat poortoqqinneqarnissaalluunniit piumasqaataavoq. Kalaallit aalisariutaatileqatigiiffii raajanut uutanut qalipaajakkanullu akitsuuteqanngitsumik eqqussisinnaanissaminut maannakkut naleqqussarsimapput, taamaalillutik raajanut uutanut qalipaajakkanullu akitsuusigaanngitsumik eqqussisinnaaniassagamik. Ingerlatseqatigiiffiit saarullit nerpiinik nioqqutissat akitsuuserneqanngitsut atorsinnaasimanngilaat, nioqqutissat Tuluit Nunaannut eqqunnerini inaarutaasuummata.

Taamatuttaaq killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamut isumaqatigiissut aalisarneq pillugu isumaqatigiissummik ilaneqarnissaa tuluit piumasarisimavaat. Isumaqatigiissutit taakku ataatsimoortinneqalerpata tunngaviumik tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaat Kalaallit Nunaata imartaanni saarullinniarsinnaanermut 2.000 tonsinik aalisarsinnaatitaaneq, paarlattuanillu tuluit niuerfiannut akitsuuteqanngitsumik periarfissamut. Tamanna siunnersuut Kalaallit Nunaanni itigartinneqarpoq.

Isumaqatiginninniarnit 2023-mi nangipput, illuatungeriinnit pisortatiguunngitsumik 80% tikillugu killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissamut isumaqatigiissummumut missingiut akuerineqarluni. Tamatuma saniatigut isumaqatigiissummumut tapiliussamut isumaqatigiissuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, imaluunniit Danmarkip, Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaatalu akornanni niuernikkut suliassaqarfiit tunngavigisassanik aalajangiisoqassaaq, tassani suliassaqarfiit Kalaallit Nunaanniit suli sularineqarneq ajormata taamatullu isumaqatiginninniarsinnaanissamut piginnaatitsissuteqarnani. Ilaatigut inuussutissatigut attuumassuteqartunut, umiarsuit angalanerannut piginnittussaananermullu illersuinerit tunngapput.

2024-p aallartinnerani Kalaallit Nunaanniit Tuluit Nunaanniillu siunniunneqarpoq 2024 qiteqquppat tallimassa at isumaqatiginninniartoqaqqissasoq.

1.4 Inuussutissarsiutit allat

Uani immikkoortortami takornariaqarnerup, aatitassarsiornerup sermimik imermillu atuinnissamullu ineriartorfiisa killiffii pineqarput

Takornariaqarneq

"Takornariaqarneq pillugu ikaarsaarnermi periusissiaq 2023-2024" Naalakkersuisunit december 2023-mi akuerineqarpoq. Tamanna 2024-p naalernerani ukiuni qulini atuuttussamik immikkoortunut pilersaarummit taarserneqassaaq.

Ikaarsaarnermi periusissiaq ersarissunik aqqanilinnik suliniutinik imaqarpoq, pingasunik qitiutinneqartunik periusissisaqartumik, imaattunik:

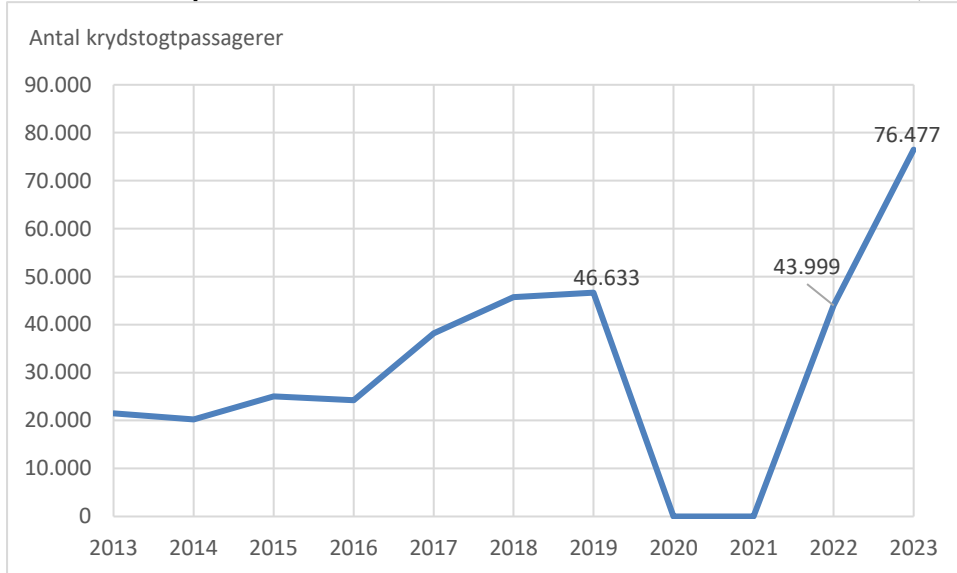
1. Atugassarititaasut
2. Takornarianik tiguisartut
3. Piginnaanngorsaaneq

Ikaarsaarnermi periusissiaq atugassarititaasunik tunngaviliinissamik siunertaqarpoq. Takornariaqarnermi suliaraqarneq piginnaasaqartunit ingerlanneqassaaq, tassami ukiuni arlaqalersuni inuussutissarsiutigineqartoq taana ineriartorpoq, siunissamilu ineriartupiloornissaa naatsorsuutigineqarluni. Kikkut takornarialerisuussanersut ersarissumik sinaakkuserneqassaaq, tamanna piginnaasaqartunit suliqarfingineqassalluni sillimaniarnermullu tunngaaqqissaassalluni.

Takornarissanut inatsissiaq kommuninut attuumassuteqassaaq, ukiup ingerlanerani imaluunniit piffiit aalajangersimasut nalaani immikkoortortani killilersuinerimik inerteqquteqarnermilluunniit Namminersorlutik Oqartussanit ersarissaatigineqassaaq. Taamatut immikkoortitsineq sumiiffinnik qajannartunut killilersuutissatut nunallu patajaatsumik atorneqarnissaanik siunertaqarpoq. Taamatut immikkoortitsineq innuttaasut angallannissaanut sunniuteqassanngilaq.

Tunngaviusumik atugassarititaasut pissusissamisut ingerlanissaat qulakkeerniarlugu ikaarsaarnermi periusissiaq tunngavittut isigineqassaaq. Tamanna takornarianut sivilisunerusumi periusissiamut 1. januar 2025-mi atuutilersussamat tunngaviusaaq.

Takussutissiaq 12. Umiarsuarni takornariartaatini ilaasut amerlassusaat, 2003-2023.

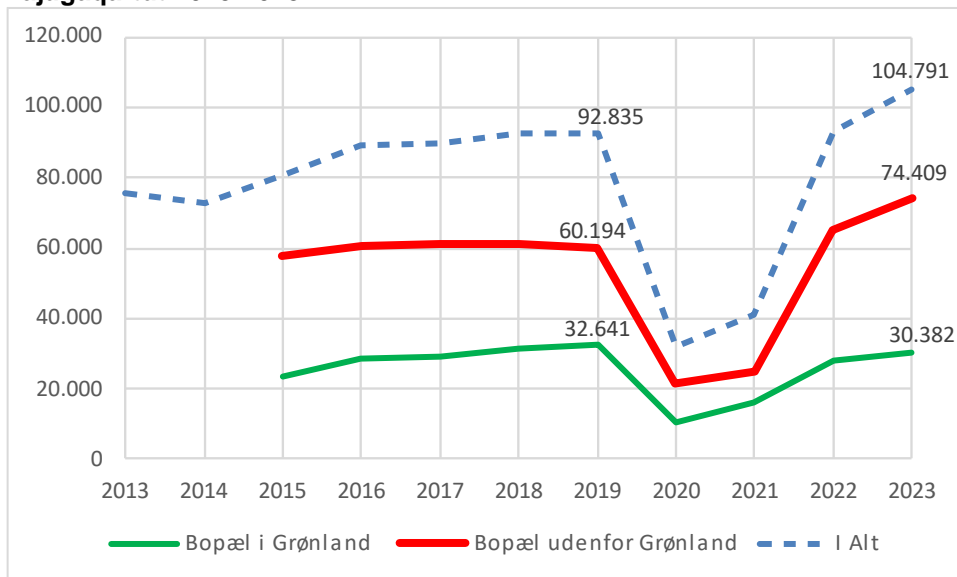
Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Periusissiami suliniutit assigiinngitsut Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermut pitsanngorsaasimapput. Takussutissiaq 12-imi takuneqarsinnaasutut ukiuni 2012-2014-imi umiarsuarnik takornariartaatini ilaasut amerlassusaat appariartoriarlutik 2019-ip tungaanut annertuumik amerliartorsimapput, takornariat 46.000-it sinnerlugit Kalaallit Nunaannut takornariarsimallutik.

Svalbardimi umiarsuit takornariartaatit sakkortuumik killilersorneqarnerata kingunerisaanik, taamatullu Ruslandip imartaani angalaqqusiunnaartoqareernerata kingunerisaanik, umiarsuit Kalaallit Nunaanut angalasalerput, killilersuinerit killeqarmata (imaluunniit killilersuisoqangimmat).

Umiarsuit takornariartaatit tikittalerneru 2022-mit 2023-mut 73,8%-nik amerleriarput, sumiiffinnilu imartanilu aalajangersimasuni malunnaateqarlutik.

Takussutissiaq 13. Timmisartunik ilaasut, Kalaallit Nunaanniit aallartut: Nuna allamiut maanilu najugaqartut 2013-2023

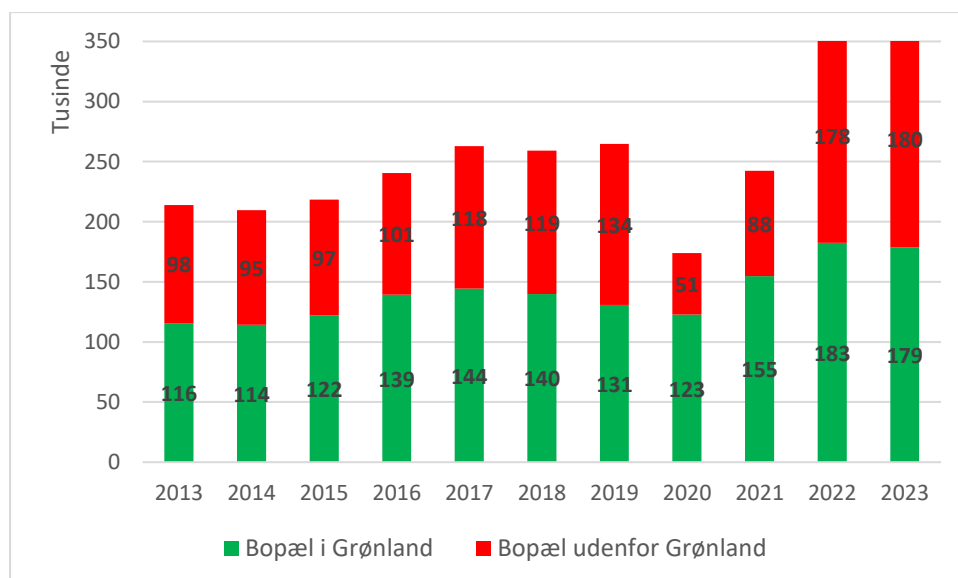

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Covid-19 kingorna ersarissumik ineriartortoqarpoq. 2022-mit 2023-mut timmisartorlutik angalasut 12,7%-nik amerleriarput. Takussutissiami takuneqarsinnaavoq, Kalaallit Nunaata avataani najugallit timmisartorlutik angalasut Kalaallit Nunaanni najugaqartut timmisartumik angalasunit amerlanerusut.

Tamanna umiarsuit takornariartaatit amerleriarsimaneranut pissutissaqarsimassaaq, pissutigalugu nunami maani najugaqanngitsut unnuisarfinni unnuisarnerat ikileriarsimammat.

Takussutissiaq 14. Hotelini unnuisut amerlassusaat, 2013-2023

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 14-imi takuneqarsinnaavoq, maani nunaqanngitsut 2023-mi unnuisimanerat amerlanerpaasimasoq, maani najugallit unnuisarnerat ikilisimasut taamatullu tamakkiisumik unnuisarnerit ikilisimasut. Maani najugaqanngitsunit unnuisarfinni unnuinerit, maani najugalinnut sanilliullugu, sivisuumik nikissimanatik 2019-imi amerleriaateqarput. Tamanna aamma 2022-mi pivoq.

2023-mili maani najugaqartut unnuisarnerat maani najugaqanngitsunit amerlanerupput.

Takornariaqarnerup inuiaqatigiinnut pitsaaqutai paasiniaarlugit Naalakkersuisunit Tourism Satellite Account (TSA)-mik taallugu misissuileruttorput. TSA atortuuvoq, nunanit allanit takornariaqarnerup aningaasatigut nalilersorneqarnissaanik paasiniaanissamat siunertaqartoq. Kalaallit Nunaanni Tourism Satellite Account (TSA)-mik atuutilernikkut takornariaqarnermi aningaasatigut sunniutaasartunut nunat tamalaani assigiisaarinermik misissueqqissaarnissamik aallarnisoqassaaq. Taamatut suliniuteqarneq nunanut allanut sanilliusisinnanissamik Europallu nunaasa akuerisaanik atortagaanillu periuseqalersinnaanermik immikkuullarissamik periarfissiissaaq.

Periuseq tamanna nunat tamalaat akornanni kattuffiit pingaarnernit soorlu FN, Eurostat aamma OECD-mit innersuuneqarpoq. Tamanna pitsaaqutiniq periarfissiissaaq, ilaatigut assersuusinnissamat periarfissat, tamanna nunat tamalaat akornanni takornariaqarnermi sumeqqissaaq inissimanermut paasinninnissamik periarfissaqassalluni.

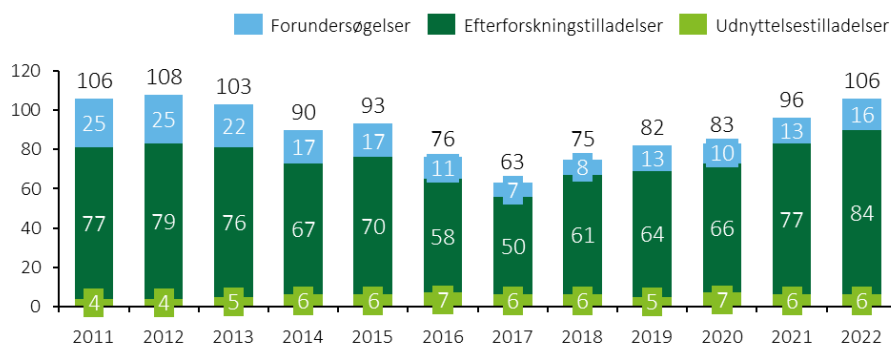
Tamanna periusissiaqarluni pilersaarutinut iluaqutaassaaq, taamatullu takornariaqarnermut periusissianik inerisaaqqataasalluni, tamannalu inuiaqatigiit aningaasaqarneranut, paasissutissanik toqqammaveqarluarnikkut inuiaqatigiinnik siuarsaasumik inerisaaqqataasalluni. Takornariaqarnermut inuussutissarsiuteqarfiup makroøkonomimik misissueqqissaarnermik Visit Greenland suliaqartitsileruttorpoq. Misissueqqissaarneq maajimi naammassissanganerpoq.

Aatsitassat

Aatsitassarsiorluni suliat nunat tamalaat akornanni aningaasatigut ineriartorfiusumi attuumassuteqaqqissaarpoq. Suliassaqarfiup pisariaqartitsinermik tunngaveqarnera pissutaalluni. 2020-milu aningaasaliissutit COVID-19-imik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqarnerata toqqaannartumik kingunerisaanik appasinnerpaallutik 85,5 mio. kr.-iusimallutik. Taamaattorli 2021-mi kisitsit takutippaat, aningaasaleerusussuseqarneq qaffakkiartortoq, taamatullu COVID-19-imik nunarsuaq tamakkerlugu tuniluuttoqarnerata kingorna 2022-mi suli ineriartortoqarluni.

Mingutsitsinngitsumut allangortitsinermut nunarsuaq tamakkerlugu sammisaqarneq kiisalu Ukrainimi sorsunnerup Ruslandimullu pineqaatissiinerit kingunerisaanik isumalluutit killeqalerneru ukiuni aggersuni aatsitassarsiornermut kinguneqartitsissasut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaallilluni nunap pisuussutaanik nittarsaanissamat periarfissat qaffapput. Inuiaqatigiinni aningaasatigut 2010-mit 2023-mut isertitassanik naalakkersuisoqarfimmiit misissueqqissaartoqalereerpoq. Tamatuma saniatigut siunissami isertitassanut naliliinissamat misissueqqissaartoqassaaq. Misissueqqissaarneq 2024-mi maajip qeqqani naammassissaaq.

Takussutissiaq 15. Akuersissutit amerlassusiisa ineriartornerat 2011-2022.

Pissarsiffik: Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik

Akuersissutit amerlassusaat 2022-mi aatsaat taamatut amerlatigipput, Covid-19-imik nappaalanersuaqarnerani akuersissutit attatiinneqarnissaat iluatsissimalluni. Taamaalilluni 2022-mi 84-nik misissueqqaarnissamut akuersissuteqarpoq, 2017-imi 50-inik misissueqqaarnissamut akuersissuteqarpoq.

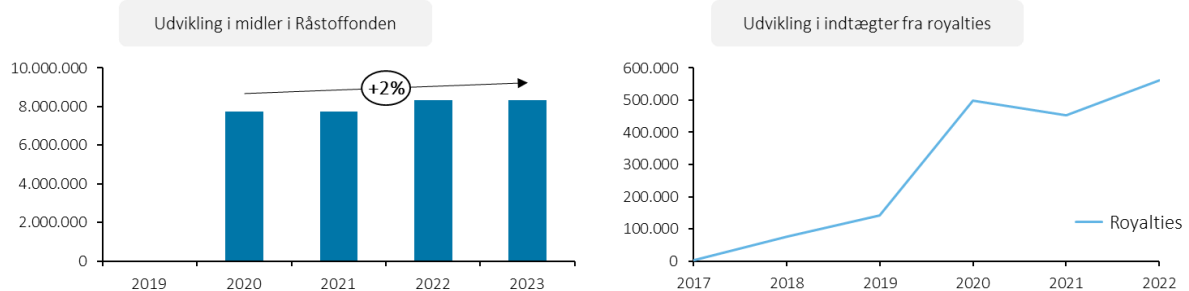
Nalunaarsuiffik 2. Aatsitassarsiornermi ukiumut aningaasaliinerit (mio. kr.)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
195	161	191	150	126	193	244	227	86	379	427

Pissarsiffik: Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik

Misissuinissamut aningaasaliissutit ukiumoortut ineriartornerat ukiuni kingullerni ataatsimut isigalugit allangorarsimapput, taamaattorli 2020 minillugu, taanna Covid-19-imik nappaalanersuarmik sunnerneqarsimasinnaalluni, ukiumut 150-300+ mio. kr.-t missaanik aningaasaliisoqarpoq. Misissuinissamut akuersissutit misissuinissamut aningaasaliissutit amerlassusaannut ineriartornerannullu malinnaapput.

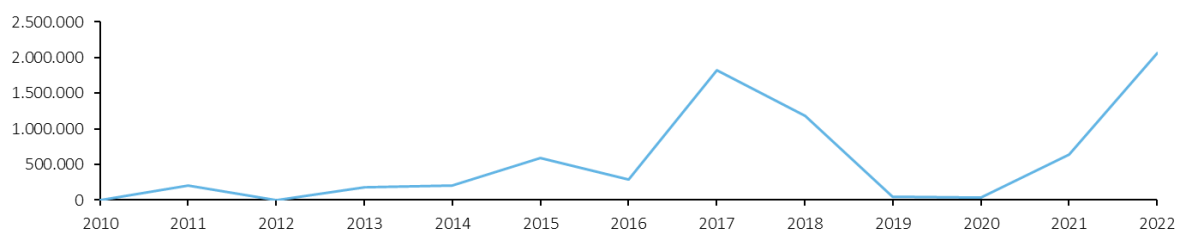
Takussutissiaq 16. Aatsitassanut aningaasaateqarfimmi aningaasat royaltynillu isertitat ineriartorneri (kr.).

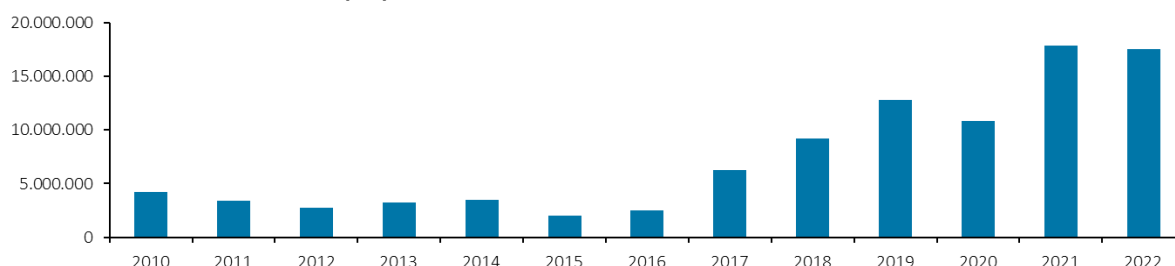
Pissarsiffik: Inussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisinik Atuutsitsinermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit

Aatsitassanut aningaasaateqarfimmi aningaasanut pissutaanerpaapput kulbrintinut misissuinissamut piaanissamullu akuersissutinut misissuinissamut aningaasaliissutit atornerqarsimanngitsut utertinneqarsimanerat. Utertitsinerit 2015-imit siumut pipput. Royaltynit isertitat taamaallaat aatsitassarsiorfinnit ingerlasunit, Luminamit aamma Greenland Rubymit, isertitaapput.

Takussutissiaq 17. Aatsitassarsiornermi pisinnaatitsissutinik pigisaqartunut ingerlatseqatigiiffiit akileraartarnerisa ineriartornerat (kr.).

Takussutissiaq 18. Aatsitassarsiornermi pisinnaatitsissutinik pigisaqartunut A-mut akileraarutit ineriartornerat (kr.).

Pissarsiffik: Inussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisinik Atuutsitsinerullu Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit

Ukiuni kingullerni qulini ineriartorneq qviaraanni 2020-mit 2023-p qiteqqunnissaanut Aatsitassanik aningaasaateqarfimmi aningaasat 2% missaannik amerlisimapput. Peqatigisaanillu royalty-nit isertitat ukiuni kingullerni amerlisimapput 2022-milu 550.000 kr.-t missaanniissimallutik. Akileraarutinit isertitat atatillugu, ingerlatseqatigiiffiit piginnaatitsissummik pigisaqartunit ingerlatseqatigiiffinnit akileraarutitigut isertitat ukiuni kingullerni qulikkaarit nikerarsimapput, ukiunili kingullerni amerliartorsimallutik – taamaakkaluarteroq ingerlatseqatigiiffinnit akileraarutitigut isertitat ataatsimut isigalugit killeqarsimapput. Tamassumunnga pissutaasinnaapput aatsitassarsiorfiit ingerlatsiviulersimasut ikinnerat sinneqartoortikissimanerilu. Peqatigisaanillu piffissami tamarmi iluanaarutinit akileraaruteqartoqarsimanani taamaattumillu kisitsisit taakku takussutissannngortinneqarsimanatik. Ingerlatseqatigiiffinni akuersissutaateqartuni sulisunit inuttut akileraarutinit atatillugu ukiuni kingullerni taakku amerlerujussuarpur. Taamaattorli ataatsimut isigalugit kisitsisit amerlanngitsut pineqarpur.

Nalunaarsuiffik 3-mi aatsitassarsiornerit siuariarfiunerpaat takutinneqarpur, taakkulu paaasinnaanermut akuersissummik peqarpur ilaallu paaasinnaanermut akuersissummik sulii peqalernatik ingerlatsilereersimallutik.

Nalunaarsuiffik 3. Aatsitassarsiornerit siuarsimanerpaat

Suliniut	Killiffik	Sulisorisimasat
Greenland Ruby A/S Aappaluttoq (rubin aamma safir aappaluarteroq)	Atuinermit suliasat unitsikkallarnissaanut qinnuteqaat	-
Lumina Sustainable Materials A/S Kangerlussuaq (anorthosit)	Ingerlatsinermit killiffik (Paaasinnaanermut akuersissut: 2015)	Maannakkut Suliat ingerlanerisa pitsaanerulersinnerinut atatillugu atorfeqartut 15-it missaat, 30 missaanut
Ironbark A/S Citronen Fjord – (Zn, Pb)	Sanaartornerup aallartisarnera (Paaanissamut akuersissut: 2016) Paaanissamut akuersissutillip suliniummumut aningaasaliisoqarnissaata qulakkeernissaa sulissutigaa.	Sanaartornerup ingerlanerisa: 300*-t angullugit Ingerlatsinermit: 470 angullugit*

Nalunaq A/S Napasorsuaq (Au)	(Piiaanissamut akuersissut: 2003) VVM-imut VSB-mullu nassuiaatinut missingiut 2024-mi kvartalimi siullermi tamanut tusarniutigineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffik 2024-mi suliassatut aallartissangatitani pillugit pilersaarummik saqqummiussivoq.	Sanaartornerup ingerlanera: 80-100* Ingerlatsinerimi: 89*
Tanbreez Mining Greenland A/S Killavaat Alannguat (Zr, REE, Nb, Ta, Y)	Piiaanissamut akuersissut: 2020. Piiaanissamut akuersissutillip suliniummut aningaasaliisoqarnissaata qulakkeernissaa sulissutigaa.	Sanaartornerup: 60-t* angullugit (kemiskiusumik suliareqqaarnagit) Kemiskiusumik suliareqqaarnagit ingerlatsineq: 72*
Dundas Titanium A/S Kalaallit Nunaata Avannaa (Ti)	Piiaanissamut akuersissut: 2020 Piiaanissamut akuersissutillip suliniummut aningaasaliisoqarnissaata qulakkeernissaa sulissutigaa.	Sanaartornerup aallartinnera: 270-it angullugit* Ingerlatsinerimi: 175*
Greenland Anorthosite Mining ApS Majoqqaq Qaava (anorthosit)	VVM aamma VSB pillugu nassuiaatit sularineqaleruttorput. Missingiut naammassineqareersoq pillugu piginnittussaataasut Aatsitassanut oqartussaasunit oqaloqatigineqarnerat ingerlavoq.	Sanaartornerup ingerlanera: 30-40* Ingerlatsinerimi: 60-90-mut naatsorsorneqarpoq, iluseq* toqqarneqartoq apeqqutaalluni.
Greenland Resources A/S Malmbjerget (Tunumi) (Mo)	WM aamma VSB pillugu nassuiaat taanna massakut sularineqarpoq. Missingiut naammassineqareersoq pillugu piginnittussaataasut Aatsitassanut oqartussaasunit oqaloqatigineqarnerat ingerlavoq.	Sanaartornerup ingerlanera: 500* Ingerlatsinerimi: 300*
Obsidian Miing Ltd Amitsoq Grafit (Nanortallup eqqaani)	Misissuineq siuariartorfiuvoq Aqerlussaq batteriik tunisassiornissamut piukkunnarluinnartuusoq paasineqarpoq	

Pissarsiffik: Aatsitassaqaqarnermut Aqutsisoqarfik.

Malugeqquneqarpoq suliniut ataaseq piffissami matumani ingerlanneqarmat (titarneq kittorartaartoq):

- Hudson Greenland A/S-ip Kangerlussuup eqqaani Lumina Anorthosit-imik suliniut 2019-imi umiarsuarmik immikkamik siullermeerluni aallarnerpaa.

Greenland Ruby A/S-ip Aappaluttumi rubinik safirinillu aappaluartunik suliqaqarnera aallarereerpoq, piiaasinnaanerullu aallarereernerani rubinik safirinillu aappaluartunik tuniniaaneq aallartissimavaa. Greenland Ruby A/S-ip 2023-mi decembarimi piiaanissamut ingerlataminik unitsiartornini aallartippaa. Ingerlatseqatigiiffiup aatsitassanik tuniniaanermik nittarsaassinerminillu ingerlatsiinarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aatsitassarsiorfiup matoqqagallarnerani

akuersissuteqarnermi atugassarititat malinneqarnissaat pillugu ingerlatseqatigiiffik Aatsitassarsiornermut Oqartussanit qanimut suleqatigineqarpoq. Tassani ilaatigut pineqarput avantangiisit, isumannaallisaaneq, IBA-mi pissutsit kiisalu saliinnermi isumannaallisaanermi atugassarititat.

Piiaanissamut akuersissummik tunniussisoqarnerani imaanngilaq sanaartornerit piiaanerillu aallartinneqassasut. Suliniut aalajangersimasoq aningaasaliiffigineqarsinnaassappat piiaanissamut akuersissummik pissarsisimanissaq avaqqunneqarsinnaanngingajappoq.

Aningaasaliiffigineqarnissamut periarfissat ilaatigut aatsitassat akiisa ineriartornerinit, aatsitassat piarneqartussatut pisariaqartinneqartut missingikkanit suliffissuaqarfinnullu arlalinnut pingaaruteqassusaannit kiisalu niuernikkut unammilleqatigiinnermit sunnerneqarput.

Aatsitassarsiornerup ineriartortinnera

Aatsitassarsiornermi annertuumik suliaqartoqarpoq, aatsitassallu mingutsitsinngitsumik nukissiornermi atornerqarsinnaasut nunarsuarmioqatitsinnit soqutigineqarneri annertusiartorluni. Tamatuma saniatigut aatsitassanik isumannaatsumik qulakkiikkamillu pilersuisoqarnerata qulakkeernissaat nunarsuarmioqatitsinnit isigineqaleralluinnarluni. Nunani killerni aatsitassanik amigaatigineqartunik Kalaallit Nunaata pilersueqataasinnaanerata ersarissarlugu nittarsaaneqarnissaanut aallarniutissatut tamanna Naalakkersuisunit isigineqarpoq.

Aatsitassat eqqarsaatigalugit Naalakkersuisut nunanik arlalinnik suleqateqarput, tassunga ilaallutik Danmark, USA EU-lu. Kalaallit Nunaani aatsitassarsiorneq ineriartornerusinnaaqullugu EU-mullu aatsitassanik pingaarutilinnik isumannaatsumik pilersuilersinnaanissaq eqqarsaatigalugit Naalakkersuisut 2023-p ingerlanerani piareersareerlutik EU-mik paaseqatigiinnissamik isumaqatigiissutissaq (MoU) 2024-p aallartinnerani atsiortaat. Europami mingutsitsinngitsunik ineriartortitsinissanut aatsitassat assigiinngitsut suliffissuit pisariaqartitaanit 34-usunit 25-t nunatsinni nassaassaapput. Aatsitassarsiornermi imminut akilersinnaasumik ineriartortitsinissamut isumaqatigiissut iluaqutaassaaq, suliaqarfinnullu tallimanut attuummassuteqarluni:

1. Aningaasaqarneq aamma aatsitassat pingaarullit aatsitassallu suliffissuaqarnikkut nalitusarneqarnissaat tassunga ilaatillugit aningaasaliisussarsiornissat, suliniutit niueriaasissallu ineriartortinnissaat kiisalu nalitusaanerit qulakkiikkamik ingerlanneqarnissaat.
2. Avatangiisit, silap pissusaa, inooqatigiinnermut inuiaqatinnullu akisussaaffeqarneq (ESG) pillugit nunat tamalaat maleruagassaat sakkortuut naapertorlugit pitsaassutsip qaffasissuunissaanik qulakkeerinninnissaq tassunga ilanngullugu aatsitassat pillugit oqimaqqatigiisumik atuinnissaq.
3. Aatsitassarsiornermik suliat ineriartortinniarlugit attaveqaasersuutunik atuutsitsilerneq.
4. Aatsitassanik nalitusaanermi isumalluutitik piginnaasanillu ineriartortitsinermi pitsanngorsaaneq, tassunga ilanngullugit aatsitassarsiornermi ingerlatsisut innuttaasullu.
5. Ilisimatusarneq nutaaliornerlu pillugit suleqatigiinneq, aatsitassanillu ajoqutaanngitsumik misissuisarneq, piiaasarneq, suliarinnittarneq akuaasernerlu eqqarsaatigalugit ilisimasatigut avitseqatigiittarneq.

Naalakkersuisut EU peqatigalugu 2024-mi peqatigiilluni siunnerfeqarluni suleqatigiinnissap atuutsinneqalernissaanut aalajangersimasumik iliuusissatut pilersaarummik suliaqassapput.

Mingutsitsinnginnerusumik ingerlatsilernissaq eqqarsaatigalugu aatsitassat pisariaqartinneqartut pingaaruteqassusaat Naalakkersuisut arajutsisimannngilaat aatsitassarsiornermullu atatillugu suliniutit tunisassianillu tigooraasartut akornanni ataqatigiissitsinissaq annertuumik ukkataralugu. Tamanna nittarsaassilluni suliniutinut ataqatigiissinneqalissaaq tassani Naalakkersuisut suliaqarput aammalu misissueqqaarnernut qalluinnullu nunatta aatsitassaqarnermi piginnaasai suliffeqarfinnut tamakkuninnga suliaqartunut saqqummiussorlugit.

Tassunga atatillugu nunarsuatsinni aatsitassiorfiit anginerit ilaannut Naalakkersuisut toqqaanartumik nittarsaassillutik suliniuteqalernikuullutik. Aatsitassat piarneqarsinnaasut ingerlatseqatigiiffinnik ataatsimeeqqateqarnikkut nittarsaanneqartarput ingerlatseqatigiiffiillu ataatsimeeqqatigineqartut piginnaasaanut soqutigisaanullu naleqqussarlugit saqqummiunneqartarlutik.

2023-mi Canadami Australiamilu nunarsuarmi nunat aatsitassarsiorfiunerpaani toqqaanartumik nittarsaassisoqarpoq. Saqqummiussat ingerlatseqatigiiffinnit tigulluarneqartarput.

Aatsitassarsiorfiit misissuigaangamik aatsitassarsionnissamilluunniit ingerlatsileraangamik aningaasarsiorneq eqqarsaatigalugu annaasaqarsinnaanermik annertuumik akisussaaffeqalersarput. Ingerlatseqatigiiffiit annaasaqarsinnaanerinut aarleqqutit annikkillisinnissaat Naalakkersuisut paasilluarpaat ingerlatseqatigiiffillu Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiulernissaanut periarfissat pitsanngorsartuarlugit. Naalakkersuisut ingerlatseqatigiiffiit paaseqatiginiarlugit suliniutiminnik nangitsissapput tassunga ilanngullugit annaasaqarsinnaanerisa annikkillisarnissaanut aningaasatigut inatsisitigullu periarfissat. 2025-mit ukiunilu tulliuttuni aatsitassarsionnissani periusissiasaq ilutigalugu suliarineqarpoq. Tassunga atatillugu aatsitassarsionnissani isiginiagassat sinaakutissiornissarlu eqqarsaatigalugit ingerlatseqatigiiffiit ilanngussaqaarsinnaanissaat periarfissinniarlugu Naalakkersuisut aatsitassarsiorfinnik isumasioqatigiissitsisimapput. Isumasioqatigiinneq aatsitassarsiorfinnik aammalu soqutigisalinnik allanik akuttunngitsumik ataatsimeeqqateqartarnikkullu periusissionnissamut Naalakkersuisut tunngavissaqarlualernikuupput.

Sulip ilagisaatut ingerlatseqatigiiffiit misissuisartut aningaasaliinikkut annaasaqarsinnaanerat annikillisinnaarlugu ujarassiorneq pillugu ilisimatuussutsikkut paasissutissat tunniunneqartarnissaat pissarsiarineqarsinnaanerisalu annertusinissaa pillugu Naalakkersuisut anguniagaqarput. Taamaattumik ukiut tamaasa nunap sananeqaataasigut suliniutit assigiinngitsut Naalakkersuisunit naammassineqartarput, nammineq suliaqarnikkut imaluunniit allat suleqatiginerisigut, ass. GEUS aamma US State Department. 2023-mi suliniutit 25-t missaat naammassineqarput.

GEUS suleqatigalugu Kalaallit Nunaata nunap immikkoortuini ujarassiorneq nunat assiliorneri Naalakkersuisut nangissavaat, tamannalu 1:100.000-nik annertussuseqartunik ujarassiorneq nunat assiginik nutaanik kinguneqassalluni.

Tunup avannaani nunanik assiliorneq 2023-mi nanginneqarpoq. Ujarassiorneq nunat assingi nunallu immikkoortuini paasissutissanik katersinerit ornigulluni suliaqarnissamut tunngavissaapput ingerlatseqatigiiffiit misissuisartut aningaasaliiffigisartagaat.

Ujarassiornermi ilisimatusarluni paasissutissat aatsitassarsiornermi oqartussanut nassiussisarnerit ingerlatseqatigiiffinnut misissuisartunut ajornannginnerulersinnissaa siunertarlugu ujarassiornermi ilisimatusarnermi paasissutissat internettikkut toqqaanartumik nalunaaruteqartarnermut aqqissuussap ineriartortinnera 2023-mi aallartinneqarpoq.

Paasissutissat suliffissuarnut ingerlateqqittarneri Naalakkersuisunit annertunerusumik sammineqalersimapput. Paasissutissat pigineqartut nutaallu qarasaasiaq aqutigalugu inuussutissarsiornerit pissarsiarineqarsinnaassapput. Taakku ilaatigut tassaapput geokemiskimik, geokronologiskimik aamma geofysiskimik paasissutissat nutaat. Ujarassiornermi ilisimatuussutsikkut paasissutissaasiviit ingerlaavartumik ineriartortinneqarput aamma aatsitassaqaarfigisat pillugit paasissutissaasiviup nutarterneqarnera marts 2023-mi tamanit iserfigineqarsinnaasunngortinneqarluni.

Aatsitassat pinngitsoorneqarsinnaanngitsut sammineqarneruleriartuinnarput. Tamanna Nordisk Innovationimi nalunaarusiami 2021-mi nassuarneqarpoq, tassani takuneqarsinnaalluni aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik Kalaallit Nunaat annertuumik pilersuisutut periarfissaqartoq. Periarfissanik naliliineq peqarfiusunik aatsitassanngorsimasunillu ilisimasanik tunngaveqarpoq, taamaalillunilu arlalissuit paasissutissanik amigaateqarfiullutik. Aatsitassanut pinngitsoorneqarsinnaanngitsunut periarfissap piviusunngortinneqarnissaanut taamaattumik pisariaqarpoq aatsitassat pinngitsoorneqarsinnaanngitsut aatsitassarsiorfinnut piviusorsiornerit nittarsaannissaat sioqqullugu sumiiffinni nunalu tamakkerlugu periarfissaasinnasunik sukumiisumik qulaajaanissaq. Tamanna suliaasaavoq annertoq ukiorpassuarni ingerlanneqartussa qaa aamma nukinnik annertuumik pisariaqartitsisoq, suliniutillu taamaattumik immikkoortuni annikinnerusuni ingerlanneqarluni. 2023-mi Naalakkersuisut ilaatigut ujaqqat qaqutigooqartut platineqarfiusullu iluanni (PLE) US Department of State suleqatigaat, aamma Sisimiut eqqaanni grafiteqarfiusinnaasup nunap assiliornera 2023-mi aallartinneqarluni. Tamanna sulineq 2024-mi nangeqqinneqarpoq ilaatigut Litium ukattarineqarluni.

Annertusiartortumik piffimmik nutaamik ukkatarineqalersimasut ilagaat Carbon Capture and Storage (CCS). Silap pissusaatigut ajornartorsiuteqarnermik aallaaveqarluni tamanna inuussutissarsiorfimmik nutaamik ineriartortitsineruvoq. CCS periaasiuvoq CO2 imerpaldasooq nunap iluanut imaarsarlugu taamaalillunilu silaannarmut iperarneqarsinnaajunnaarlugu. Tassani pineqarpoq ikaarsaarnermi teknologimik taaneqartoq, taanna sakkuummat nunarsuarmi aniatitsinerit apparnissaasa tungaannut aniatitsinerup annikillissinnissaanut iluaqutaasusaaq. Kalaallit Nunaat ujaqqanik tulluurtunik CCS-imut tapersersuinissamut periarfissaqarluarpoq maannakkullu Kalaallit Nunaanni CCS-imik periarfissat ineriartortinniarlugit Islandimi suliffeqarfik CarbFix, GEUS, US Department of State aamma EU suleqatigineqarput. Kalaallit Nunaanni CCS pillugu periusissiaq 2023-mi tamanut saqqummiunneqarpoq.

Ujaqqanik ilisimasaqarnerup "geohazards" imaluunniit ajunaarnersuaqarnermik ilippanaateqarsinnaaneramik aamma ilaqarput. Taamaattumik Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoqarfik Karrat Kangerluanni, Umiammakku Nunaat, qaqqat sisoortarneranni pisartut paasisaqarneruffigisinnaajumallugit nakkutillinernik aallartissinissamut suliamut ilisimasalitutt akisussaasuvoq. Karrat kangerluanni nakkutiginninnissaq anguniarlugu 2022-mi nakkutiginnittarfiliortoqarsimavoq tamaginnik silasiorfeqarluni kiisalu allanngoriartornermut assiliissuteqarluni qaqqamullu allanngorartumut sajussinnaaneranut uuttuummik peqarluni. Nakkutilliiviup sumiiffimmit paasisuttissanik ingerlaavartumik qulakkeerinnittassaaq. Uummannap kangerluanni Kangerluarsummi qaqqat allanngorartut allat aamma paasineqarsimapput, tamannalu isumaqarpoq 2023-mi aasakkut piffimmi nakkutilliivimmik pilersiteqqittoqartariaqarneramik. Naalakkersuisut GEUS suleqatigaat aamma allat suleqatit attuumassuteqartut ilanngullugit taamaalilluni piffiup teknologinik pitsaanerpaanik atorneqarsinnaasut atorlugit ilisimasallu nakkutiginninnermi atornissaannut isumannaarinninnissaq isumannaarlugu. Nunatsinni qaqqat sisooratarsinnaanerannut piffiit ulorianaateqarnissamut ilippanaateqartut assersornissaannut suliaqarnek aamma aallarnisarneqarsimavoq. Upernaakkut 2024-p ingerlanerani qaqqat sisoorsinnaanerannut misissuinerit nutartikkat pillugit tamanut saqqummiinissaq sulissutigineqarpoq.

Sermimik imermillu aningaasarsiuutigalugu atuineq

Sermimik imermillu aningaasarsiuutigalugu atuineq qinnuteqaatinik suliaqartarnerup unitsikkallarneqarnissaa Naalakkersuisut 2021-mi aasakkut akueraat. Naalakkersuisut aalajangiineq tamanna 2022-mi oktoberimi allanngortippaat, taamaalillutik sermimik imermillu tunngatillugu atuineq misissueqqaarnissamullu akuersissutit suliarineqaaqqissinnaalerlutik, qinnuteqartoqaaqqissinnaalerluni akuersissuteqarsinnaaleqqillunilu.

Sermimik imermillu misissueqqaarnissamut atuineq qinnuteqaatit uninngatikallarneqarneranni tiguneqarsimasut kingornatigullugu qinnuteqaatit (tassunga ilanngullugu nutarteriniarnerit) ingerlatseqatigiiffinnut 20-nut, 2024-mi kvartalit aappaata naanera tikitsinnagu naammassillugit suliarineqareersimasussanut tunngapput.

Sermimik imermillu avammut nioqquteqarnermut periusissiaq 2024-p ingerlanerani nalilersoqqineqassaaq, suliaasaqarfimmi sionatigut sulinermit misilittakkat kiisalu niuernermi aningaasaqarnermik nalilersuinerit nutaat tunngaviusut uuttuutitut pingaarutilittut ilanngunneqassallutik. Taamatuttaaq allaffissornermik sulineq, inatsisinut tunngasooq isornartumik nalilersorneqassaaq. Aningaasarsionnikkut periarfissanik misilittaanissaq pisariinnerutinniarlugit akuersissutit qinnuteqaatinik suliaqartarnerit pitsaanerulersinnissaat isumalluutillu minnerpaaffissaanniitinnissaat siunertaassapput.

Kingornuttakkanik isumalluutit

Kingornuttakkanik isumalluutit pillugit akuersissutit aningaasarsiuutigalugu atugassaanngitsut ukiumut 100-t missaanniittut, Kalaallit Nunaanni kingornuttakkanik isumalluutinik katersinissaq, misilittaanissaq avammullu niuerutiginissaat siunertarlugit nunatsinni najugalinnut nunaniillu allaniit ilisimatusartunut tunniunneqartarput.

2023-mi aasakkut nittartagaq www.govgen.gl saqqummersinneqarpoq, tassani kingornuttakkanik isumalluutit pillugit ilisimatusarnermik suliniutit tamarmik ataatsimut katersorneqarsimapput. Nittartagaq qinnuteqartunut paasissutissaasiviurnermi saniatigut siornatigut, maannakkut siunissamilu ilisimatusartut ilisimatusarnermik suliniutinik pissarsiarineqarsinnaasunik isumassarsiorsinnaanissaanut aamma iluaqutaassaaq.

Ilisimatusarnermik suliniutini taakkunani kingornuttakkanik isumalluutit maannakkut suli aningaasarsiutigineqanngillat. Taamaattoq suliniutit arlallit katersaat angusaallu aningaasarsiutigalugit atornissaat soqutigineqarneruleriartortoq takuneqarsinnaavoq, siunissami aningaasatigut iluanaarutaasinnaanissaat takuneqarsinnaalerluni.

Suliassaqarfimmi inatsimmik iluarsaanermik suliaq aallartinneqarsimavoq. Kiisalu qinnuteqarnermi piunasaqaatinik nutarterinissaq, qinnuteqartunut akitsuusiinissamik ilalik suli sulissutigineqarpoq. Taassuma 2024-mi akuerineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Nunatta erngup nukinganik nukissiorfissaanik annerpaamik suliariumannittussarsiorneq

Naalackersuisut 2022-mi majimi nalunaarutigaat nunatta Tasersiap eqqaani qanittuanilu erngup nukinganik nukissiorfissaanik periarfissat annertuut unammissutigineqarsinnaalertut (UKA2021/85 naapertorlugu). Nunarput aningaasaliisartumik, pitsaanermik suliniutilimmik nunatsinnullu pitsaanerpaamik isumaqatigiissummik neqeroortumik isumaqatigiissuteqarnissaa siunertaavoq. Naalackersuisut tamatuma kingorna niuernermit tunngatillugu oqaloqatigiinnernik aaqquissuussanik ingerlatsisimapput, tassungalu ingerlatseqatigiiffiit soqutiginnittut soqutiginnissimapput. Naalackersuisut tunngaviusumik toqqammavissanut sisamaasunut tullinnguuttunut unamillertoqassasoq nalunaarutigisimavaat:

- Imeq atorlugu pisuussutit qaffasinnerpaamik pitsaanerpaamillu atorluarnissaat
- Kalaallit Nunaannut aningaasat ingerlaartut naammattuunissaat qaffasinnerpaanissaallu
- Suliniutit Kalaallit Nunaannut naleqquttoq, kalaallinullu inuiaqatigiinnut ineriartornermik tunniussisut
- Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu avatangiisitigut, silap pissusaatigut eqqarsaatigisassatigut, aningaasaqarnikkut inuiaqatigiillu tungaasigut suliniut imminut nammassinnaasoq

Unammilleqatigiittoqarnerani neqeroortut tamarmik ingerlatseqatigiiffinneersut ajunngitsumik tunngaveqarluni aamma takujuminartumik suliaqarnermi suliarineqarlutillu nalilersorneqassapput. Kalaallit Nunaata unammilleqatigiinnernik takujuminartumik pitsaasumillu unammilleqatigiiffiusumik aningaasaliisartunut pilerinartumik aamma Kalaallit Nunaata pitsaanerpaamik isumaqatigiissusiornissaanut qulakkeerinnittumik suliaqarnissaa Naalackersuisunut pingaaruteqartorujussuavoq.

2024-mut Aningaasanut inatsimmut atatillugu suliaq oqartussatigut suliarineqarnissaata aningaasalersornissaanut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq. Aningaasat suliniummi

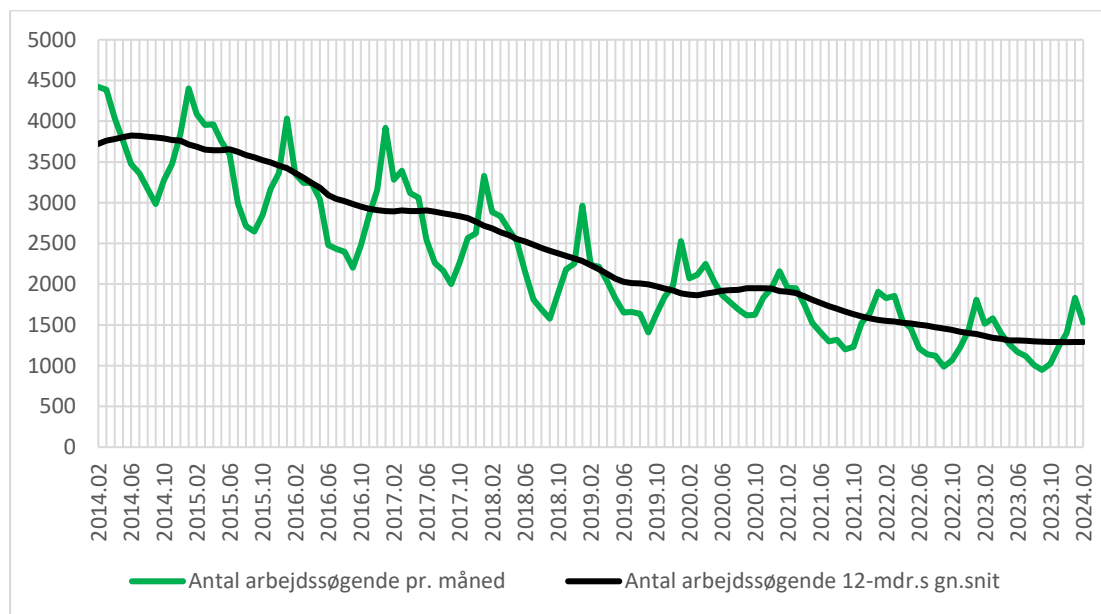
"Mingutsitsinngitsumik Ineriartorneq" immikkoortinneqartut nunatsinni mingutsitsinngitsumik ingerlanerup tapersorsorneratigut aningaasaqarnerup tamatigoornerulernissaanut iluaqutaassapput.

Naalakkersuisut suliariumannittussarsiorneq ukiuni aggersuni naammassineqassasoq naatsorsuutigaat.

1.5 Suliffeqarneq suliffissaaleqinerlu

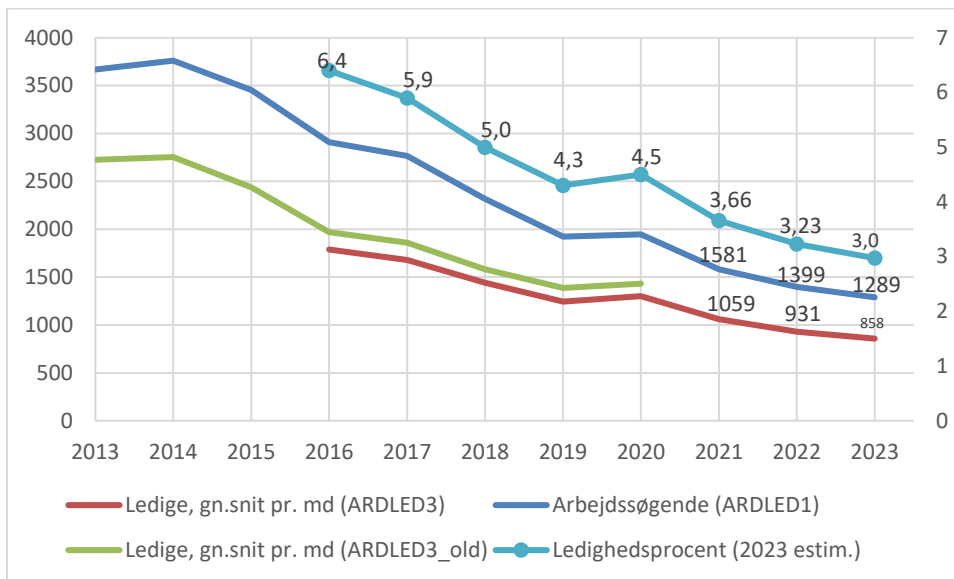
7. marts 2024 Naatsorsueqqissaartarfiup 2024-mi februarimi suliffissarsiorlutut nalunaarsorsimasut kisitsisaat saqqummiuppai. Tassani takuneqarsinnaavoq 2024-mi februarimi suliffissarsiorlutut nalunaarsorsimasut katillugit 1.531-usut. Ukioq kingulleq qaammammut tassunga sanilliullugit suliffissarsiorlutut 15-inik amerlisimapput. Suliffillit suliffissarsiorlutu amerlassusaanni ineriartorneq Takussutissiaq 15-imi aamma Takussutissiaq 16-imi takutinneqarpoq. Takussutissiani qanoq ineriartortarnersut ersarilluinnarput, tassanilu suliffissarsiorlutut ataatsimut ikileriarsimasut, suliffissarsiorlutunilu piffissami aalajangersimasumi nikerartoq takuneqarsinnaapput. Suliffissarsiorlutut 2010-mit aatsaat taama appasitsigalutik qaammatinu aqqaneq-marlunni agguaqatigiissillugit 2023-mi decemberimi 1.390-inut ikileriarsimasut takuneqarsinnaapput. 2023-mi suliffissarsiorlutut ukiumut agguaqatigiissillugit 1390-iusimapput, 2010-milli ukiuniit allaniit aatsaat taama appasitsigalutik, maannakkullu ukiukkaani ukioq siulliulluni.

Takussutissiaq 19. Qaammammut suliffissarsiorlutut amerlassusaat Qaammatinilu aqqaneq-marlunni agguaqatigiisinneri 2014-2023

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfimmit, bank.stat.gl-imiit, tabel ARDLED1-imiit paasissutissat tunngavigineqarput.

Takussutissiaq 20. Ukiumut siliffissarsiortut suliffeqanngitsullu amerlassusaat 2010-2023

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik, bank.stat.gl, tabelit Takussutissiaq 20-mi parantesini allassimasut.

Nunaqarfinni illoqarfinnut sanilliullugu suliffissarsiortut procentinngorlugu amerlanerusut pingaarnertigut paasisariaqarpoq. Nunat immikkoortuini taakkunani 17-ini 2022-mi suliffeqanngitsut procentinngorlugit ukunani qaffasinnerpaasimapput Tasiilami (12,6), tullinnguulluni Nanortalimmi (7,7) aamma Narsami (7,0). 2022-mi suliffeqanngitsut procentinngorlugit ukunani appasinnerpaasimapput Qasigianniguit (1,0), Ilulissat (1,1) Uummannaq (1,2), Upernavik (1,4), aamma Nuuk (2,1). 2022-mi Nuummi suliffeqanngitsut procentinngorlugit appasinnerpaat tallimat ilaanniipput.

2023-mi decemberi tungaanut ilanngullugulu suliffeqanngitsut suli ikiliartorneri, suliffissarsiortut amerlassusaatigut takutinneqartut imminermi inuiaqatigiit ineriartornerannut pitsaasuvoq. Taamaakkaluortoq 2023-mi januarimi februarimilu suliffissarsiortut annikitsumik amerleriarsimapput. Suliassaqarfinnili amerlasuuni sulisunik suli annertuumik amigaateqartoqarnera nassuerutigisariaqarpoq. Nunarput tamakkerlugu sulisussanik ilinniarsimasunik piukkunnartunillu immikkut amigaateqartoqarpoq. Ajornartorsiut taanna tullinnguuttuni sukumiinerusumik eqqartorneqassaaq.

Sulisartut avataaneersut

Ullumikkut nunatsinni inuit 2000-t tungaanut amerlassusillit naalagaaffeqatigiinnermi innuttaasuunngillat. Inuit taakku pingaartumik Asiameersuupput (2023-mi kvartalimi siullermi inuit 1237-t), annertusiartuinnartumik Kalaallit Nunaannukartartut suliassaqarfinni assigiinngitsuni suliartorlutik, amerlanertigulli suliffeqarfinni "unnuisarfinni neriniartarfinnilu", "aalisarnermik aalisakkerinermillu ingerlatsivinni niuerfinnilu" kiisalu "suliffeqarfinnut allanut tuniniaasartuni niuertarfinnilu" suliniarlutik. Eqqaaneqarsinnaavortaaq sanaartornermik suliniutit annertunerusut amerlasuut kingunerisaannik sulisunik nunanit allaneersunik sulisussarsiortoqartarpoq. (Polenimit, Islandimit aamma Asiamit).

Isumaginninnermut utoqqarnullu susassaqarfimmi sulisut amerlasuut 55-it sinnerlugit ukioqarneri pissutigalugit ukiuni aggersuni sulisut annertuumik ikileriarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Taamaallilluni ukiuni tullerni suliassaqarfinnut taakkununga sulisunik atorfinitsitsinissaq pisariaqassaaq, soorluttaaq peqqissutsimut suliassaqarfik tamakkerlugu sulisussanik naammattunik kajumissaarinnissamik annertuunik ajornartorsiuteqartut.

Tamanna pissutigalugu ingerlataqarfiit taakku ilaannut nunarsuup ilaanit allaneersunik, assersuutigalugu Asiameersuup, sulisinnaasunik pilersorneqartariaqarnerisooq qulaajassallugu siunissami

pisariaqarsinnaavoq, taamaaqataanillu taakkunaniit inuit ullumikkut suliaqarfinni allani pingaaruteqartunik suliaqarlutik. Taamaattumittaaq isumaginninnermut utoqqarnut kiisalu peqqissutsimut suliaqarfinni sulisinnaanissamut piginnaasat sorliit, assersuutigalugu ilinniartitaanikkut, oqaatsitigut kulturikkullu piginnaasat pisariaqartinneqarnerisut erseqqissarneqartariaqassapput. Suliffeqarfinni taaneqartuni ilinniartitaanerup qaffasissusaata appasinnera arlaleriarluni qulaajarneqarsimavoq paasineqarlunilu. Isumassuinermillu suliaqarfinni sulisut ilinniagaatigut taamaallaat uuttortarneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu suliamut amerlasuut ilinniarsimasuupput, ajoraluartumillu tamarmik akissarsiat pingaartumillu suliffimmi atugassarititat pilerigineq ajorpaat.

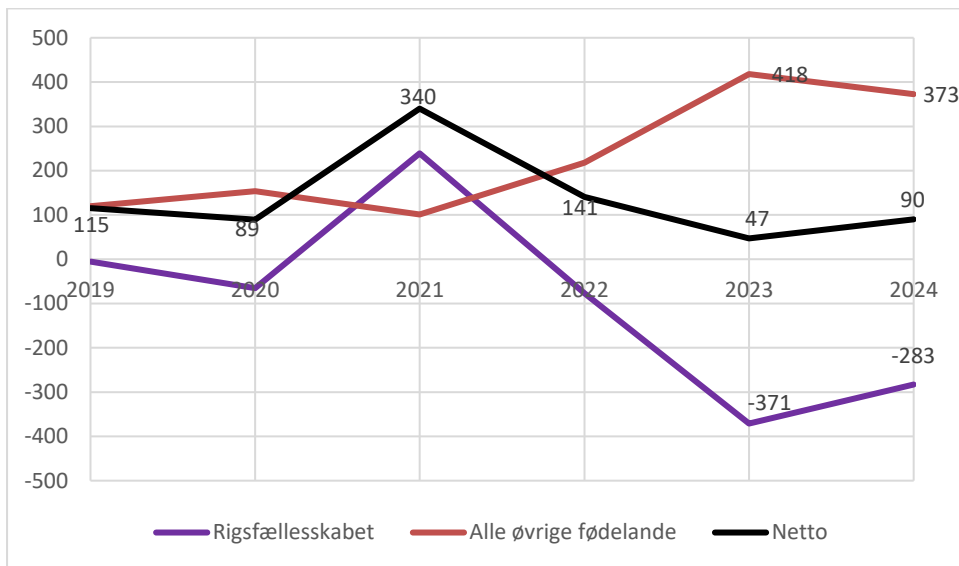
Nalunaarsuiffik 4. 2018-imi aamma 2024-mi Naalagaaffeqatigiinnerup iluani avataanilu inunngorsimasut amerlassusaat

Nuna inuuffik	2018	2024	2018-2024
Kalaallit Nunaat	50171	49957	-214
Danmark	4312	4042	-270
Savalimmiut	301	223	-78
Naalagaaffeqatigiinnermi	54784	54222	-562
Philippinerne	193	884	691
Thailand	153	347	194
Sri Lanka	7	125	118
Polen	41	141	100
Nunat inuuffiit allat tamarmik	699	980	281
Naalagaaffeqatigiinnerup avataani	1093	2477	1384
Katillugit	55877	56699	822

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 21-mi takuneqarsinnaavoq, minnerunngitsumik 1.1.2023-mi aamma 1.1.2024-mi nunatsinni inuit Naalagaaffeqatigiinnerup iluani avataanilu inunngorsimasut akornanni annertuumik nikittoqarsimasoq. Tamanna fasttrackimik aaqqissuussinerup eqqunneqarneranut nunatsinnilu mittarfiliortiternerit ukiuni taakkunani annertusimanerannut attuumassuteqarpoq.

Takussutissiaq 21 Ukiumut suliffissarsiortut suliffeqanngitsullu amerlassusaat 2010-2023

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfimmiit paasissutissat tunngavigalugit.

Suliffeqarfinni suaassutsit agguataarsimanerini ajornartorsiutit

Inuiaqatigiit isumaginninnermi, ilinniartitaanermi suliffissaqarnermilu suliassat imaannaanngitsut ukiorpassuarni eqqartortuarsimavaat. Suliassalli imaannaanngitsut suaassutsiniit isiginissaat ileqquusimanngilaq. Unammilligassalli taakku inuiaqatigiinni iliuuseqarfigineqartussat amerlasuut suaassutsimut tunngasuusut qularutigineqanngilaq.

Sulisussanik ataatsimut isigalugu amigaateqarneq maannakkut ajornartorsiutaavoq, suaassutsitigit ileqqut suaassutsikkullu nalinginnaasumik allaanerusorisaqannginnerit nunatta ataatsimut piginnaasaannik pitsaanerumik atuinissaanut akerliullutik. Suliffik suaassutsinut agguataarsimasooq arnat angutillu suliffeqarfinni suliassaqarfinni assigiinngitsupilussuarni sulinerisigit takuneqarsinnaavoq. Suaassutsinut agguataarinerup kingunerisaanik suliassat ilaat arnat angutilluunniit suliassaattut isigineqartarput. Tamakku aamma angutit arnallu akissarsiaasa inuunermilu isertitaasa qaffasissusiisa assigiinnginnerisigit ilisarnaateqarput.

Suliffeqarfinni suaassutsit agguataarsimaneri pissutigalugit inuiaqatigiinni siunissami ajornartorsiutit arlallit iluarsivigiuminaassisinnaapput.

Inuiaqatigiit katitigaanerini ineriartorneq siunissami sulisussatigit amigaateqalernissamut tapertaavoq. Pisortat ingerlatsivianni arnanit suliffigineqarnerusumi tamanna atuuppoq, assersuutigalugu siuliani isumaginninnermut utoqqarnullu suliassaqarfik pillugu immikkoortumi agguaqatigiissillugu ukiut qaffasittut takuneqarsinnaavoq. Taamaattumik pisortat ingerlatsiviannit ukiuni aggersuni sulisut amerlasuut suliunnaarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Ingerlatsivimmi tassani siunissami sulisunik pisariaqartitat pissarsiarisinnaassagaanni ingerlatsivimmi siornatigumut sanilliullugu angutinik amerlanerusunik atorfinitsitsisoqartariaqarsinnaavoq.

Ilinniakkanik toqqaasarnermi suaassutsit agguataarsimanerat angutillu namminersorlutik inuussutissarsiortuni annertunerusumik ujartuisarnerat, pisortat ingerlatsivianni sulisunik eqqortunik piginnaasalinnik amigaateqalernissamut aarlerinarnersitsisinaapput. Taamatutaaq angutit suliffikkajunnerusaanni sulisunik ilinniarsimasunik siunissami amigaateqarnissamik naatsorsuuteqarneq suliffeqarfeqarfiup tamatigoornerulernissaanik pisariaqartitsilissaaq.

Suliffeqarfinni suaassutsit agguataarsimanagerat isorliunerusuni sulisunik amigaateqalernermik aamma arlerinarnerulersitsisinnavaoq. Pingaartumik arnat ilinniarnernik toqqaasarnerat amerlanertigut sumiiffinnit taakkunanit nuuttarnissaannik tunngaveqarpoq.

Ilinniakkamik toqqakkat amerlanertigut suliffissatut periarfissanut naapertuunneq ajorput, tassa imaappoq ingammik arnat ilinniakkatik naammassigaangamikkitt najukkaminnut uterneq ajorput. Sumiiffinni suaassutsit akornanni inuiaqatigiit katitigaanerisa ineriartornerata erseqqissumik nassuiaataa pingaarnertut tassaavoq ilinniartitaanerup qaffasissusaa angutitut sanilliullugu arnani qaffasinnerunera arnallu atorfinnik periarfissat malillugit nuuttarnerat. Tamanna pissutigalugu suliffeqarfeqarfimmi suaassutsit agguataarsimanagerat akiorniarlugu iliuuseqartoqartariaqarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut suliffeqarnermi suaassutsitigut agguataarsimaneq akiorniarlugu periusissiatigut suliniuteqarfissanik arfinilinnik akuersisimapput. Suliniuteqarfissat arfinillit tassaapput "akissarsiat naligiit", "ilinniartitaaneq suliffeqarnerlu", "meerartaarnermut atatillugu sulinngiffeqarneq", "naligiissitaaneq assigiinngisitaarnerlu" aamma "paasissutissat". Sulinermi paasissutissat suaassutsinut agguakkat amerlanerulersinneqartariaqarput. Sulineq 2023-mut aningaasanut inatsimmut atatillugu aallartinneqareersoq.

2 Pisortat aningaasaqarnerat

2.1 2023-mut Nunatta Karsiata naatsorsuutai

2023-mut naatsorsuutitut kisitsisit kisitsisaagallarput (takuuk Nalunaarsuiffik 5). Kisitsisit takutippaat:

- 2023-mi IST-imi angusat 431 mio. kr.-nik sinneqartoorutaanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna IST-imi 16 mio. kr.-nik, ilassutitut aningaasaliissutit ilanngullugit sinneqartoonissamik missingersuuteqarnermut tunngatillugu isigineqassaaq, taakkulu 415 mio. kr.-nik pitsaasumik nikingassutaapput.
- 2023-mi IST-imi angusat 421 mio. kr.-nik sinneqartoorutaanissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna IST-imi 6 mio. kr.-nik, ilassutitut aningaasaliissutit ilanngullugit sinneqartoonissamik missingersuuteqarnermut tunngatillugu isigineqassaaq, taakkutaaq 415 mio. kr.-nik pitsaasumik nikingassutaapput.

IST-imi aamma IS-imi angusat naatsorsuutigisamit annertunerujussuit akileraarutinit akitsuutiniillu isertitaapput. Minnerunngitsumik aalisarnermit iluanaarutinit isertitaneersuupput.

Nalunaarsuiffik 5. 2017-2027-mut naatsorsuutini missingersuutinilu kisitsisinut pingaarnernut takussutissaq.

	N2017	N2018	N2019	N2020	N2021	N2022	N2023	A124	M25	M26	M27
Ingerlatsineq, tapiissutit & aningaasartuutit inatsisinik tunngavillit	6.030	6.568	7.070	6.897	6.812	6.983	7.084	7.383	7.384	7.353	7.350
Aningaasat isertut	-6.945	-7.266	-7.740	-7.431	-7.169	-7.628	-7.982	-8.183	-8.252	-8.270	-8.295
Sanaartorneq	712	581	532	366	496	522	467	508	541	559	616
Taakkunanga sanaartornerit Nukissiorfinnut taarsigassarsiat ilanngunnagit	518	501	501	306	437	456	407	445	481	499	556
IST	-204	-117	-137	-168	140	-123	-431	-291	327	-359	330
IS	-230	-135	-142	135	150	-113	-421	-284	-317	-349	-320

Paasissutissanik pissarsiffik: 2021-mi tungaanullu Nunatta Karsiata naatsorsuutai 2023-mut Nunatta Karsiata naatsorsuutaa kisitsisaagallarput, tamatuma kingorna 2024-mut Nunatta Karsiata naatsorsuutai ukiut missingersuuteqarfiusut ilanngullugit. Oqaaseqaat: Kisitsisit minusertallit isertitaapput/sinneqartoorutaapput, kisitsisillu minusertaqanngitsut aningaasartuutaallutik/amigartoorutaallutik.

2.2 Akitsuutit

Toqqaannangitsumik akileraarutit 2023-mi 1.428 mio. kr.-t missaannik isertitsissutaasimapput. Taakku 2022-mut sanilliullugit 73,2 mio. kr.-nik qaffariarnerupput. Aalisarnermi akitsuutinit isertitat tassaapput isertitani 554 mio. kr.-t.

2023-mi eqquusuinermit akitsuutit tamarmiusut 536 mio. kr.-usimapput missingersuutinullu sanilliullugit nikeranninnerusimallutik.

Inatsisartut 2022-mi ukiakkut ataatsimiinnerminni aalajangerput, neqinik tunisassianik eqquusuinermit akitsuutit, savat neqaannut akitsuutit pinnagit 2023-mit atuutilertumik atorunnaarsinneqassasut. Taamaaliornikkut Inatsisartut neqinik tunisassiat amerlanerpaartaat inoqutigiinnit atorneqartartut nunanit allaniit eqquussaasarneri pissutigalugit kalaallinut atuisunut aningaasap naleerukkiartornerata sunniutaa annikillisarussimavaat. Tamatuma saniatigut kaffinut, tiinut timmissanullu akitsuutit 1. januar 2022-mit atuutilertumik peerneqarput.

Aalakoornartunik tupanillu eqquusuinermit akitsuutit immikkut isigissagaanni, akitsuutinit isertitat tamarmiusut 39 pct.-iisa missaanniittut aalakoornartunik imeruusaatinut akitsuutinit isertitaneersuupput, 33 pct.-illu missaanniittut tupanik nioqutissaneersuullutik. Tassa imaappoq 2023-mi eqquusuinermit akitsuutit 72 pct.-iisa missaanniittut nioqutissanit taakkunannga marlunneersuupput.

1. januar 2024-mit imeruusaatit puui pillugit nalunaarut nutaaq atuutilerpoq, tassuunakkut imeruusaatinik eqquussisarnermik tuniniaasarnermillu niuerfik ammanerulersinneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Nuuk Imeq A/S-ip immiaaqqanik sodavandinillu il.il. tunisassiornini matussallugu aalajangersimavoq.

Eqquusuinissamut imeruusaatinillu allanik tuniniaanissamut periarfissat nutaat imeruusaatinik akitsuusersukkanik assigiinngiaarnerusunik eqquusuinissamut ammaassinissaat naatsorsuutigineqarput. Tamatuma saniatigut tassunga atatillugu 2024-mit eqquusuinermit akitsuutini isertitat qaffariarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatumunnga pingaarnertut puunut akitsuutit appartinneqartuniittaaq kiisalu sodavandinut akitsuutinit isertitat qaffariarnissaannik naatsorsuuteqarneq pissutaavoq. Taamatuttaaq Nuuk Imeq A/S-imit imeruusaatinik tunisassiornermi nunatsinni akitsuutit aamma appartinneqarnerisa eqqumaffiginissaat pingaaruteqarpoq. 1. januar 2024-mit utertitassanut utertitassanullu akitsuutinut katillugit 65,0 mio. kr.-nik akiliisoqarnissaa missingersuutigineqarpoq. Isertitani akiliutinillu taakkunannga isertitassatut missingersuutaappaartut qaffasinnerusimagaluarput, Naalakkersuisulli UKA2023/20-mut allannguutissatut siunnersuutaannik Inatsisartut akuersinerisigut akitsuutinik ataatsimut nanertuut, taamaalillunilu isertitassanut missingiut 20 mio. kr.-nik annikillisinneqarpoq. Utertitassat utertitassanullu akitsuutit Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit ESANI-mut qaammatit tamaasa toqqaannartumik akilerneqartassapput.

UPA2024/161-ikkut Naalakkersuisut Nioqutissanik eqquusuinermit akitsuutit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaannut siunnersuummik saqqummiussipput. Siunnersuutikkut sukknut, sirupimut, glukosemut il.il. akitsuutit ataavartumik atorunnaarsivinneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Siunnersuutikkuttaaq eqqiluisaarnermut atortunut, tipigissaatinut, pinnersaatinut assigisaannullu akitsuutip atorunnaarsinneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Taamattaarlu qummoroortaatitut akitsuutip maanna akiligassami akip 100 procentianit 50 procentianut annikillisinneqarnissaa siunnersuutip nassataraa. Matuma allanneqarnerata nalaani siunnersuut suli Inatsisartuni naammassillugu suliarineqanngilaq.

2024-mi pingaartumik imeruusaatinut puunullu naatsorsuutit nalorninartortaqarput, atuisut pisiortortarnerat ilaatigut puunit assigiinngitsunit arlalinnit imeruusaatinillu eqqunneqartunik neqeroorutit assigiinnginnerulernerannit sunnerneqarnissaat naatsorsuutigineqarmat.

Akitsuutit sinnerinut tunngatillugu motorinut akitsuutimut iluanaarutit pisarnermisut qaffariaqqinnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Motorinut akitsuut 2023-mi 99,7 mio. kr.-t missaannik isertitsissutaavoq. Tassunga atatillugu eqqaaneqarsinnaavoq biilit 2.953-it 2023-p ingerlanerani piginnittumikkut nikissimapput. Piginnittut nikittut 51,3 %-ii, tassa piginnittut nikittut 1.516-it Nuup illoqarfiani pisimapput.

2023-p naanerani biilit ingerlasutut nalunaarutigineqartut 12.807-iusimapput, taakkunannga 5.180-it Nuummiillutik.

Qamutit motorilinni ingerlasunit 12.807-iusunit 4.890-it akitsuuteqartinneqanngillat, qamutit motorillit akitsuuteqartinneqartut 7.917-iullutik. Qamutit motorillit akitsuuteqartinneqanngitsut amerlasuut tassaapput ambulancet, politiit biilii, qatserisartut biilii, sanaartornermi maskiinarsuit, qamuteralaat kiisalu bussit. Qamutinit motorilinnit akitsuuteqartinneqanngitsunit 4.890-init, qamuteralaat 3.064-iupput sanaartornermilu maskiinarsuit 1.050-iullutik.

2035-mit naatsorsuutigineqarpoq assartuinerup avatangiisinut ajortumik sunniuteqartarnera annikillisarniarlugu biiliniq ikummatissanik orsutortunik nutaanik tuniniaaneq inerteqqaalissasoq. Tamatuma kingunerisaanik biilit nutaat tamarmik EU-mi tuniniarneqartut 2035-mit innaallagiartortuussapput ikummatissanulluunniit taarsiullugit allanik ikummateqarlutik ingerlasuussapput.

Taamatut inerteqquteqalerneq Kalaallit Nunaanni maannakkut inatsisit eqqarsaatigalugit eqqussuinermit akitsuutitut ajortumik kinguneqassanganineqarpoq. Nunatsinni maannakkut biilinit akitsuuseeriaaseq eqqarsaatigalugu naatsorsuutigisariaqarpoq ukiuni aggersuni eqqussuinermit akitsuutit annertuumik appariassasut. Pingaartumik qamutiniq akitsuusigaanngitsunik eqqussisoqarnissaa naatsorsuutigineqarpat sunniuteqassaaq. 2035-mi EU-mi biiliniq nutaanik tuniniaasoqarunnaaraluartoq biiliniq ikummatissanik ingerlatilinnik atornikunik suli pisisoqarsinnaassaaq, tassuunakkut akitsuutitigut iluanaarutit aalajangersimasut attanneqassapput.

Qamutiniq motorilinnik maannakkut akitsuusiisarneq attanneqarsinnaanngilaq, plug-in hybridbiliniq biiliniq innaallagiartortunik eqqussuinermit akitsuuteqanngimmat motorinullu akitsuut annikitsuararsuummat. Tamatuma kingunerisaanik biilinit allanut sanilliullugit pingaartumik inunnut biilit akisunerusut naleqqutinngitsumik annikitsumik akitsuuserneqartarput, taamaattumillu suliassaqarfimmi akitsuuseeriaatsimik ataqatigiinnerusumik siunissami pilersitsinissaq suli pisariaqarpoq.

Ukioq 2023 Kalaallit Nunaanni umiarsuit takornariartaatinik takornariaqarnermut rekordiliiffioqqippuq. Umiarsuarnut takornariartaatinut akitsuutit 3,0 mio. kr.-nut missingerneqarsimagaluartut piviusumik 13,8 mio. kr.-usimapput.

2023-mi ukiakkut Inatsisartut ataatsimiinneranni umiarsuarnut takornariartaatinut akitsuuseeriaatsimik nutaamik, 1. januar 2024-mit atuutilertumik eqqussisoqarpoq. Matumani bruttonimut assigiinngisitaartumik akitsuut umiarsuarmullu takornariartaammut ilaasumut akitsuut tulannermi ataatsimi ilaasumut ataatsimut 50,00 kr.-nik akitsuut eqqunneqarput.

Tamatuma saniatigut kommunit umiarsuarmut takornariartaammut ilaasumut ataatsimut niunermit ataatsimut annerpaamik 50,00 kr.-nik avatangiisinut aserfallatsaaliuinernullu akitsuummik aalajangersaasinnaapput. Akitsuut taanna nunatta karsianut akiliutigineqartassaaq ukiullu tamaasa ukiumi tulluuttumi januarip aallartinnerani kommuninut tunniunneqartassalluni.

Umiarsuarnut takornariartaatinut ilaasunut akitsuummik periutsip nutaap kingunerisaanik isertitassatut missingiutit 2024-mit ukiumut 45,0 mio. kr.-nut annertuserujussuarneqarput.

Pisuussutinit iluanaarutitut akitsuutit ineriartornerat immikkoortumi siulianiittumi immikkut oqaluuserineqarput.

Nalunaarsuiffik 6. Toqqaannangitsumik akileraarutit ineriartornerat 2013-2023, mio. kr.-nngorlugit

Tekst	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personskatter											
Indførselsafgifter i alt	466.362	475.749	466.853	522.567	515.442	502.922	520.435	568.033	601.536	575.799	536.020
Sukker, kaffe/the og chokolade	31.170	33.711	43.791	49.194	49.490	49.606	54.705	59.933	65.718	61.296	55.561
Alkoholholdige drikke	199.029	190.651	188.052	193.606	185.077	175.170	184.036	207.221	221.049	206.828	209.834
Mineralvand og emballage	46.597	48.224	47.443	49.374	51.588	52.664	56.869	56.732	76.591	61.650	60.354
Reklametryksager							96	653	563	556	299
Tobaksvarer	141.038	152.285	138.940	158.080	149.436	143.054	148.428	170.889	181.027	192.110	177.270
Kødprodukter	16.218	15.949	18.607	18.758	18.989	17.609	17.736	18.541	18.321	15.004	292
Motorøretøjer	27.310	30.391	33.244	48.149	49.887	53.649	47.971	39.747	27.598	32.165	22.482
Parfume og diverse varer	5.000	4.538	-3.224	5.406	10.975	11.170	10.594	14.317	10.669	6.190	9.917
Pant og pantgebyr											11
Andre afgifter	357.001	458.563	434.208	496.926	519.283	692.367	682.640	666.672	596.778	779.341	892.389
Motorafgifter	70.031	70.264	72.366	74.792	77.099	79.364	81.965	90.900	93.675	95.833	99.774
Rejeafgift	103.677	145.304	152.563	167.661	175.432	263.348	263.788	264.780	204.321	319.489	369.467
Havneafgift	16.944	15.157	6.640	6.961	9.030	10.745	11.785	4.294	5.429	14.032	18.895
Stempelafgift	29.309	22.452	25.375	27.340	35.541	49.326	46.730	52.992	58.495	40.992	52.919
Lotterifgift	6.456	6.010	5.237	4.315	4.481	4.593	5.363	4.467	3.490	3.899	3.588
Automatspilsafgift	10.756	8.041	8.558	8.372	7.790	7.797	6.947	6.799	5.252	4.917	3.588
Ensfraftafgift	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afgifter betalingsjagt og -fiskeri	439	516	605	481	956	845	779	203	46	43	34
Afgifter tips og lotto	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847	9.847
Arbejdsmarkedsafgift	75.405	74.526	76.790	81.774	86.130	91.371	95.856	95.517	98.320	113.791	132.064
Miljøafgift på produkter til energifremst.	15.337	13.283	17.727	14.039	15.246	12.801	18.100	16.458	17.008	15.416	18.692
Afgifter fra råstof samt is og vand			11	0	21	21	6	77	0	0	11
Afgifter på hellefisk	18.800	18.759	29.803	54.170	47.799	91.973	97.641	89.415	87.360	91.750	87.927
Makrelafgift/Afgift pelagisk fiskeri		74.404	28.686	47.174	49.911	70.336	43.833	30.925	13.535	69.332	95.583

Pissarsuiffik: Akileraartarnermi Aqutsisoqarfik.

Akileraartarnermik akitsuusiisarnermillu aaqqissuusseqqinneq

Naalakkersuisut Siumut IA-lu 22. marts 2024-mi akileraartarnermik akitsuusiisarnermillu aaqqissuusseqqinneq, "Tamatta nunarput najoruminarnerulersitsigu" qulequtalik pillugu isumaqatigiipput. Tamanna sioqqullugu ukiut 1,5 missaanni Inatsisartuni partiinik tamanik isumaqatiginninniartoqartarsimavoq.

Aaqqissuusseqqinneq tallimanik killiffeqarpoq:

1. Akitsuutinik ulluinnarni sunniutilinnik appartitsineq –15 mio. kr. – april 2024.
2. Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinneq -360 mio. kr. – 1. januar 2025.
3. Akileraarusersueriaatsitsinnik eqaallisaaneq pisariillisaanerlu – UKA2024-2026.
4. Akitsuusersuisarnermik ullutsinnut naleqqunnerulersitsiniarluni nutarterineq – 2025-2026.
5. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik aaqqissuusseqqinneq – 2025.

Killiffimmu 1-imut atatillugu sukkunut, tipigissaatinut, perusersartarfimmi atorussanut il.il. akitsuutit atorunnaarsinneqarnissaannut kiisalu qummoroortanut sodavandinullu akitsuutit Kitaani sineriammut eqqunneqartut appartinneqarnissaannut siunnersuummik UPA 2024-mi saqqummiussisoqarpoq.

Aaqqissuusseqqinnermi killiffik 2 inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut naligiinnginnerujussuup annikillinissaanut iluaqutaassaaq nunatsinnilu sulisut amerlinissaannut aningaasaqarnikkut kajumissaarutininik pilersitsilluni. Tamanna inummut ilanngaati 60.000 kr.-nut qaffanneratigut sulinermullu ilanngaati ukiumut 261 mio. kr.-t missaannik qaffanneratigut pissaq. Tamatuma saniatigut sulinermut ilanngaati sapinngisamik qaammatikkaartumik tunniunneqartassaaq. Taamatut allannguisoqarneratigut Nunatta Karsiani iluanaarutitigut annaasat katillugit 2020-mi kisitsisit atorlugit 360 mio. kr.-nut naatsorsorneqarput. Takuuk Nalunaarsuiffik 7.

Nalunaarsuiffik 7. Aaqqissuusseqqinnermi illernej 2-mut takussutissaq aamma isertitanut akileraaruteqaataareersunut sunniutit aamma isertitat atorsinnaasat, kr.

Isertitat inissisimaffii	Isertitat inissisimaffiini inuit amerlassusaat	Isertitani akileraaruteqaataareersuni allannguutit	Sulinermut ilanngaatit tunniunneqartartut model 3-mi nutaami allannguutaat	Isertitani atorsinnaasani ilanngaatit ilanngaatigereerlugit allannguutit	Qaam-mammut Isertitani atorsinnaasani ilanngaatigereerlugit allannguutit
0-49.999 kr.	7.038	0	0	0	0
50.000-99.999 kr.	4.800	3.101	511	3.612	301
100.000-149.999 kr.	7.443	4.910	3.280	8.190	683
150.000-199.999 kr.	4.090	4.645	10.435	15.080	1.257
200.000-249.999 kr.	3.838	4.342	11.648	15.990	1.333
250.000-299.999 kr.	3.262	4.501	10.467	14.968	1.247
300.000-399.999 kr.	4.913	4.398	6.074	10.472	873
400.000-499.999 kr.	3.755	4.167	127	4.294	358
500.000-599.999 kr.	2.132	3.942	-2.027	1.915	160
600.000-699.999 kr.	1.222	3.749	-402	3.347	279
700.000-799.999 kr.	721	3.821	25	3.846	321
800.000-899.999 kr.	445	4.032	6	4.038	337
900.000-999.999 kr.	269	2.609	0	2.609	217
1.000.000 kr. qummullu	775	2.138	0	2.138	178

Pissarsiffik: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Aaqqissuusseqqinneq imatut aningaasalersorneqassaaq:

1. Aaqqissuusseqqinneq aamma pisortani pisariillisaanerit (187 mio. kr.)
2. 1 pct. Sulisoqarnermut akitsuut qaffasinnerusoq (106 mio. kr.)
3. Ilannaatinik ataasiakkaanik atorunnaarsitsineq (14 mio. kr.)
4. Aningaasalersuineq sinneruttoq (53 mio. kr.)

Aningaasalersuinerit tamarmiusut tassaassapput 360 mio. kr.

Killiffimmi 3-mi akileraartarnermut akiitsullu pillugit inatsiseqarnermik nutarterisoqassaaq, taamaalilluni inatsiseqarneq ataqatigiilerluni, eqaannerulerluni paasiuminarnerulerlunilu.

Killiffimmi 4-mi aaqqissuusaaaneq naleqqussarniarlugu akitsuuseeriaatsimik ataatsimut isigalugu nutarterinissaq malittarisassanillu ullutsinnut naleqqunnerulersitsinissaq anguniarneqarput.

Killiffik 5 ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik aaqqissuusseqqinnissamik imaqarpoq, matumani namminersorluni inuussutissarsiteqarnermi pissutsit pisariinnerulersinnissaat pitsaanerulernissaallu anguniarlugit.

2.3 Akiitsut

2023-p ingerlanerani akiitsut tamarmiusut nalingi 3,8 pct.-inik appariarsimapput. Tamatumalu ilutigisaani akiitsoqarneq pillugu suliat amerlassusaat 1,14 pct.-inik appariarsimapput. Suliat 7.321-nik appariarsimapput akiitsullu 50 mio. kr.-ngajannik appariarsimallutik.

Januar 2024-mi taamaalillutik suliat 635.938-upput, taakkunani akiitsut katillugit 1,5 mia. kr.-nik annertussuseqarlutik. Kisitsisinili appariarnerit qaffariarnerillu ilaangillat. Takuuk Nalunaarsuiffik 8.

Akiitsuni qaffariarnerit annerpaartaat ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannut kiisalu Nunat Avannarliit piumasaqaataannut tunngapput. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaanni akiitsut aningaasangorlugit marloriaataat sinnerlugit amerlisimapput, tamannattaq Nunat Avannarliit piumasaqaataannut tunngasunut atuuppoq. Taakku aningaasangorlugit 80%-ingajannik qaffariarsimapput.

2022-mi pisortanit suliffeqarfinnut tunniussineri pingaartumik ilanngaassisarnermut atatillugu periutsinik nutaanik eqqussisoqarpoq. Akiligassat ilanngullugit naatsorsornerini pisortat akiitsut tamakkiisut ilaannakortulluunniit tunniunneqarnerini tigummigallartassavaat.

Qaqugukkut ilanngaasoqartarnissaanut tunngatillugu piffissaliussaq sivitsorneqarsimavoq. Pingaarnertut akileqqusanut akiliutaasut tiguneqarnissaat naatsorsuutinullu allanneqarnissaat qulakkeerniarlugit taamaalillunilu tunniussineri pisariaqanngitsumik ilanngaassinissaq pinaveersaartinniarlugu. Tamatuma saniatigut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup allagai tunniunneqartuni sorluni ilanngaassisoqarnerisoq kiisalu akiitsut sorliit ilanngaassinikkut akilerneqassanersut pillugit paasissutissanik ilaneqarsimapput. Ilangaassisoqartinnagu taamatuttaaq akiitsulimmut akileqqusissummik nassiussisimanissaq qulakkeerneqaqqaassaaq. Suleriaatsimi nutaami tassani innuttaasumut/suliffeqarfimmut akiitsulimmut inatsisitigut isumannaannerunissaat siunertaavoq, illuatungaanili akiitsunik ataasiakkaanik akiliisitsiniartarnerit sivisunerulernerannik tamanna kinguneqassaaq.

Akiitsut pillugit sulianik ulluinnarni suliarinnittarnermi pisortanut (Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu) akiitsut kiisalu pissarsisussanut allanut akiitsut Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup taakku sinnerlugit akiliisitsiniutigisartagai immikkoortinneqartarput. September 2019-imit pisortanut akiitsut aningaasanut inatsimmi oqaasertaliussat aqutugalugit akiitsumut ataatsimut 100 kr.-nut minnerusumulluunniit minnerpaaffisalerneqarput. Minnerpaaffissatut killiliussaq tamatuma kingorna 2023-mi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni akileraartarnermut inatsimmut ataavartussamik ilanngunneqarpoq, maannalu pisortanut akiitsunut tunngatillugu attanneqartumik suleriaasiulluni.

Pisortanut 100 kr.-nik minnerusunilluunniit akiitsut tamarmik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi akiliisitsiniutigineqartarunnaarput pisortallu pissarsisussat 100 kr.-nik minnerusunilluunniit akiitsut akileeqqusissutigineqarnissaat namminneerlutik isumagisussanngorpaat. Minnerpaaffissatut killiliussa q ernialersuinernut aamma atuummat 100 kr.-mut minnerusumulluunniit ernialersuisarnerit pisortanut akiitsunut, tassunga ilanngullugu akileraarutitigut akiitsunut atuukkunnaassapput.

2023-p ingerlanerani suliat nutaat 182.140-t pilersinneqarsimapput, suliallu 100.679-it naammassineqarsimallutik. Suliani naammassineqartuni pineqarput akiitsut akilernerqarsimanerat, imaluunniit akiitsut pisoqalisimani pissutigalugit nalikillilernerqarsimani, toqusoqarsimani akiliisinaajunnaartoqarsimani. 2023-p ingerlanerani suliat katillugit 90.687-it nalikillineqarsimapput, akiitsut pillugit suliani 140,4 mio. kr.-nik naleqarlutik. Aningaasat taakku ilarujussui minnerpaaffissatut killiliussap nutaap, siuliani nassuiarneqartup kingunerisaanik nalikilliliinernik pissuteqarput.

Akiitsut annerpaartaat tassaapput akileraarutissat sinneri 591,9 mio. kr.-usut, tassunga inuit akileraarutaanni ukiumoortumik inaarutaasumik naatsorsuutini angusat akilernerqarsimannginneri inaarutaasumilluunniit naatsorsuutini allannguinerit pissutaapput. Akiitsuni tamarmiusuni akileraarutissat sinnerini akiitsut 37,2 pct.-upput. Akiitsut pillugit suliani 52,4 pct.-it tassaapput akileraarutissat sinneruttut. Tassunga pingaarnertut pissutaavoq taakku pingasunut agguarlugit akileeqqusissutigineqartarneri, taamaalillutillu akileraarutissat sinnerinik nutaanik ataatsinik peqalersorlu akiitsut pillugit suliaassat nutaat pingasut pilersarput.

Meeqqanut akilersuutit akiitsut annerpaartaasa tulleraat, akiitsut taakku akiliisitsiniutigineqartarneri ajornarnerpaapput. 2024-mi januarimi meeqqanut akilersuutini akiitsut 420,4 mio. kr.-usimapput, tassa akiitsut tamarmiusut 27,7 pct.-erisimallugit.

Nalunaarsuiffik 8. 2023-p aallartinneraniit 2024-p aallartinneranut akiitsut ineriartornerat akiitsut suunerinut agguataarlugit

Gruppe	Restanceart	Januar 2023		Januar 2024		Procentvis ændring	
		Antal sager stk.	Restance kr.	Antal sager stk.	Restance kr.	Sager	Restance
1	Underholdsbidrag	86.979	429.345.266	85.202	420.442.763	-2,04	-2,07
2	Restskatter	318.189	591.866.055	333.437	564.202.668	4,79	-4,67
3	ESU	62	26.985.505	61	25.724.906	-1,61	-4,67
4	A-skat	48.271	217.638.321	44.303	190.992.578	-8,22	-12,24
5	Selskabsskat	537	17.384.582	828	35.311.256	54,19	103,12
6	Husleje	9.701	47.051.233	10.041	49.629.128	3,50	5,48
7	Skatterenter	2.666	2.708.572	563	1.068.708	-78,88	-60,54
8	Div. kommunale restancer	12.735	43.808.339	12.254	36.356.748	-3,78	-17,01
9	Hjælp med tilbagebetalingspligt	3.678	21.990.195	3.224	19.627.641	-12,34	-10,74
10	Studielån	1.229	13.586.188	1.008	11.117.735	-17,98	-18,17
11	Daginstitutioner	23.266	16.641.396	19.540	14.251.646	-16,01	-14,36
12	Renovation	91.798	39.462.444	86.777	40.122.301	-5,47	1,67
13	Kommunale erhvervslån	7	65.985	7	65.985	0,00	0,00
14	Div. Selvstyreestancer	27.695	57.139.558	21.872	66.231.254	-21,03	15,91
15	Boligstøttelån	221	12.088.076	132	3.193.826	-40,27	-73,58
16	Selvbyggerlån	197	2.538.621	170	2.121.820	-13,71	-16,42
17	El/vand	4.620	1.170.549	5.378	1.537.726	16,41	31,37
18	Forældrebetaling anbragte børn	5.696	7.902.133	4.911	6.852.245	-13,78	-13,29
19	Nordiske krav	2.077	12.123.316	2.882	21.768.474	38,76	79,56
20	Øvrige restancer	3.635	4.472.317	3.348	5.603.839	-7,90	25,30
	I alt	643.259	1.565.968.652	635.938	1.516.223.248	-1,14	-3,18

Pissarsiffik: Akileraartarnermi Aqutsisoqarfik.

2.4 Kommuniti aningaasaqarnerup ineriartornera

Pisortat ingerlatsivianniippit Namminersorlutik Oqartussat aamma kommunit taakkulu oqartussat aningaasaqarnerat qanimut atassuteqarput. Taamaattumik Nunatta Karsia attanneqarsinnaangitsumik ineriartornera kommunit aningaasaqarneranut killormullu ajortumik kinguneqarsinnaavoq.

Kommunit akileraarutinit A-nit, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit iluanaarutiniillu akileraarutinit iluanaarutit tamarmiusut 70 pct.-iisa missaanniittut, kommuninut akileraarutit kommuninullu ataatsimut akileraarutit aqutugalugit tigusaarpat. Assersuutigalugu Kommuneqarfik Sermersuumut akileraartartoq 42 pct.-inik akileraarpat kommunip innuttaasup akileraarutaannit 26 pct.-it pissarsiarisarpai. Taamaattumik akileraarutinit iluanaarutit qaffariarneri Nunatta Karsianut taamaallaat iluaqutaanatik aamma kommunip aningaasaqarneranut annertuumik iluaqutaasarput.

Aalaakaasumik patajaatsumillu akiliisinnaassuseqarnermik attassineq sionatigut kommuninut ataasiakkaanut ajornartorsiutaasoq paasineqarsimavoq. Ajornartorsiut taanna pinaveersaartinniarnegannippat nunatsinni pisortat ingerlatsivianni ataatsimut isigalugu aningaasaqarnermut aarlerinarnerulersitsissaaq. Tamatuma saniatigut kommunini suliassanik pisortatigoortumik ingerlatsineq Namminersorlutik Oqartussani suliassanut sanilliullugit annertusinissaat naatsorsuutigineqarnera ilutigalugu ajornartorsiut annertunerullissaaq. Taassuma saniatigut ukiuni aggersuni kommunini aningaasalersuinissamut siunertanut taarsigassarsinerit annertunerulernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Siunissami kommunini annerusumik minnerusumilluunniit suliniutinut aningaasalersuisoqartariaqassaaq. Taakku attaveqaasersuutini nukissiornermut silaannakkullu angallannermut ingerlanneqarsimasunut ingerlasunulluunniit Namminersorlutik Oqartussat aningaasalersuinerinut annertuunut ilapittuutaassapput.

Kommunit innuttaasunut inatsisitigut kiffartuussissutit pillugit suliniutini siunissamut qularnaarisuni ataatsimullu isigalugu Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarummi, aaqqissuusseqqinnermi killiffik 2-mi nassuiarneqartut aaqqissuusseqqinnermi killiffinnik piviusunngortitseqataasussani piffissaagallartilugulu aningaasalersuinissamut tunngatillugu tatisimaneqassapput.

EU-Kommissionip isumaliutersuutini assingusut tunngavigalugit Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsivianni piginnaasanik PEFA-mik nalilersuinermini kingullermi kommunit aningaasaqarnermik aqutsinerat taakkunanngalu aarlerinartut pilertartut misissueqqissaarnermini ilanngussimavai. Misissueqqissaarneq kingornatigut oqaloqatigiinnermik kinguneqarsimavoq, tassani naatsorsuusiornermut patajaannerusunik malittarisassaqaarnissaaq, missingersuutiniq malitseqartarnermik aaqqissuussaanerusumik periaaseqaarnissaaq, tassunga ilanngullugu Namminersorlutik Oqartussat nakkutilliisuunerat kommunillu aarlerinassutsinik aqutsineranni piginnaanngorsarnerit isiginiarneqarnerulernissaat oqaluuserineqarsimallutik.

Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaanni taarsigassarsinerit qaffariarujussuarneratigut aarlerinartut pingaarnerpaat 2022-mi taakkartorsimavaat. Kommunini taarsigassarsinerit qaffariarujussuarpata aarlerinartut taamaaqatai atuutilissapput. Aarlerinartuqarnerulernera pissutigalugu kommunini pitsaasumik pisarialinnillu aningaasalersuinerit killilersorneqassanngillat, kommuninili taarsigassarsinerimut aningaasalersuisoqarnera ilutigalugu aarlerinartunik aqutsinerimut piginnaasanik nutarterinissaaq aarlerinartunillu aqutsissummik atuineq

eqqarsaatigalugit kommunini missingersuutinik malitseqartitsisarnermik piginnaasat pitsanngorsarnissaat piginnaasavinnillu piginnaanngorsarnissaq piumasaaqatigineqarput.

Tamanna qitiusumik allaffeqarfimmi Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoqarfiup nunatsinnilu kommunit akunneranni pissusissamisoortumik naligiissumillu suleqatigiinnikkut pissaaq, suleqatigiinnermilu tassani assersuutigalugu KommuneKreditimik atuutilersitsinissamut tunngasut suliniutigineqartariaqarput.

Ilaatigut Nuummi Ilulissanilu mittarfittaarnerup kingunerisaanik sumiiffinni aalajangersimasuni takornariaqarnerulerneratigut ukiuni aggersuni takornariaqarnermut tunngasuni naleqqussarnissaq inerisaanissarlu kommuninut unammilligassat annerpaartaasa ilagissavaat. Taamaattumik pisariitsumik ikaarsaariarnissaq anguniarlugu aqqissuussaannikkut allannguinnissaq pisariaqartinneqalissaaq.

2023-mut naatsorsuutit (kisitsisaagallartut) 2024-mullu missingersuutit

Nalunaarsuiffik 9-mi kommunini 2023-mut naatsorsuutaagallartut 2024-mullu missingersuutit takutinneqarput. Tassunga tunngatillugu erseqqissaatigineqassaaq naatsorsuutit kukkunerisuiusunit oqaaseqarfigineqarsimannimmata naalackersuinikkullu akuerineqarsimanatik.

Kommunimi naatsorsuutitut kisitsit kiisalu missingersuutit takutippaat kommunini aningaasarnerup pitsaasumik isikkoqarnera Kommuneli Kujalleq aamma Qeqertalik minillugit tassani 2023-mi amingartooruteqartoqarsimavoq. Tamanna Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit Qallunaat Nunaannilu Nationalbankip naliliinerat malillugu nunarput ukiuni arlaqartuni aningaasaqarnikkut ingerlalluarnermiittut taaneqarmat. Nunat Tamalaat akornanni aalisakkat akii qaffasissut suliffissaaleqisullu appasittuararsuarmiinnerat pisortallu iluanni aningaasaliissuteqarsinnaanermut qaffasissumik inissisimaneq ilanngullugit kommunit akileraarutitigut isertitaannik qaffassaaqataasimapput.

Malugiuk kommunit tabeli 10 malillugu 2023-mi 853 mio. kr.-nik akiitsoqarmata. 2023-mi 5,6 mia. kr.-nik isertitaqarsimapput. Tamanna isertitat 15%-iinik akiitsoqarnermiippoq. Tamannalu qaffasissumik inissisimannigilaq. Pingaartumik Namminersorlutik Oqartussat annertuumik akiitsoqannginnerat isigalugu.

Taassuma saniatigut kommunit arlallit ukiuni kingullerni ilusilersorneqarnermik tullaarsarnissamut suliniuteqarsimapput nukittunerusumik siumut isigaluni inissisimanissaq kissaatigalugu akiliisinnaassuseqarneq eqqarsaatigalugu kiisalu siunissami unammilligassaasinnaasunut nukittunerusumik inissisimanissaq anguniarlugu.

Nalunaarsuiffik 9. Kommunit aningaasaqarnerat, tusind kr.-nngorlugit. (kisitsisit pitsaasumik inissisimasut sinneqartoornermik takutitsipput)

2023 Naatsorsuutit t. kr.-nngorlugit (kisitsisaagallartut)						
	Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Qeqertalik	Avannaata	Katillugit
Ingerlatsineq	642.851	2.032.220	823.282	575.738	926.482	5.000.573
Sanaartorneq	19.160	195.617	80.413	49.304	85.919	430.413
Aningaasat isertut	-563.476	-2.440.459	-922.231	-615.782	-1.047.262	-5.589.210
Inerniliussaq	98.535	-232.949	-18.535	-9.260	-34.861	-197.070
2024 Missingersuutit t.kr.-nngorlugit						
	Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunia	Qeqertalik	Avannaata	Katillugit
Ingerlatsineq	614.509	2.128.000	847.086	590.642	892.424	5.072.661

Sanaartorneq	32.406	141.000	91.982	50.000	96.320	411.708
Aningaasat isertut	-661.287	-2.512.000	-936.543	-622.642	-1.113.927	-5.846.399
Inerniliussaq	-14.372	-243.000	2.525	-18.000	-125.183	-398.030

Pissarsiffik: Kommuninit kisitsisit nalunaarutigineqartut.

Nassuiaaneq: *Tabeli naatsorsuutini kisitsisaagallartunik, kommunit inaarutaasumik naatsorsuutaannik saqqummiussineranni annertuumik allanngorsinnaasunik imaqarpoq.*

Oqaaseqaat: *Sermersooq:*

- Kommuni ingerlatseqatigiiffiup Iserillu katinnerannut atatillugu NCD-mit pigisanik nalilinnik pisineranut atatillugu 2023-mi aamma illoqarfiup qeqqani meeqqat atuarfianik angisuumik sanaartormik inaarutaasumik aningaasalersuineranut atatillugu 2024-mittaaq annertunerusunik taarsigassarsisimavoq.*
- Kommuneqarfik Sermersooq innuttaasut ukiumut 400-t missaannik amerliartorerannik ajornartorsiuteqarpoq, tamatum kingunerisaanik attaveqaasersuutitut aningaasartuutit inissianullu nutaanut aningaasaqarneq tatineqalersimapput.*
- Iserit A/S-ip Nuummi ukiuni aggersuni inissianik amerlanerusunik sanaartortoqarnissaanik pilersaaruteqarpoq. Tassa imaappoq Iserit-ip akiitsui erniallit ukiut ingerlaneranni annertusiartussasut.*

Oqaaseqaat: *Qeqqata:*

- Kommunip pingaartumik atugarissaarnermut suliassaqarfimmut innuttaasullu angerlarsimaffiup avataanut inissineqarsimasunut tunngasunut ingerlatsinermi aningaasartuutit qaffariarsimasut paasisimavaa,*
- taamaakkaluartoq kommunip akileraarutitigut isertitat suli qaffariaqqinnerisigut kiisalu iluanaarutininik ingerlatseqatigiiffiillu akiliutaannik akiliutitigut sinneqartoorsinnaanissani ilimagaa.*
- Ukioq sukannersumik aningaasaqarnikkut aqutsinermik sunnerneqarnikuuvoq tamannalu 2023-mi angusat ersarissumik takutippaat. Aningaasaqarnermik qanimut aqutsineq ukiuni aggersuni ingerlateqqinneqassaaq sanaartugassat pillugit suliniutissarpassuit ullumikkut aningaasanik immikkoortitsivigineqarsimasut ilaasa naammassisinnaanissaat qulakkeerniarlugu.*

Oqaaseqaat: *Avannaata:*

- Kommunimi pingaartumik illoqarfinni nunaqarfinnilu avannarlerni eqqagassalerinermut suliassaqarfimmi kiisalu meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffiup avataanut inissineqarsimasut amerliartuinnarnerannut atatillugu ingerlatsinermut aningaasartuutit qaffakkiartorsimapput, taakkulu ukiuni kingullerni marlunni naatsorsuutini amigartoortitsisimapput. Naak akileraarutitigut isertitat qaffakkaluartut.*
- Ukioq 2023 akiliisinnaassuseqarnikkut ilungersunartuusimavoq, taamaattumik sipaaruteqarnermik suliniuteqarluni aningaasaqarneq sukaterneqartariaqalersimavoq. Aningaasaqarnermik sukangasuumik aqutsinerup akiliisinnaassutsikkut upalungaarsimaneq pitsanngorsarniarlugu ukiuni tullinnguuttuni ingerlateqqinneqarnissaa pilersaarutaavoq.*

Kommunekreditimi taarsigassarsiassanut periarfissaqarnissaq pillugu isumaqatigiissut
 Namminersorlutik Oqartussat, danskit naalagaaffiat aamma KommuneKredit 4. januar 2024-mi isumaqatigiissuteqarput, taanna aqqutigalugu kalaallit kommunii kommunillu ingerlatseqatigiiffiutaat Danmarkimi KommeKreditimut taarsigassarsinnaalerput.

KommuneKredit danskit kommuniisa nunallu immikkoortuisa taarsigassarsiniartarfigaat. KommuneKredit "imminut napatinnermik" tunngavik malillugu ingerlavoq taamaattumillu sinneqartoortitsisussaanani. KommuneKreditimi taarsigassiinermi taarsigassarsisut tamarmik, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaanni kommuneqarfiit naligiissumik atugaqartinneqassapput.

Taarsigassarsiassatut killiliussat katillugit 4 mia. kr.-upput Taarsigassarsiassat taarsigassarsiassatut killiussat iluanni 2024-2031-mi tunniunneqarsinnaassapput. Taarsigassarsiassat tunniunneqartut

isumaqatigiissut naapertorlugu sivisunerpaamik ukiuni 30-ni akilersorneqarsinnaapput. Akilersuinertaqanngitsumik *taarsigassarsititsisoqarsinnaanngilaq*.

Danskit naalagaaffiat taarsigarsianut taarsigassarsiassatut killiliussat iluanni tunniunneqartunut tamanut qularnaveeqqusiisarpoq. KommuneKredit (assersuutigalugu Kalaallit Nunaat taarsigassarsianik sumiginnaaneratigut) naalagaaffiup qularnaveeqqutaanit ilanngaappat, danskit naalagaaffiat naalagaaffiup qularnaveeqqusiussaata 50 pct.-ii tikillugit taarsiiffigineqarnissamik Namminersorlutik Oqartussanut piumasaqarsinnaavoq.

Taarsigassarsisitsinernut naalagaaffimmit qularnaveeqquserlugit tunniunneqartunut akiliutit pillugit danskit inatsisaat naapertorlugu naalagaaffiup taarsigassarsiat qularnaveeqquserniakkami atsiorneqarneranni annertussusiisa 0,15 pct.-iannik qularnaveeqqusiinermut pissarsiaqarnissani missigissavaa. Aningaasartuutit kalaallit kommuniinit, KommuneKreditimi taarsigassarsisunit akilerneqassapput naalagaaffillu sinnerlugu KommuneKreditimit akileqquneqartassallutik.

Siunertat taarsigassarsinissamut akuerisaasut

Kalaallit Nunaanni pisortani immikkoortut taarsigassarsinissaannut malittarisassat ataatsimut isigalugit Kommunit Namminersorlutillu Oqartussat missingersuutaat naatsorsuu-taallu pillugit Inatsisartut Inatsisaanni allassimapput, taakku aamma KommuneKreditimi taarsigassarsinissamut malittarisassanut tunngaviliisuupput.

Tamanna tunngavigalugu siunertanut taarsigassarsinissamut akuerisanut, aallaaviatigut inissianut, inuussutissarsiornernut attaveqaasersuutinullu suliniutini nammineq aningaasalersuinertalinnut, aningaasaqarnermullu politikkip attanneqarsinnaaneranut iluaqutaasussanut taarsigassiisoqarsinnaavoq pisortalini sanaartornermut suliniutini allani aningaasalersuinissamut aamma taarsigassiisoqarsinnaavoq.

Taamaattorli ingerlatsinermut nalinginnaasumik aserfallatsaaliuinalinnut aningaasartuutitut atugassanik KommuneKreditimut taarsigassarsinissamik *qinnuteqartoqarsinnaanngilaq*. Taamatuttaaq suliassanut, EU-p iluani niuernermi unammilleqatigiinermut equititsisunut equititsinissamulluunniit navianartorsiortitsisunut taarsigassarsinissamut akuersissutinik *tunniussisoqaqqusaanngilaq*.

Taarsigassarsinissamut qinnuteqartarneq

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik kommuneqarfik qanoq KommuneKreditimut taarsigassarsinissamut qinnuteqarsinnaanersoq pillugu onlinekkut iliitersuusiorsimavoq. Iliitersuut Naalakkersuisoqarfiup nittartagaani pissarsiarineqarsinnaavoq.

2.5 Akiitsut allanngoriartornerat

Namminersorlutik Oqartussani pissutsit

2023-p naalernerani Namminersorlutik Oqartussat akiitsui sinneruttut 47,6 mio. kr.-usimapput, tigeriaannaallu 1.088,9 mio. kr.-usimallutik. Tigeriaannaat akiitsorineqartunit amerlanerusimammata Namminersorlutik Oqartussat taamaalillutik ilanngaaseereerluni pigisaat 1.041,3 mio. kr.-t missaaniissimallutik.

Namminersorlutik Oqartussat maanna Nordisk Investerings Bankimi (NIB) ataasiartamik taarsigassarsiat akilersorpaat. Taarsigassarsianut isumaqatigissutip (piumasaqaatit) kinguneraa Namminersorlutik Oqartussat ilanngaaseereerluni erniaqaataasussanik annerpaamik taarsigassarsinnaassasut, taannalu 20 pct.-iulluni Nunatta Karsiani ukiumoortumik isertinneqartuiniippoq. Tamanna Namminersorlutik Oqartussat ilanngaaseereerluni ernialinnik 1,6 mia. kr.-nik taarsigassarsinnaanerannik kingunekarpoq. Namminersorlutik Oqartussat taamaalillutik

taarsigassarsinermut isumaqatigiisummut tunngatillugu pisussaaffini tamakkiisumik malippaat. Ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussat pigisaasa taarsigassarsiaat piumasaqaatinut naatsorsuutinulluunniit taakkununga ilaanngillat immikkullu isigineqassallutik. Namminersorlutik Oqartussat Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani nukissiorfiup akuerineqareersimasup allilernissaanut aamma Aasiaat Qasigiannuillu pilersornissaanut erngup nukinganik nukissiorfimmik pilersitsinissamik aningaasalersueqataanissamut nutaanik taarsigassarsinissartik naatsorsuutigaat. Sanaartugassanut atortussat il.il. kinguneratigut akitigut ineriartorfiunerannut ilaatigut tunngatillugu siusinnerusukkut C-nut missingersuutaagallartut suliarineqartut appasippallaartut paasineqarsimmata suliniutinut kingullertut taaneqartunut taarsigassarsinissat tamarmiusut maanna nutarteriffigineqarput.

Ukiuni aggersuni aningaasanik attartornissap qaffasinnerunissaanik ilimasunnermik kommunit tungaanniit isikkoqarpoq.

Uani peqqutaasunik isiginninnermut qanittuusinnaavoq kommunit aningaasaliisarnerannut malitsigineqartut soorlu pisortani angisuumik aningaasaliinerit naliginnaasumik malitsigisaannik pilersartut angallannermut aqquut pitsaanerusunik kinguneqartarneri. Immikkut pingaartumik piginnaasatigut nalimmassarneq takornariaqarnerup iluani aningaasaliinerit kommunit iluanni aggersut imaluunniit eqqarsaatersuutigineqartut sunniuteqaqatigiinnissaat eqqarsaatigalugu. Attassiinnarnissamik ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-p aqqissuusseqqinnermut aqquut assigiinngitsut atuutsilersinneqarnissaanut unammilligassaavoq aamma ukiuni aggersuni kommunit annertunerusumik aningaasaliiffigineqarnissaq piumasarisariumaarmassuk.

Nalunaarsuiffik 10. Namminersorlutik Oqartussani, Namminersorlutik Oqartussat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiutaanni kommuninilu 2022-2027-mi akiitsut erniallit ilanngaseereerlunilu akiitsut erniallit ineriartornissaattut naatsorsuutigisat

Rentebærende gæld (DKK mio.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Grønlands Selvstyre	71	47	23	-	-	-
Selvstyrets aktieselskaber	6.520	6.555	6.254	6.967	7.314	7.962
Kommunernes aktieselskaber	703	367	571	716	824	936
Kommunerne	51	853	1.047	1.037	1.026	1.020
I alt	7.345	7.775	7.872	8.720	9.164	9.918
Nettorentebærende gæld						
Grønlands Selvstyre	-1.017	-1.089	957	1.016	1.048	1.019
Selvstyrets aktieselskaber	4.587	4.620	4.740	5.524	5.903	6.521
Kommunernes aktieselskaber	459	286	534	677	785	897
Kommunerne	-12	304	710	667	609	599
I alt	4.017	4.121	5.026	5.852	6.249	6.998
Garantistillelse						
Garantistillelse kommunernes A/S	20	63	63	63	63	63
Garantistillelse kommunerne	136	155	155	155	155	155

I alt	156	218	218	218	218	218
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Pissarsiffik: Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik, paasisutissiissutigineqartut tunngavigalugit.

Oqaaseqaat: Taaguutit nassuiaataat: Akiitsut erniaqartut = taarsigassarsisisunut akiitsut. Akiitsut ilanngaateqareerlutik erniallit = taarsigassarsisisunut akiitsut + aningaasat tigorianaanaat KAIR A/S 2022-miit ilanngunneqarpoq.

Nalunaarsuiffik Namminersorlutik Oqartussat NunaGreen A/S-imut 2024-mi 400 mio. kr.-nik aningaasaliinissaanik imaqarpoq.

Akiitsunik akilersuinissamut naatsorsuutigineqartunut naatsorsuineq siulianiittoq nalorninartoqarpoq, taamaammallu Nalunaarsuiffik 10-mi kisitsisit nangaassuteqarfigineqarsinnaallutik. Ataatsimut isigissagaanni Namminersorlutik Oqartussat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiutaanni kommuninilu siunissami akiitsut naatsorsuutigisamik amerliartulerumaartut tabelimi takutinneqarpoq.

"Namminersorlutik Oqartussat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiutaanni" Nalunaarsuiffik 10 Kalaallit Airports A/S-imi (KAIR) akiitsutut naatsorsuutigineqartut 2/3-lii ilanngunneqarput, tassa Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmi piginneqataassutaasa annertoqatai. Taamatuttaaq Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani nukissiorfimmik alliliinissamik aamma Asiaat Qasigianguillu pilersornissaannut erngup nukinganik nukissiorfimmik pilersitsinissamik aningaasalersuinissaq siunertaralugu NunaGreen A/S-imi taarsigassarsinissaq ilanngullugu naatsorsuiffigineqarsimavoq.

Ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut anginerusut inissisimanerat

Namminersorlutik Oqartussat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiutaanni piffissam 2024 - 2026-mut ingerlatsinikkut aningaasaliinikkullu killiffiit:

- Air Greenland piffissami 2019-2023-mut 1,5 mia. DKK-t nalingannut sanaartugassanut aningaasaliissuteqarsimapput, tamakkulu pingaarnertut timmisartuutit nutarteriffiginissaannut attuumassuteqarput. Piffissamut 2024-2027-mut 900 mio. DKK-t missaannik aningaasaleeqqittoqarnissaa naatsorsuutaavoq. Tamanna ilaatigut timmisartuutit nutarteriffiginissaasa kingullertut killiffianut tunngasinnaavoq, tassungalu atatillugu 400 mio. DKK-t missaanniittut aningaasaliinerupput mittarfissat nutaat pisariaqartilersimasaat. Attaveqaasersuutini 400 MDKK-nik aningaasaliinerit hangarit, assartuisarnernut terminalit allatullu suliasat aqutugalugit pingaaruteqarlunarluni attaveqaasersuutiniittut pisariaqarlunartuupput siunissami timmisartuussisarnissat ingerlanneqannassappata."
- Royal Greenland A/S' akiitsuni ilanngaaseereerluni ernialersukkani anguniagassanik makkuninnga saqqummiisimavoq:
 - Isertitsisarneq oqaluttuarisaanikkut qaffasissutsit EBIT-mi nikingassuseq 5-6%-iusoq atorlugu pilerseqqinniarneqassaaq.
 - Fastholdelse af investeringer på DKK 200m plus resterende investering i den nye trawler Akamalik (DKK 211m)
 - Salg af trawler Kaassassuk ultimo 2024 (DKK 140m) afhænger af fiskerilovgivningen
 - Sulinermi aningaasat kaaviiartitat 26%-ii
 - Refinansiering på DKK 700m i 2025
- KNI A/S-ip sanaartornissamut pisinnaasani illersorneqarsinnaasumik piginnarnissaat siunertaralugu aningaasaliissuteqarpoq, ingerlatseqatigiiffillu Nioqqutissaleriffimmi Nukissiorfilariffimmilu aningaasaliisarnissanut akiligassanngortunik immikkut unammilligassaqarpoq, tamakkulu ukiuni qulikkaani immikkut aningaasaliissuteqartarnissamut oqimaatsorsortitsilissapput. Nukissiorfilariffimmi mittarfiit nutaat ilaatigut kingunerisaannik sanaartugassani nutaani aningaasaliisoqarnissaa aamma naatsorsuutaavoq.

- Tusass A/S pilersuinerup isumannaatsuunissaanut sulii qitiutitsilluartuuvooq, soorlu satellitinut, paasissutissaleriffimmut aamma immap naqqatigut kabelinut tunngatillugu. 5G-p atortussanngortinnissaa nanginneqassaaq, billing-systemimillu nutaamik pissarsinissaq eqqarsaataavoq.
- Royal Arctic Line A/S piffissami aningaasaliinernik ilisimaneqartunik annertunernik peqarsimanngilaq.
- Sikuki Nuuk Harbour A/S aningaasaliisnaaniarluni sulissuteqarpoq - Qeqertami Avallermi piffissaq 2025 angullugu umiarsualiviup allilernissaa pillugu aalajangiinissamut tunngavissap piviusunngortinneratigut.
- NunaGreen A/S-ip Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani nukissiorfiup allilernissaanut aamma Aasianni Qasigiannguani pilersuinerup erngup nukinganik nukissiorfimmik nutaamik pilersitsinissamut aningaasalersuinissamut taarsigassarsinissaa naatsorsuutigineqarpoq.
- Illuut A/S inissiani nutaani aningaasaliinernik arlalinnik aallartitsisimavoq, tamakkulu akiitsorineqartunik amerlisassaapput. 2024-mi inissiat 72-t, 2025-milu 42-t ilannguneqassapput, taavalu 2026-mut 2027-mullu tunngatillugu inissiat sulii 100-t missaanniittut naatsorsuutigineqassapput. Ilanngullugu Illuut A/S suliniutinik assigiinngitsunik inissianut allaffinnullu tunngasunik sulissuteqarpoq.

Iluarsaasarnernut aningaasaleeqqittarnernullu akiligassanut killiffik

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiorneq pillugu Nassuiaammi 2023-mi nunatta pigisaanut tamanut iluarsaasarnissat pisariaqartitsiffiunerat qitiutinneqalersimavoq, soorlu inissianut, attaveqaasersuutitut aamma pisortat suliffeqarfiutaanni illuutitut tunngatillugu. Tassani erseqqissarneqarpoq kinguaattoorutit iliuuseqarfigineqarneq ajortut alliatupiluulersinnaasut, taamaasillutillu ukiut tamaasa suliaasaqarfigineqalerlutik annerusumillu oqimaatsorsiorfigineqalerlutik.

Inuiaqatigiit pigisaannik amigartumik iluarsaasarnernit kinguaariinnut tullinnguuttunut ajortumik kinguneqarsinnaapput, taakkumi ajortumik iluarsaasarnermut ileqqoqarnermi aningaasaqarnikkut sulinikkullu sunniutinngortussat kingornussinnaavaat. Massakkut kinguaariit ataatsimut pigineqartut iluarsarnissaannut akiliisarnissamut isumagisaqarsimannginnerat akiitsutut akilerneqanngitsutut isigineqarsinnaavoq, taammaammalu tamatum kingorna kinguaariit tullinnguuttut siusinnerusukkat suliarineqarsimanngitsunut akiliisariaqarnissaat. Tamanna aningaasaqarnikkut aamma pissutsit kingornussimasat aqcutigalugit malunnartumik oqimaatsorfinngorsinnaavoq. Taamaattumik inuiaqatigiit pigisaannut akisussaassuseqarnissaq aammalu tamakku aserfallassimannginnissaasa qulakkeernissaat pingaaruteqarpoq, taamaaliornikkut uagutsinnut tullinnguuttut akiitsunik akilerneqanngitsunik kingornussaqaassanngimmata.

Immikkoortumi uani immikkoortuni arlalinni iluarsaasarnernut akiitsunngortut appartinniarnernannut sulinerup killiffik naatsumik tunniunneqarpoq.

Nalunaarsuiffik 11. Iluarsaasarnissanut aningaasaleeqqittarnernullu akiligassanut tamarmiusunut takussutissiaq, mio. kr.-nut

Immikkoortoq, suliffeqarfik	Ukioq tunngavigineqartoq (2020-2022)	2023
Inissiat attartortittakkat:	2.400 -2.500*	2.275**
Nukissamik imermillu pilersuineq	2.384	1.800
Mittarfiit	1.048	1.048
Umiarsualiviit	259	259
Nioqqutissanik ikummatissamillu pilersuineq	839	839
Peqqinneq	641	887
IT	-	-
Pisortat illuutaat	-	-
Utoqqarnut suliassaqarfik	30	30
Katillugit	7.601-7.711	7.138

Pissarsiffik: Paasissutissat naalackersuisoqarfinnii suliffeqarfinniillu nassiunneqartut tunngavigalugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalackersuisoqarfiup piviusunngortitai.

** Ukiumi naatsorsuiffiusumi inissiat attartortittakkat naatsorsuiffigineranni aamma kommunini inissiat attartortittakkat ilaatinneqarput Kommuneqarfik Sermersuumi inissiat attartortittakkat pinnagit.*

*** Inissianut attartortittakkanut suliassaqarfimmi 2023-mut naatsorsuineri taamaallaat Namminersorlutik Oqartussani inissiat attartortittakkat pineqarput.*

Tabel 10-mi iluarsaasarnernut aningaasaleeqqittarnernullu kinguaattoorutit tamarmiusut 0,5 mia. kr.-nik appartinneqarsimasut takuneqarsinnaavoq. Taamatut kinguaattoorutinik appartitsineq suliassaqarfimmut annerusumik aningaasaliisarnissanut oqariartuutaanngilaq, tamatumunngali pingaarnertut pissutaavoq Nukissiorfiit pigisaasa nutaamik misissuiffiginerat 2,3 mia. kr.-nit 1,8 mia. kr.-nut ammut iluarsiiffigineqarsimanerannik kinguneqarsimammat. Peqqinnissaqarfimmut suliassaqarfiup pigisaasa tamarmiusut kingullermik nalilersuiffiginerat 641 mio. kr.-nit 887 mio. kr.-nut qaffaanermik kinguneqarsimammat peqatigitillugu maluginiartussaammat malugissallugu pingaaruteqarpoq. Tassungalu ilaavoq pisortat illuutaannut (ilinniarnertuunngorniarfiit, qitiusumik ilinniartit, semiariat ilinniartullu ineqarfii) kinguaattoorutit qanoq annertutiginerannut naatsorsuinerit suli pigineqanngimmata, tamakkulu annertusinnaapput.

Tullinnguuttuni kinguaattoorutit appartinniarnissaat siunertaralugu immikkoortut assigiinngitsut iluanni kitsisisit sukumiinerusumik itisiliiffiginerat kiisalu suliniutit aallartinneqartut naatsumik nassuiaaffiginerat takutinneqarput.

Inissiat attartortittakkat. Iluarsaasarnernut kinguaattoorutinut 2,2 mia. kr.-usunut naatsorsuinerit taamaallaat Namminersorlutik Oqartussat inissiaataannut attartortikkanut tunngapput, paarlattuanillu ukiumi tunngaviusumi naatsorsuineri, taakkua qaffasinnerusimasut, aamma kommunini inissianut attartittakkanut naatsorsuinerit ilaatinneqarsimallutik.

Paasissutissiisarnermut Pilersaarusiortarnermullu Atortumi (IPV) paasissutissat pitsaassutsikkut qularnaartarnissaat kiisalu IPV-p illuutitut immikkoortunut arlalinnut allanut atorsinnaanngortillugu ineriartorteqqinneqarnissaa qitiutinneqarput. IPV2 nutaaq Illuutitut Inissianullu Nalunaarsuinngortussamut (BBR) aamma tulluarsarneqarumaarpoq. Kinguneratigut ajoqusernernik pilersoqartinnagu illuutit atortuisa sivisunerusumik atorsinnaalernissaat aamma pilerseqqittarnissaat

qitiutillugit iluarsaasarnermut suliniummi killiffik 1-lmut piviusunngortitsiniarnissamut pilersaarummik suliaqartoqarsimavoq.

Amigartumik iluarsaasarnerit imminni qanoq annertutiginerannut allanngortoqarsimangitsoq Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik naliliivoq, iluarsaasarnissanulli suliasat pingaarnersiorneqarnissaat suliarineqarsimavoq, taannalu nujukkami pisinnaasanik pisariaqartitsinernillu naatsorsuutaasunik aallaaveqassaaq.

Nukissamik imermillu pilersuineq. Nukissiorfiit 2023-mi nammineq pigisaminut nutaamik misissuisimavoq, aningaasaleeqqittoqarnissanullu kinguaattoorutit annertussusissaat 1,8 mia. kr.-ussasut nalilersimallugu. Taamaasilluni matumani kinguaattoorutit 584 mio. kr.-nik "appartinneqarsimassasut" pineqarpoq. Appartitsineq iluarsaasarnerit kingunerisaannik pisimangimmat, kisiannili suliffeqarfiup pigisaanik nutaamik misissuinerit kingunerimmassuk, uani malugissallugu pingaaruteqarpoq. Pilersaarummik ukiuni 20-ni atuuttussamik suliaqartoqarsimavoq, tassanilu tassangaannartumik aningaasaleeqqinnerit amerlanersaat ukiut 10-t siulliit iluanni suliarineqassapput, ukiunilu 10-ni tulluuttuni appasinnerusukkut aningaasaleeqqinnissat suliarineqarumaarlutik.

Mittarfeqarfiit. Mittarfeqarfiit Mittarfeqarfiit A/S pillugit Inatsisartut inatsisaat tunngavigalugu aktiaateqarluni ingelatseqatigiffinngorpoq. Tassunga atatillugu "Timmisartunut mittarfinni heliportinilu Namminersorlutik Oqartussat aamma Mittarfeqarfiit A/S-ip akornanni isumaqatigiissusiornissaq ingerlatsinissarlu aamma aningaasaliinerit aningaasaliinernillu aserfallatsaaliuneq" ukiuni 10-ni atuuttussaq isumaqatigiissutigineqarpoq. Isumaqatigiissut taanna aningaasaqarnermut periaatsimik illuatungeriit akornanni suliarineqartumik tunngaveqarpoq, taaannalu Kalaallit Nunaanni timmisartoqarfinni heliportinilu Mittarfeqarfiit A/S-imit ingerlanneqartuni tamani ingerlatsinermut, iluarsaasarnernut aningaasaliisarnernullu tunngasunik imaqarpoq. Mittarfeqarfiit A/S nalunaarpoq ingerlatseqatigiiffik isumaqatigiissut manna tunngavigalugu ukiut 10-t ingerlaneranni ½ mia. kr.-nit tungaannut aningaasaliinissartik naatsorsuutigigitsik, taakkunungalugu akiligassanngorsimasut appartinnissaat ilaavoq.

Umiarsualiviit. Tabel 10-mi takuneqarsinnaasutut umiarsualivinnut suliasaqarfimmi 2023-mi akiitsut kinguaattoorutit ukiup siuliani nalunaarutigineqartutut qaffasitsigipput, tamatumungalugu suliasaqarfimmut tunngatillugu paasissutissanik nutaanerusunik pissarsisoqarsimanginera pissutaavoq.

Nioqqutissanik ikummatissanillu pilersuineq. KNI A/S-ip nalunaarutigaa ukiumut tunngaviusunut missingiinernut tunngatillugu allanngortoqarsimangisoq.

Peqqinnissaq. Peqqinnissaqarfiup kingullermik naatsorsuinerani akiligassanngortut qaffakkiartulersimasut takuneqarsinnaavoq. Misissuilluarsimaneq tunngavigalugu Nuup avataani illuutitut akiligassanngortut qaffakkiartornerat ilaatigut pissutaavoq, ilaatigullu Dronning Ingridip Napparsimavissuani akiligassanngortut kingullermik nalilersuiffiginerat tunngavigalugu 450 mio. kr.-nit 650 mio. kr.-nut qaffassimanerat pissutaasimalluni.

IT-qarnek. Suliasaqarfimmi pigisat qanoq innerannut nalunaarsuisoqarsimangilaq.

Pisortat illuutaat. 2022-mi Namminersorlutik Oqartussat illuutaasa ilinniatitaanermut suliasaqarfimmit pigineqartut qanoq issusaasa nalunaarsornissaannut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq. Qanoq issutsimut nalunaarsuinerit suli naammassineqarsimangillat, kisianni annertunissaat ilimagineqarsinnaavoq. Nalunaarsuineri Namminersorlutik Oqartussat illuutaasa allat ilanngunnissaat sulissutigineqarpoq, taakkunungalugu oqaluffiit, illuutit isumaginninnermut, innarluutilinnut allaffissornermullu atorineqartut ilaapput.

Qanoq issutsimut nalunaarsuinissaq pilersinnagu IPV2-p ineriartortinnissaa pisariaqartinneqarpoq, matumani paasissutissat inissianik attartortitsisarnermut suliassaqarfimmit nalunaarsortarnissaat qulakkeerniarlugu. Tamatumingna ineriartortitsineq kommunit amerlanerpaat suleqatigalugit 2023-mi aallartinneqarpoq, 2024-llu qiteqqunnerani naammassineqartussat ilimagineqarluni. Ineriartortitsineq Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu pigisat qanoq ittut pigineqarnersut tunngavigalugit aallaaveqartinneqassaaq, tassanilu Illuutinut inissianullu nalunaarsuiffimmut takkuttussamut sunniivigeqataanissaa qitiutinneqarpoq.

Taamaasilluni ataatsimut isigalugu nalunaarsuisoqarnissaa paasissutissanillu katersisoqarnissaa sulissutigineqarpoq, tamakkulu pigisat tamarmiusut aaqjissuussaanagerusumik nakkutiginnissaannut pitsaanagerusumik aallaaveqarnissaaq tassungalu suliniutinut malitseqartitsisarnissaaq anguneqassapput.

3 2024-mut aningaasanut inatsimmut killiliussat aamma AIS 2025-mik piareersaaneq

3.1 AIS 2024-mut tunngatillugu aallaaviusussaq

Soorlu AI2024-mi taamaattoqartoq 2025-mut aningaasanut inatsimmi sinneqartoortoqarnissaa anguniarneqarpoq. Tamatumani ilaatigut aningaasaqarnikkut nalinginnaasumik eqqarluartarnissaaq ilaatigullu Missingersuusiortarnermut Naatsorsuusiortarnermullu Inatsimmi malittarisassat malinneqarput. AI2024-mi missingersuusiortarnermi ukiuni 4-ni 6,3 mio. kr.-nik aamma ukiuni 4-ni IS-imi 1,3 mia. kr.-nik sinneqartoortoqarnissaani anguniarneqarsimapput. (Taakkunani NunaGreen-imut aningaasaliinerit 400 mio. kr.-usut ilanngaatinneqarput). Taamaaliornikkut AI2024-p aningaasarsiornikkut politikerineqartoq akuersissutigineqarsimasooq malippaa, tamannalu aamma missingersuusiortarnermut naatsorsuusiortarnermullu inatsimmut ilanngunneqarpoq. Naalakkersuisut AIS2025-imik suliqaarnermut tunngaviulluinnartut makku akuersissutigisimavaat:

- Inuit ukiuni tulluittuni najugaqarnermikkut avissaaqqanerujussuat eqqarsaatigalugu, ukiuni tulluittuni tassunga tunngatillugu attassisinnaanermut ajornartorsuutit atasut kingunerisassai eqqarsaatigalugit, Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siunnersuineranni erseqqissarneqarpoq, aningaasanut inatsisini "kusanartunik" sinneqartoortoqartarnissaa anguniarneqartariaqartoq. Taamaaliornikkut aningaasaqarnikkut politikinut allanut tunngatillugu Naalakkersuisut sulinissaminnut periarfissarsiorsinnaanerulissapput.
- Missingersuuserinermit naatsorsuuserinerimullu inatsimmi missingersuutit inissisimaffiat pillugu malittarisassani minnerpaaffissaattut Ingerlatsinermi Sanaartornermilu missingersuutaasuni angusani isertitat aningaasartuutillu Aningaasanut inatsiseqarfiusumi 2025-2028-mi oqimaaqatigiissasut allassimavoq. Malittarisassat malitsigisaannik aamma 2025-mut ineriartornermi aningaasartuutit 1 procentit sinnissanngikkai aamma piffissami 2025-2028-imi 2 pct.-imik sinnissanngikkai takuneqarsinnaavoq. Katillugit. Tassungalu ilaapput "piffissami 2023-2026-mi siusinnerusukkut killiliisimanerit 2 pct.-iusut aamma 2024-2027-mi 2 pct.-iusut. 2023-mi ineriartornerup 1,3 pct.-imik qaffariarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. 2024-2027.
- Inatsisartut akuersissuteqareernerisigut naatsorsuinermi missingersuutiniq suliqaarnermi aningaasartuutit isigineqannginnissaat allassimavoq, tamakkulu inissianut, inuussutissarsuutinut attaveqaasersuutinullu suliniutini aningaasaliinernut tunngasinnaapput, tamakkulu sunniutaasinnaasut nalilersuiffigereernerisigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ataatsimut pitsaasumik iluanaarfiusinnaasutut nalilerneqarput.

Aningaasartuutissat kissaatigineqartunik nutaanik isumaginnineq

2025-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi annertunerusumik aningaasaliisoqarnissaanik kissaateqartut tamarmik akuerineqarsinnaassanngillat.

Missingersuusionermeri suliaasaqarfii akornanni ataqatigiissaarinissaq qulakkeerniarlugu siunnersuutit aningaasaqarnikkut kinguneqartussat ataatsimoortillugit ukiumut tullermut aningaasanut inatsisissap suliarineqarnissaanut pingaernerutinneqartut.

Oqartussaaffimmi aningaasartuuteqarnerunissanut kissaataasinnaasut sapinngisamik imminermut killiliunneqartut iluanni assinganik matussuserniarneqassasut ersarissumik aallaaviussaaq. Taamatuttaaq Naalackersuisut AIS 2025-p aappassaaneernissaanut pingajussaaneernissaanullu allannguutissatut siunnersuutaat aningaasalersorneqarnissaat aallaavigineqarpoq.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip naalackersuinikkut suliarineqarnerani Naalackersuisut inassutigaa, siunnersuutit aningaasalersorneqanngitsut siunnersuutillu aningaasaqarnerup aalaakkaasuuneranik ajornerulersitsisut akuerineqassanngitsut. *Akilerartarnermut aaqqissuusseqqinnermi akitsuutinut oqilisaanerit allanngortiterinerillu akuerineqartut kiisalu ilanngaatinik qaffaanerit tamatuma ilaannakortumik mininneqarnissaanut aallaaviupput.*

Tunngaviit taakku Naalackersuisut partiinik eqqartueqateqarnissaannut aallaaviussapput. Naalackersuisut Aningaasaqarnermut Akilerartarnermullu Ataatsimiititaliamik suleqateqarnermi aamma aningaasanut inatsisissaq pillugu isumaqatigiissutissami tunngaviit taakku naalackersuinikkut paasilluarneqarumaartut neriupput.

Naalackersuisut 2024-mut Aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissummi immikkoortut naalackersuinikkut isumaqatigiissuteqartut peqatigalugit ingerlaavartumik malitseqartittarpaat. Isumaqatigiissutip malinneqarnissaa isumaqatigiissuteqartullu suliap siuariartorneranik ilisimasaqarnissaat qulakkeerniarlugu taamaaliortoqassaaq. Isumaqatigiissuteqartut ataatsimiinnerinit taakkunannga misilittakkat pitsaasuupput Naalackersuisullu misilittakkat taakku 2025-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut pillugu isumaqatiginninniarnernut atussavaat.

AIS 2025-p piareersarneqarnera

Aningaasanut inatsisissaq pillugu ukiakkut isumaqatiginninniarnarit ukioq manna politikikkut sammisat isumaqatigiissutigisinnaasaat pillugit allakkatigut isumaqatigiissummik kinguneqarnissaa anguniagaavoq. Ukiunut tulliuuttunut aningaasaqarnikkut naalackersuinikkullu pingaarnertut sammivinnut Aningaasanut inatsit pillugit isumaqatigiissut pingaaruteqarpoq. Taamaattumik kingornagut nikerartumik ingerlasoqarnissaa pinaveersaartinniarlugu aaqqissuusseqqinnermik suliamut sapinngisamik annertunerpaamik tapersersuisoqarnissaa qulakkeerniarlugu siammasissumik isumaqatigiissusiortoqarnissaa anguniarneqassaaq.

3.2 Kommunit peqatigalugit 2024-mi ataatsimoortumik tapiissutissat pillugit isumaqatigiissutissap piareersarnera

2025-mut kommuninik ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnissat suliarinissaanni ataatsimoortumik tapiissutinut teknikikkut misiliinissat arlallit aallaavigineqassapput, soorlu ataatsimoortumik tapiissutit annertussusissaasa aalajangiiffiginissaat, agguariaasissallu pilersinnissaa. Tassunga atatillugu sunniutinngortussat inatsisinik allanngortitsinernit nutaanit pisut allatulluunniit kinaassusersiornani piumasaqaatit allanngortut ilanngunneqassapput. Aningaasanut killiliussat iluarsiiiffinerat akinik akissarsianillu iluarsiinermi ineriartornerup siumut naatsorsuiiffineraneersut periutsimik amerliartortitsiiffiusumik malinnaassapput.

2025-mut ataatsimoortumik tapiissutissanut isumaqatigiissut nutaaq suleriaqqinnissanut siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasimasunut, kisiannili piffissamut sivisunerusumut atuuttussanut, killiffimmik imaqariaannaavoq. Uani anguniarneqartussat naammasiniartarnerisa qanoq annertutiginnissaat pissusissamisoorumik ilanngunneqartussaassagunarroq, soorluttaaq siunissami sulinissaq ilimagineqartoq piviusussortinniarneqartussaasoq.

Sammissassanut arlalinnut tunngatillugu siumut isiginnilluni anguniagarfiusussanut naleqqussaaneq 2024-mut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissummeersoq ukiunilu arlalinni ingerlareersoq ingerlaqqissagunarpog. Suleqatigiinnissamut suliniutigineqartoq aallartereersoq oqimaqatigiissisilluinnarnissamik tunngaveqarnerup annertusisap (DUT) ukiut suliini aalajangersaaffigineqarluni tunngavilerneqartoq, suleqatigiissitaq sanaartorfissanik piareersaanissaq aamma oqimaatsunik agguataarinissaq pillugu isumaqatigiissutip nutarteriffigineqarnissaanik sulialik, suleqatigiissitarlu Naatsorsueqqissaartarfik peqatigalugu kontunut pilersaarummi paasisutissat nalunaarusiortarnerisa pitsaanerusemik ataqatigiissaartarnissaasa anguniarnissaannik sulialik assersuutitut taaneqarsinnaapput.

Suliffissarsiornermut ikiorsiissutit aamma pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisit piviusunngortinnissaannut ilaasumik allaffissornikkut sipaarutissanut tunngatillugu killiffiit pillugit oqaloqatigiinnerit kiisalu Namminersorlutik Oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiini akigititat oqallisiginerannut killiffik aamma siusinaartumik soraarnerussutisialinnut suliassa qarfiup nalilersuiffiginissaa aamma sammissassaapput oqallisigineqartussatut ilimagisariaqartut.

Inissianut aningaasaliisarnernut aaqqissuussinernut pioreersunut atatillugu nalunaarusiortarnernut suleriaatsit ataatsimut sukateriffiginissaat pillugu siusinnerusukku kissaataasimasunut malitseqartitsisarnissaq aamma ilimagineqarsinnaavoq. Tassani ataatsimoortumik tapiissutinut isumaqatigiissutip ataqatigiinnera Missingersuusiortarnermut Naatsorsuusiortarnermullu Siunnersuisoqatigiinnit nalunaarusiortarnermut ileqqumut tunngatillugu innersuussutissanut nutanut attuumassuteqariaannaavoq.

Namminersorlutik Oqartussat EU-kommissionimik ingerlaavartumik oqaloqatigiittarnernut ilaasumik qitiusumik allattoqarfiup kommunillu akornanni suleqatigiinnikkut attaveqarnerup pitsanngorsaaffiginissaa pillugu periusisatigut anguniaqarnissaq piffissamut 2021-2027-mut aalajangersaaffigisimavaat.

Pisinnaasanut inerisaanissamut suleriaatsit qitiutinnerisigut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni pisortat sunniuteqarnerusemik suleqatigiilernissaannik pilersitsinissaq siunissami anguniarneqarpoq. Suleqatigiinnermi tassani pisortat immikkoortuata tatigineqarluni, tamanit takuneqarsinnaalluni aalaakkaasumillu ineriartortitsiffiunissaata erseqqissaaffiginissaa siunertarineqarpoq, tassungalu peqatigitillugu tamatuma suliassa qarfinnut pingaarnernut immikkut itnunut, soorlu immikkoortunut politikki, missingersuusiortarneq, pisortat peqataatitarnissaat, navianaatilinnut aqutsinerit inunnullu ataasiakkaanut inatsisitigut illersuinerit, sammitinneqarnissaat siunertarineqarpoq.

2025-mut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissutissami oqaloqatigiissutigieriaannarni nutaani aamma taaneqarsinnaapput:

- Pisortat ataatsimoorlutik suliassanik assigiinngitsunik suliaqarnerat, soorlu eqqagassalerineranut atatillugu, Parisimi isumaqatigiissummut Kalaallit Nunaata isumaqataaneratigut sunniutinngortut imaluunniit aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu eqqortianerup ataatsimut suliarisarnissaa, kommunini immikkoortut amerlaneruleriaannaanerattut suliarineqarsinnaasoq sammeneqartussatut ilaariaannaapput.
- Akileraartarnermut aaqqissuusseqqinnerup kommunini sunniutaasa nalilersuiffiginerat kiisalu malitseqartitsiviginerat. Immikkoortunut pilersaarutini suliaqarnermut tunngatillugu oqaloqatigiinnerit ataqatigiissaakkat, taakkununga pisortat immikkoortuini unammilligassanut aaqqissuussaannikkut apeqqutaasunut pingaarnertigut ataatsimut suleriaaseqarsinnaaneq ilanngullugu. Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II-mi innersuussutit aaqqissuusseqqinnerit pisariaqartinneqartut piffissaq eqqorlugu piviusunngortinnissaannut tunngatillugu.

- Kommune Kredit-ip ulloq 10. januar 2024 aallartiffigalugu pisortatigoortumik Kalaallit Nunaanni kommunit taarsigassarsiniartarfissaattut periarfissatut pilersinnissaanut atatillugu suliniutinik navianaatinillu nalilersuisarnissamut assigiiaartumik periuseqarnissaq pillugu oqaloqatigiinnerit. Matumani Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup ilitsersuusaa naapertorlugu.
- Annerusumik digitaliseeriisoqarnissaa aamma IT-qarnikut sillimaniarnissamut piareersimanissaq ornillugit suleriaasissaq.

4 Suliassaqarfiit qitiutinneqartut

Kapitalimi matumani politikikkut qitiutinneqartussatut toqqarneqarsimasut takutinneqarput.

4.1 Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II

Naalackersuisut november 2023-mi Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II saqqummiuppaat. Taanna inuiaqatigiit aqqissuussaaniikkut unammilligassaannik nassuiaaffiuvoq, ukiunilu tulliuuttuni 10-15-ini attanneqarsinnaasumik aningaasaqarnerup ineriartortitsiffiunissaanut aaqqiissutissatut siunnersuutinik imaqarluni. Ukiut taakku inuiaqatigiit katitigaanerisigut sunnigaajumaarput, taamaalinerani ikinnerusut amerlanernut pilersuisussanngussapput, suliffissanullu tatisimanninneq qaffakkiartortussatut ilimagineqarluni.

Pilersaarummi pisortani immikkoortup aningaasalersornissaanut toqqammaveqarluarnissaq, nunatta isertitaqarsinnaaniikkut toqqammavia aalisarnermut immikkoortumi ineriartornermut sunneruminaannerunissaa, ilinniartitaaniikkut piginnaasaqarnikkullu ineriartornikkut qaffasissutsip qaffassarnissaa aamma sulisussanik pissarsiortarnerup annerulernissaa, anguniagaapput. Taamaaliortoqarpoq peqqinnissamut, utoqqarnut, isumaginninnikkut ilinniartitaaniikkullu suliassaqarfinni pisortat pingaarnertut tunniuttagaasa naammaginartumik tunniuttarnissaannut periarfissat qulakkeerniarlugit aammalu sulinermi akisussaassuseqarunissaq anguniarlugu, taamaasillunilu Kalaallit Nunaat imminut pilersornerusooq nammineernerusorlu anguniarlugu.

Taamaattoqarmallu Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II aningaasaqarnerup qajannaatsup pigiinnarnissaanut aamma isumaginninnikkut oqimaaqatigiissumik inuiaqatigiit ineriartorfiunissaannut qitiulluinnarpoq. Pilersaarulli kisimiissinnaanngilaq. Pilersaarut suliassaqarfinni arlalinni aqqissuusseqqinnernik suliniutinillu tigussaasunik malitseqartinneqartariaqarpoq, tamakkulu peqatigitillugit amerlanerpaanut tunngatillugu imminut pinngitsoorsinnaannginnermik kinguneqartussaallutik.

Aqqissuusseqqinnernut suliniutinullu taakkununnga ataatsimoorutaasoq tassaavoq tamakku ataatsimoorlutik:

- aningaasartuutit qaffasisussaannik malunnartumik annikillisaassasut aamma
- pisortat isertitaannik annertusaassasut, pingaarnertigut namminersortunut immikkoortumi sammisassaqaqtitsinerunikkut
- imminut pilersorsinnaalernissamut piumassaseqalersitsinikkut aamma atugarissaarnerit inerisaanerillu peqataatitsiffiusut tunniullugit.

Pilersaarummi aqqissuusseqqinnernut aqutissat imminnut atasut takussutissiami tullinnguuttumi takuneqarsinnaapput:

Takussutissiaq 22. Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mi aaqjissuusseqqinnikkut illernerit sisamat

Naalakkersuisut aaqjissuusseqqinninnermi sisamaasuni tamani sammisassanik pilersaarutinillu pingaartunik aallartitsiniarput, pingaartumik ilinniartitaanikkut piginnaasaqarnikkullu ineriartortitsinissamut tunngatillugu siuariaatit aaqjissuusseqqinnissani pingasuusuni allani siuariartoqarnissaa anguneqarsinnaassallutik.

Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II tassunga atatillugu aningaasaqarnikkut aaqjissuussaanikkullu tunuliaqutaalluni pilersaarutit ataatsumoortutut atuuttussanngusaaq. Tamannalu isumaqarpoq immikkoortunut pilersaarutit periusissiallu allat tamarmik aaqjissuusseqqinnernullu alloriarfiit suliniutissallu tassunga atassutillit Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II-mut ataqqinnissasut isummersorluartassasullu, matumani immikkoortut akimorlugit ataqatigiittoqarnissaa kiisalu inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut attanneqarsinnaasumik ineriartortoqarnissaa qulakkeerniarlugit.

Pilersaarut inerniliiffittut arlalinnik tigussaasunik suliniuteqarfittut aalajangersimasumik tulleriaaraluni piviusunngortitsiffiusussatut isigineqassanngilaq. Pilersaarut pingaarnertigut sukumiinerusumik killiliiffiuvoq pingaarnertigullu anguniagaqarfiulluni, tamannalu pilersaarutinngortussani suliniutinngortussanilu piviusunngortinneqassaaq. Taamaamat inuiaqatigiinni unammilligassanut qitiulluinnartunut aaqjissutissanut allanut siunnersuutit piujuartitsinermik tunngaveqarluni ataatsimut ineriartortitsinissamut attanneqarsinnaasumut qulakkeerninnissaq eqqarsaatigalugu allatut periarfissanut atorineqarsinnaasunut pingaarluinnartuupput. Suliassaqarfinnut pineqartunut politikikkut

isumaqatigiissusiortoqarnerani allatut aqqiissutaasinnaasut aqqiissuussaaniikkut unammilligassanut suliassaqarfimmi aalajangersimasumi politikikut qaangerniagassatut kissaataasunut tunngatillugu kissaatigineqartumik sunniuteqarsimanissaat aamma uppersarsarneqarsinnaasarnissaat ataatsimut soqutigisaavoq. Taamaaliunngikkutta ajornartorsiutit suliarinqarsimanngitsut iperaannartussaavagut.

Inuiaqatigiit katitigaaneranni allanngornerujussuarnut naleqqussaaniarluni Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II 2050 tikillugu atuuttussaammatt, tamanna uninngaannarluni pilersaarutaasinnaangilaq. Naalakkersuisut taamaasillutik piffissap sivikitsup iluani pilersaarutit tamakkerlugu piviusunngortinniarnissaanut immikkuualuttortalimmik pilersaarusiornissaanngillat. Matumani aqqiissusseqqinerit akornanni politikikkut pingaarnersuiisoqassaaq. Tamakku peqqissaarullugit piareersarneqassapput sulinermilu piviusunngortinneqarsinnaasariaqarlutik. Aqqiissusseqqinnerit amerlanertigut piffikkaartumik ataqatigiissillugit takkuttassapput, tamakkulu inuiaqatigiit tungaasigut pisariaqartitanut naleqqussarneqassapput.

Tullinnguuttuni massakut suliniutigineqartunut annertunernut naatsumik nassuiaasoqarpoq, tamakkulu ataatsimut allami sukumiinerusumik nassuiarneqarput. Tamakkua tamarmiullutik Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarummi siunnersuutitut qanimut atassuteqarput. Naalakkersuisut tamatumunnga politikikkut isumaqatigiissutaasut, inatsisiliornerit attuumassutillit tigussaasumillu pingaarnersuinerit aqqutigalugit politikikkut tapersersorneqarnissamik ujartuiniarput:

- 2024-mi ilinniartitaanermut periusissiaq nutaaq aamma tungaviumik atuarfik qitiutillugu ilinniartitaanernut pilersaarut, inuusuttut ilinniarsiit amerlanerit ilinniartunngortinniarlugit ilitsersuusiornertit anguniagarfinngortinnissaat aporfissallu piareersimaffigisarnissaat kiisalu aningaasarsiat suliffissallu amerlanerulersinniarlugit ilinniartitaanernut suliffeqarnermullu pisariaqartitsineq naapertorlugu aqutsinerit.
- Aningaasaqarneq assigiinngisitaartoq pilersissinnaaniarlugu suliniutissat tigussaasut, soorlu:
 - Takorniaqartitsinerit immikkoortunut pilersaarummi ukiuni 10-ni atuuttussami mittarfiit nutaat atornerqaleranni takorniaqarnerup piukkunnassusaanik atorluannissamut suliniutissat.
 - Suliniut Mingutsitsinngitsumik Ineriartorneq naapertorlugu erngup nukinganik nukissiorfiliornissamut piukkunnaatit 2024-mi suliffissuaqarnermut siunertanut suliniutinullu allanut suliariumannittussarsiuunnissaat, tamakkumi Kalaallit Nunaata EU-mik isumaqatigiissutaanut ilaapput.
 - Danmark, USA EU-lu suleqatigalugit aatsitassanik qaqutigoortunik nunani killerni piuanerit ilaannut Kalaallit Nunaata matussusiinnissamut periarfissaanut tunngatillugu tamatumunnga annerusumik takunnissinnaanissaq malitseqartitsinissarlu.
 - Aalisarneq pillugu inatsit nutaaq sinerissap qanittuani aalisarneq inerisaaffigisinnaaniarlugu aalisarnermilu piginnittuunerit siammartersinnaaniarlugit.
- Pisortat ingerlatsiviini naleqqussaaniissat inuiaqatigiinni pisariaqartit ataqatigiissaaniarlugit anguniagaqarfinngortinniarlugillu. Taamaattoqassappat ilaatigut pisortat ataatsimoorlutik aqqiissutissaqarnissaat, digitalikkut aqqiissuteqarnissaq aamma suliassaqarfiit akornanni nukissanik allatut pingaarnersiunissaq. Iluamik isigissagaanni innuttaasut katitigaaneranni allanngornerit peqqinnissaqarfimmut utoqqarnullu suliassaqarfinni sulisunik piuanerunernik aningaasaqarnikkullu piuanerunernik kinguneqartussaassapput, tamakkulu suliarisariaqarput.

- Inummut akileraarummut akitsuuseeriaatsinillu aaqqissuuseqqinneq, 2024-mi ukiakkut ataatsimiinnermi suliarineqartussatut ilimagineqartoq. Assigiinnginnerujussuup annikillisinnaanut tapeeqataanissaq, suliffiit amerlanerulernissaasa imminullu pilersorsinnaalernissap anguniarneqarnissaannut piumassuseqarnerulernissaq aamma innuttaasunut akileraarutitigut ataatsimut tatisimanninnerup tamarmiusup oqinnerulernissaa.
- Utoqqarnut periusissiap 2023-meersup malitseqartitsiviuneranut ilaasussamik utoqqarnut soraarnerussutisiaqarnernullu suliaasaqarfiup siumut qularnaarnissaa. Taakkununga soraarnerussutisiaqarnissamut atortumut siumut qularnaakkamut tigussaasumik siunnersuutip piareersarnissaa ilaavoq.
- **Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II-mut tunngatillugu tamanna pillugu ataqatigiissaarinissaq, siuariartornerup uuttuiffiginissaa attaveqaateqarnerlu.**

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfiup Naalakkersuisullu Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiata akornanni allaffissornikkut suleqatigiinnermi pilersaarutit siuarisartorfiuneranut tunngatillugu Naalakkersuisut iluanni ingerlaavartumik ataqatigiissaarisooqartussaavoq, tassanilu politikikkut aningaasaliissutinut aqutsineq Naalakkersuisut Ataqatigiissaarinermut Ataatsimiititaliaani inissisimavoq.

Tassunga ilaatillugu pilersaarutit piviusunngortinnissaanut tassanilu sunniutaasunut tunngatillugu siuariartorneq uuttuiffiqineqartussaavoq. Tassunga ilaavoq assigiinngitsinut tunngatillugu tamanna pillugu avammut attaveqaqatigiittoqartussaana. Tamanna aaqqissuulluarsinnaaniarlugu ilaatigut ilimanaatinik paasissutissanullu tunngavissanik attuumassutilinnik aalajangersimasunik atuisooqartartussaassaaq kiisalu Attassisinnaanermut periutsimi ingerlatsisoqartassalluni.⁷

Paasissutissat pilersaarutit siuariartorfiuneranut nassuiaatit atorneqartussat Attassisinnaanermut periutsimut (taassumalu ineriartortitseqqiffiginissaa) tunngatillugu immikkoortortat oqartussaaffinnut akisussaasut Naatsorsueqqissaartarfillu kiisalu Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit suleqatigiinnerisigut suliarineqarumaarpoq.

Attaveqaqatigiinneq ukiumoortumik Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu Nalunaarummi siuariartornerup aalajangersimasumik nassuiaaffiginerisigut aamma allakkatigut oqaatsitigullu ilisimatitsinerit aqutugalugit Inatsisartunut ataatsimiititalianullu attuumassutilinnut sammitinneqassaaq. Tassungalu ilaapput Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiinnik attaveqaqatigiinneq, matumani aaqqissuussaannikkut aaqqissuuseqqinnermi siuariartorneq immikkut qitiutillugu kiisalu Piujuartitsinermik tunngaveqarluni Ineriartortitsinissaq pillugu isumaqatigiissutit aamma ilinniartitaanermut suliaasaqarfimmi suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugit siuariartorneq pillugu EU-mut nalunaaruteqartarneq.

Ilanngussaq, Anguniagassat ilimanaatillu ilimanaatinik attuumassutilinnik takutitsiffiupput, tamakkulu Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II-mut tunngatillug siuariartornermut qulaajaaffiussapput. Massakkorpiaq aningaasaliisarnermut aqutsinermut ataatsimut takussutissiassaq

⁷ Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mi aaqqissuuseqqinnerit nassuiaaffiginerisigut aningaasaqarnermut sunniutaasussatut naatsorsuutigisat Naatsorsueqqissaartarfiup attassisinnaanermut periusaa atorlugu suliarineqarsimapput. Attassisinnaanermut periuseq misissueqqaartarnernut atortussaavoq Kalaallit Nunaanni aningaasaqarneranum sammititaq. Periuserineqartumi pingaarnertigut inuit katitigaanerisigut siumut naatsorsuisarnermut apequtaasut marluk aamma nunami namminermi aningaasaqarnermut periuseq tunngavigineqarput. Inuit katitigaanerisigut periutsini ilinniartitaanikkut isumaginninemullu tunngatillugu aningaasaqarnikkut siumut naatsorsueriaatsit ilaatinneqarput.

ineriartortinneqarpoq, taannalu annertunerusussaavoq siunissamilu arlaannut tunngatillugu nalunaarusiortarnissanut tunngaviusaaq.

4.2 Silassorissuusialik

Nunarsuaq tamakkerlugu sukkaasoorujussuarmik ineriartortoqarnera pissutigalugu, soorlu silassorissutsikkut taamaattoq, siunissami periarfissat unammilligassallu teknologiip nassatarisassai siumut oqaatigissallugit ajornakusoortussaavoq, aamma Nunatsinnut tunngatillugu. Taamaammallu ineriartorneq sorpianik nassataqarumaarnersoq paasissallugu iluamik periarfissaqanngilaq, tamaasali isigissagaanni nunani tamalaani naatsorsuutaavoq silassorissuusialik ilaatigut suliffeqarfiit aaqqissuusaaanikkut sulinikkullu suleriaasiinut allanngortitsiumaartoq, suliffissuaqarnermullu ikaarsaarneq assigalugu allanngornerujussuurtut isigineqalerumaartoq.

Immikkoortoq manna suliassaqaqfimmu Silassorissuusialik-mut misillugu takutitsiffiusussaavoq, taakkunungalugu ilaapput silassorissuusialik assigiinngitsut, aningaasaqarnerikkut periarfissat, pisortani sunniutaariaannaasut, suliassaqaqfimmu suliniutit aallartinneqareersut kiisalu suliassaqaqfiup nunani tamalaani malittarisassiorfiginerata nassuiaaffiginera.

Silassorissuusialik sunaana?

Silassorissuusialikum nunarsuaq tamakkerlugu nassuiaammik ersarissumik akuerisaasumillu peqanngilaq. Kingullermik 2023-mi decemberip aallartinnerani silassorissuusialik pillugu politikkikkut isumaqatigiissut (AI-mik peqqussut) EU-mi oqaluuserineqarpoq.

Peqqussummi matumani AI-mik aqutsissut (silassorissuusialikum aqutsissut) imatut paasineqassaaq:

"aqutsissut silassorissuusialik" (AI-system): qarasaasiami programmi, teknikki periuuserlu taakkualuunniit arlallit ilanngussami I-imi taaneqartut atorlugit ineriartortinneqarsimasooq, anguniakkallu ataatsimoortut inunnit aalajangersarneqarsimasut siunertaralugit imarisanik, siulittuutunik, innersuussutunik aalajangikkanilluunniit, avatangiisinut sunniuteqartunik tunniussaqaqarsinnaasooq.⁸

Pisariitsumik nassuiaassagaanni atortut silassorissuusialikum tunngaveqarput, soorlu assersuutigalugu maskinamik ilinniarnert, atortut, tamakkulu paasissutissaateqarfinni takusanik ataqatigiinnernillu ilisarinninnermikkut inerniisinaasut siunissamilu misissueqqaartarnissani atornerqarsinnaallutik.

Silassorissuusialik paasissutissaateqarfiit toqqakkat ikiorsiullugit takusat aalajangersimasut suunerinik paasisaqartarnissamut ikiuutussatut sungiusarneqartarpoq. Atortoq taamaasilluni takusat assingannik paasisaqarsinnaalertarpoq, matumani atortoq ingerlanneqalerluni paasissutissat nutaat aqutugalugit paasissutissanik tigusaqaleruni. Paasissutissat tamakku misissoqqissaarnerisigut atortoq imaritinneqartut, siumut oqaatiginiakkat, innersuussutit imaluunniit aalajangiinerit ilisarisaq ilisimaneqareersup paasissutissaateqarfimmi nutaami takkuteqqinnissaasa ilimanassusaat tunngavigalugit paasissutissanik tunniussisinaasooq.

Silassorissuusialik teknologiiuvoq nutaajunngitsoq. Silassorissuusiornerup iluani teknologiit ilaat ukiuni qulikkaani atornerqareerput, qaraasiakkulli nukiit, paasissitissarpasuillu pissarsiarisinaaneranni aamma software-t nutaat iluanni siuariartorsimanerit pissutaallutik piffissap sivikitsuinnaap iluani ilisimasaqarnerulernernik kinguneqarsimasooq.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206>

BOKS 1.

SILASSORISSUUSIAQ (AI). Software-mut taaguutaavoq siammasissoq, taannalu suliassanik pisarneq malillugu inuup silassorissusaa atorlugu pisariaqartitsiffiusimasunik suliaqarsinnaavoq - soorlu ajortulianut takunnissinnaasoq, innersuussutitalik imaluunniit algoritme atorlugu aktiaatinik niuerneq.

MACHINE LEARNING. Silassorissuusiap immikkoortorivaa, tassanilu immikkut programinut ilitsersuisarnermut taarsiullugu assersuutissatut paasissutissanik amerlanernik sungiusarneqareerluni pisinnaasalersinnaasoq - soorlu kiinnamik ilisarinninnikkut, maskina atorlugu nutserinernut imaluunniit oqalunnermiit allaganngortitsisarnerit.

GENERATIV KUNSTIG INTELLIGENS. Silassorissuusiaqarnerup iluani immikkoortuuvoq, taannalu assinik, video-nik, nipinik, allatanik il.il. saqqummersitsinissamik piginnaasaqarpoq. Taakkununga assersuutissaapput GPT-4, PaLM, DALL-E 2 aamma Stable Diffusion.

OQAATSINIK ASSERSUUTISSAT ANNERTUUT. Silassorissuusiaqarnerup iluani immikkoortuuvoq, taannalu allatanik annertoorujussuarnik sungiusarneqareerluni oqaatsit imaluunniit oqaatsit allat akornanni (tokens-itut ilisimaneqartoq) kisitsitigut paasissutissanik pilersitsisinnaavoq. Tamanna aqqtugalugu oqaatsinut periutsit annertuut paasineqarsinnaapput oqaatsinillu allanneqartunik pissusimasootumik paasisaqarsinnaallutik, taamaasillunilu suliassanik oqaatsinut tunngasunik arlaqartunik suliaqarsinnaalluni, soorlu eqikkaanerit imaluunniit ilisimasanik pissarsiniarnerit. Oqaatsinut periutsinut annertuunut assersuutissavoq GPT-4, taannalu Googles Bard-ip tunuani OpenAI's ChatGPT aamma PaLM--mut tunngaviuvoq, (tuluttut: large language models).

Aningaasaqarnikkut piukkunnaatit

Silassorissuusiaq inuiaqatigiitsinnut siunissami pingaaruteqartorujussuanngortussaavoq, teknologiilu piukkunnaaterpassuarnik unammilligassarpassuarnillu ulikkaarpoq.

Siunnersuisarfik McKinsey 2023-mi novembarimi nalunaarusiamik suliaqarsimavoq, silassorissuusiallu atornissaanut periarfissanik qitiutitsiffiulluni (taannalu silassorissuusiaqarnerup iluani immikkuullarissuuvoq, takuuk teksboks tamanna paasisaqarfiginerorusullugu).⁹ Nalunaarusiami silassorissuusiaq pingortitsiffiusartoq 2040 tikillugu Danmarkimi atugarissaarnermik 230-290 mia. kr.-nik nalilimmik kivitsisinnaasoq inerniliunneqarpoq, taakkulu Danmarkip massakut BNP-ta 10 %-ianut naapertuupput. Taakkunanga pisotat nalilinnut piukkunnaatit affaasa missaannut (90-120 mia. kr) attuumassuteqarput. Silassorissuusiap tunniussaqaarsinnaasup atortussanngortinnera taamaasilluni Danmarkimi ukiumut tunisassiorsinnaanerup 2040-p tungaanut 0,3-0,7 procentpointinik annertusarsinnaavaa.

Immikkoortut ilisimasaqarfiullu atuuftu silassorissuusiamik pinngortitsiffiusartumik atuuftuuni periarfissaqarluarnerpaat silassorissuusiap pisinnaasai atorlugit sammisassanik sammisassaqaqtitsisinnaasut periarfissaqarluarnerpaasut nalunaarusiami ilanngullugu erseqqissarneqarpoq. Nalunaarusiaq naapertorlugu inuusutissarsiuutit eqqorneqarnerpaajusussatut ilimagineqartut assersuutigalugu tassaasinnaapput ilinniartitaanerit, aliikkusersuisarnerit tusagassiorfiillu, siunnersuisarnerit, suliffissuit kiffartuussinermik suliallit peqqinnissaqarfimmilu

⁹ Aningaasaqarnikkut piukkunnaatit GenAI i Danmark, McKinsey & Company, november 2023.

suliassaqrifiit. Teknologiiip matuma ilisimasaniq suliqaarsinnaanerata kingunerissavaa suliassanut amerlanertigut ilinniarluarsimasunik suliarteqartunut piukkunnaat anginerpaajussasoq.

Nalunaarusiami erseqqissarneqarpoq ulloq naallugu suliffiit automatiseeriffiginissaat, akerlianilli suliassat automatiseeriffiginissaat pisariaqartinneqassasut. Piukkunnaatit piviusunngortinneqassappata teknologiiip inuillu akornanni suleqatigiinnissaq pisariaqartinneqartussaavoq. Allatut oqaatigalugu silassorissuusiata nutaat assistentit atorneqarsinnaapput inuit sunniuteqarsinnaalersinnerullugit.

Pisortani silassorissuusiap annerusumik atorneratigut sunniuteqarnikut tunisassiornikkullu pissarsisoqarsinnaassasoq eqikkaanermi tikkuarneqarpoq. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit siunnersuisoqatigiit 2024-p ukiup affaanut nalunaarusiaani erseqqissarneqarpoq tunisassiorsinnaanermut inerisaanissaq atugarissaanermi pitsanngorsaatissaniq ataavartunik pilersitsinissamut pingaaruteqarlunnartuusoq.

Pisortani silassorissuusiap atortarnissa

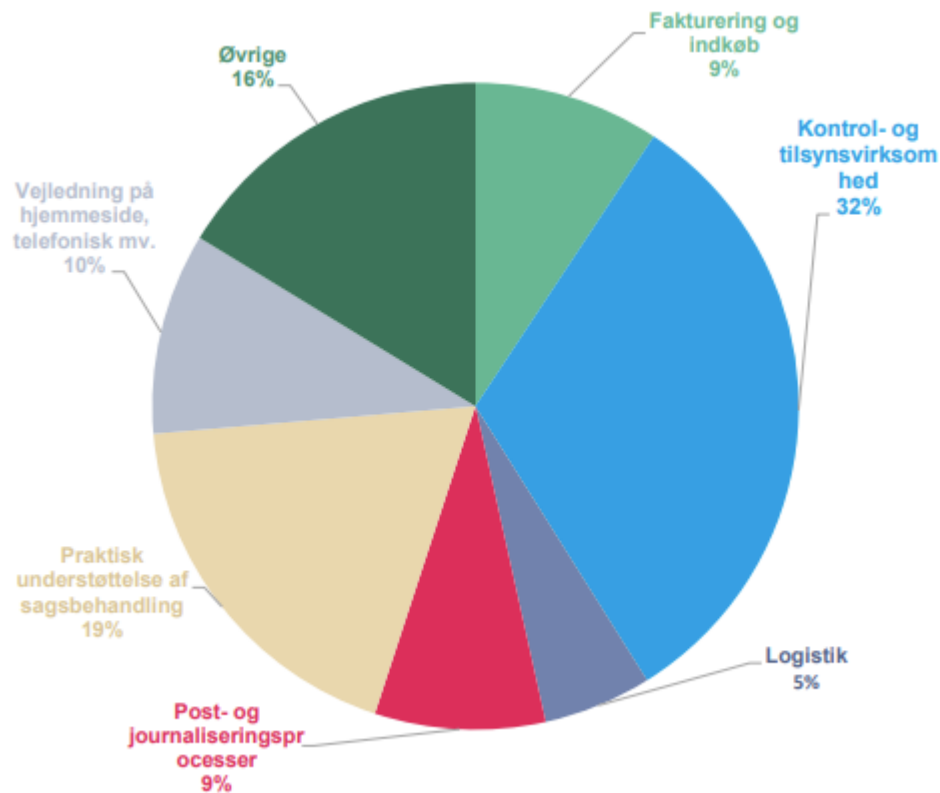
Danmarkimi silassorissuusiap atorlugu aaqqiissutissani atuisarneq qanoq atorneqartigisoq tullinnguuttuni sukumiinerusumik nassuiarneqarpoq.

Danmarkimi pisotani silassorissuusiap qanoq atorneqartigineranut misissuineq 2023-mi suliarteqarsimavoq, taakkunungalu oqartussat aaqqiissutaasinnaasunik sorlernik siunertanullu sunut atuisarsimanerat ilanngunneqarpoq.

Oqartussat aperineqartut 27%-ii silassorissuusiap atorlugu aaqqiissutissaniq atuisarlutik angersimagaat misissuinerneq paasinarsivoq. Tassani paasinarsinnarpoq silassorissuusiap atorlugu aaqqiissutissaniq atuisarneq danskit pisortani oqartussaasuini suli iluamik atorneqalersimangitsaq.

Misissuinerneq ilaatillugu oqartussat aamma qinnuigineqarsimapput oqartussat silassorissuusiapi aaqqiissutissat sumut atortarneraat nassuiaqqullugu.

Takussutissiaq 23. Silassorissuusiaq atorlugu aaqqiissutissat sumut atortarnissaannut takussutissiaq

Pissarsiffik: Pisortani silassorissuusiaq atorneqarnera, misissuineq, oktober 2023. Datatilsynet

Takussutissiaq 23-mi Danmarkimi pisortani oqartussat akornanni silassorissuusiaq qanoq atorneqartigisarnerat takutinneqarpoq, tassa Danmarkimi suliassat piffissamik atuingaatsiarfiusussat allagaannaallu qaangerniarnissaannut qanoq atuiiffiutigisarnersut, soorlu fakturat sularisarnerat, allakkat immikkoortiterarnerat nalunaarsortarnerallu kiisalu sulianik sularinnittarnjerup tapersersornissaa, soorlu assersuutigalugu sulianik ujarlernermi aamma sulianik takunnissinnaanerup isertuussaanissaa. Aaqqiissutissat siunertanut taamaattunut atorneqartut aaqqiissutissat atorneqartut tamarmiusut 37%-erivaat. Tamatuma saniatigut oqartussat silassorissuusiaq tamarmiusut pingajorarterutaat qaangilaarlugu nakkutillinerit siunertaralugit atorneqartarput.

Kommunini imaluunniit Namminersorlutik Oqartussani silassorissuusiaq qanoq atuisoqartigisarnersoq massakkut paasisaqarfigissallugu ajornarpoq, kisiannili atortut taamaattut atorneqarpiarunangillat suliassaqarfinnullu ikittuinnarnut killeqarunarlutik.

Suliassaqarfik silassorissuusiaq atorlugu aaqqiissutissanik ullumikkut atuiiffiusartoq tassaavoq kalaallit danskullu oqaasiisa akornanni nutseriffiusartoq. Pingaartumik tusagassiofrik Sermitsiaq teknologiimi atuilersimavoq, silassorissuusiaqmillu nutserusummik (Nutserisoq.gl) ineriartortitsisimasoq, nuterissullu taanna kalaallisuumit danskiisuunngortitsisinnaavoq killormullu. Aaqqiissutissaa tamanna imaaliillaannarluni oqaatsinik nutserisinnaangilaq tamakkunungali iluaqutaasinnaalluni. Misilittakkatigut isumaqarnarpoq atortoq tusagassiofarnermi allanneqartunut tunngatillugu. soorlu tusagassianut tusagassiofinnullu nalunaarutinut, taamaallaat atorneqarsinnaassasoq, akerlianillu atorsinnaassusia allanneqartunut, soorlu inatsimmi allanneqartunut, atorsinnaassusia killeqartorujussuulluni. Taamaattoqarmallu tamanna piffikkaartumik inerisarneqartariaqarpoq.

Naalakkersuisut 2024-p aallartinnerani suleqatigiissitamik pilersitsisimapput, tassanilu ilumut Nutserisoq.gl ima atorsinnaassuseqarsimatigisoq allaat siamasinnerusumik atorsinnaanera qulaajarneqartussaalluni, soorlu Namminersorlutik Oqartussat allaffissorneranni. Suleqatigiissitap qulaajaanini 2024-p ingerlanerani naammassissagaa naatsorsuutigineqarpoq.

Kalaallisut oqaatsit pillugit modeli?

Oqaatsit pillugit modeli teknologimi nutaaliaalluinnartuni silassorissuusialq pingaaruteqartut ilagaat aamma suliasanaralinnut atorneqartartuusoq, tassunga ilanngullugit allatanik paasinninnermut, nutserinnermut, apeqqutinik akissuteqarnermut aamma sunniivigeqatigiinnermut soorlu oqaloqatigiittuni. Tamakku modelit machine learning-teknikit nutaaliaalluinnartut inuit oqaasiinik paasinninnermut aamma ataqatigiiaamik pilersitsinnermut atorneqartarput. Allatani paasissutissat sungiusarnerisigut oqaatsit pillugit modelit soorlu ChatGPT pissusissamisoorumik allataq - siornatigut oqaaseqatigiinni oqaatsit tunngavigalugit – tulluurtunngortinneqarsinnaapput.

Oqaatsit pillugit modelit silassorissuusiani ineriartortinneqapallattorujussuupput pitsaasumillu kinguneqarnissaannut processorimik imartuumik aamma toqqorsivimmik pisariaqartitsillutik. Nutserisoq.gl ineriartortinneqarpoq Amerikarmiut suliffeqarfiat OpenAI'p ChatGPT oqaatsit pillugit malitassiaat tunngavigalugu. Modeli taamaattoq aammattaaq taaneqartarpoq Large Language Model (LLM).

Norgemi aamma Sverigemi maannakkut suliaqartoqarpoq nunani taakkunani oqaatsit pillugit modelit annertuut ineriartortinniarlugit. Illuatungaattigut Danmarkimi nalilerneqarpoq piffissaanngikkallartoq danskit oqaasii pillugit malitassiornissamut innersuussutigalugu pivusorsiornerunngivimmat Danmarkip kisimiilluni niuerfimmil ineriartorneq malinnaavigisinnaagaa.¹⁰ Aammattaaq innersuussutigineqarpoq oqaatsit pillugit modelimik kinguneqarluartussamik ineriartortitsinissaq aamma aningaasartuuterujussuannorsinnaammat.

Naalakkersuisut taperserpaat kalaallit oqaasii pillugit sillimmataasut ammaaneneqarnissaat, taamatut ineriartortitsisut aamma pisiffigisartakkat periarfissinneqassammata kalaallini paasissutissat oqaatsit pillugit paasinnilluarnerunissamut aamma allatat misissoqqissaarnissaannut naleqqussarneqarnissaannut.

Silassorissuusialq malittarisarsiorneqarnera

Kalaallit Nunaanni silassorissuusialq atorneqarnera ullumikkut malittarisarsiorneqanngilaq.

Immikkoortumi matumani naatsumik nassuiarneqarpoq EU-mi silassorissuusialq malittarisarsiorneqarnera, nunarsuarmi killiliussanik siullerpaanik pilersitsisuumi, taamatut suliffeqarfinnut pisortaqarfinnullu erseqqissaanerulluni silassorissuusialq ineriartortitsinnerminni atuinnerminnilu.

2023-mi decembarip aallartilaarnerani Europa-Parlamenti nalunaarpoq EU-mi nunat ilaasortat aamma EU-mi inatsisiliortut taaneqartartoq AI Act (Silassorissuusialq pillugu peqqussut) akuersissutigisimagaat. AI-imik peqqussut EU-mi silassorissuusialq atuineq malittarisassaqtissavaa, taamaalillunilu EU-mi atuuttumik silassorissuusialq akisussaassuseqartumik atorneqarnissaannut ataatsimoortumik paasinnilluni pingaaruteqartumik alloriartoqarluni.

AI-mut peqqussut imaqarpoq silassorissuusialq akuerineqarsinnaanngitsumik atuinnermik inerteqquteqartumik. Soorlu assersuutigalugu *social scoring*-imik taaneqartumut – tamanna Kinamit ilisimaneqartoq, innuttaasut inuiaqatigiinni qaffasissusilerneqartarlutik aamma sullinneqartarlutik

¹⁰ <https://www.ft.dk/samling/20231/beslutningsforslag/B101/BEH1-59/forhandling.htm>

imaluunniit sullinneqarusuttarnatik pisuni assigiinngitsuni taamaallaat qanoq pissusilersortarsimanerat aallaavigalugu.

Malittarisassat nutaat aammattaaq silassorissuusiamut atortunut piumasaqaatitaqarput sakkortuunik, soorlu assersuutigalugu sulisussarsiortarnermut imaluunniit innuttaasup sullinneqarnissaminut sutigut pisussaaffeqarneranut aalajangiinissamik tapersiinermit. Tassani pingaartuuvoq sakkortuunik piumasaqaateqarnissaq, nalorninartoqarsinnaamat innuttaasut suliffissaminnik neqeroorfigineqannginnissaat imaluunniit isumaginninnermi tapiiffiqineqarnissaminut pisussaaffeqarnerat siumut isummereersimanissaat sissuerneqanngippat – aammattaaq taaneqartartoq bias – taakkunani paasissutissani silassorissuusiap sungiusarsimasaani.

Malittarisassat aammattaaq modelini siunertaasut isertuartumit suliarineqannginnissaat qulakkeerpaat, soorlu assersuutigalugu modeli ChatGPT-p suliarineqarneranut atorneqartoq. Kiisalu peqqussummi piumasaqaataavoq silassorissuusiame ilutsit sakkortunerusut sukumiisumik nakkutigineqarluarnissaat.

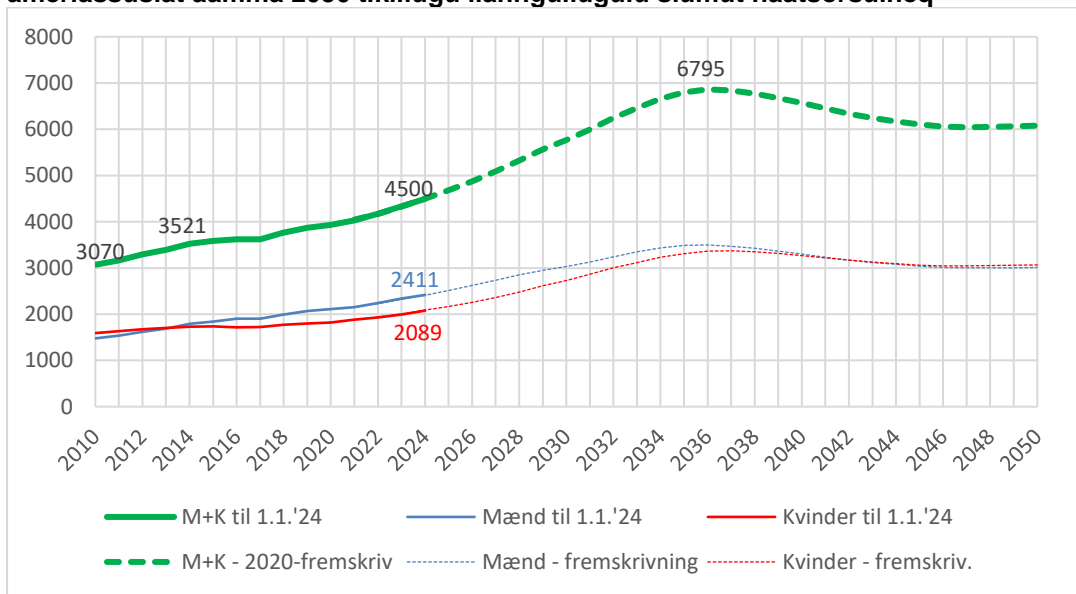
Naalakkersuisut digitaliseringimut periusissiamut ilaatillugu Kalaallit Nunaanni teknologip pilersitap atorneqarneranut siaruarneqarnissaanullu killiussanik aalajangersaaniarput.

4.3 Peqqinnissaqarfimmut tunngasut

Peqqinnissaqarfik ukiuni tullerriiaani arlalinni tatisimaneqarpoq. Sulisussanik amigaateqarneq aamma piffissami sivikitsumi atorfeqartartut amerlavallaat napparsimasut malittarineqarnissaanni aamma peqqinnissaqarfiup ineriartortinneqarnissaata pingaarnarup kipisaqattaanngitsumik ingerlanneqaannarnissaasa pinngitsoorneqarnerannik kinguneqarpoq. Innuttaasut peqqissusiinut kisitsisit pingaarnarut takutippaat unamminartut annertuujusut, aamma inuuniarnermi atukkat pitsanngoriartortillugit aamma suliatigut immikkut ilinniagaqariartornerup kingunerannik peqqinnissaqarfiup sullissinissaanut innuttaasut naatsorsuutaat piumasaallu annertusiartorput.

Siunissami takorluukkat takutippaat innuttaasut utoqqaanerit nakorsarneqarsinnaanngitsunik nappaatillit amerliartornerannut tapertaasumik, innuttaasut qanoq inuuneqarneq pissutigalugu napparsimalertartut amerliartortut aamma nunani tamalaani peqqinnissaqarfimmi sulisussanik pikkorissunik amigaateqarneq annertusiartortoq.

Takussutissiaq 24. Takussutissiaq 24. Inuit 67-inik taakkulu sinnerlugit ukiullit 2010-2024-mut amerlassusiat aamma 2050 tikillugu ilanngullugulu siumut naatsorsuineq

Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisit aallaavigalugit (tabel BEDSTA aamma BEDP20, 2020 siumut naatsorsuineq)

Takussutissiaq 24-mi takuneqarsinnaavoq inuit 67-inik taakkulu sinnerlugit ukiullit ukiumut 100-t missaannik amerlisimasut 2010-mit 2024 tikillugu ilanngullugulu, kiisalu ukiuni tulluittuni 12-ini 2036 tikillugu 190-it missaannik sulii amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamatut ukiullit qaffasinnerpaaffissamikkut 6800-t missiliornissaaniinnissaat naatsorsuutigineqarluni. Tamatuma kingornatigut 67-inik taakkulu sinnerlugit ukiullit amerlassusiat sulii ukiut 10-t qaangiunneranni amerliartornerisa unikaallannissaat 2040-kkunni ukiut affaasa kingullianni 6100-ngajaassallutik.¹¹ 2020-miilli, tamatumani siumut naatsorsuisoqarluni, nunanit allanit nunasisut amerlipput, taakkulu aammattaaq piffissami aalajangersimasumi utoqqalissapput maani nunami najugaqaannarunik. Taakku nunasisut nutaat 2020-mi siumut naatsorsuinermit pissutissaqarluartumik kisitsisini ilanngunneqangillat. Taamaattumik 2050 tikillugu siumut naatsorsuinermit nutaami naatsorsuutigineqarsinnaassaaq 2020-mi siumut naatsorsuinermit utoqqaat sulii amerlilaarsimanissaat.

Unaminartut tamakkua pakkersimaarniarlugit Inatsisartuni amerlanerussuteqartut tunngavigalugit Naalakkersuisut Peqqinnissaaq pillugu isumalioqatigiissitamik pilersitsipput, taassuma suliiassarivaa Kalaallit Nunaanni peqqinnissaaqarfimmi pitsaaqutit aamma sanngiissutit misissussallugit aammattaaq pitsanngorsaanissamat kiisalu tulluursaanissamat inassuteqaateqassalluni. Isumalioqatigiissitami ilaasortaapput peqqinnissaaqarfimmi suliatigut iliniarsimasut assigiinngitsut, napparsimasut kattuffii taamatuttaaq ilaatigut inuit peqqissusiat pillugu immikkut ilisimasallit, aamma peqqinnissaaqarfimmi periusissiornermik aamma ingerlatsinermit ilisimasallit.

¹¹ Maani nunami 1.1.2024 angutit 67-inik taakkualu sinnerlugit ukiullit arnanit 15 %-imik amerlanerupput, tamanna tikittartunut aamma aallartartunut attuumassuteqarsinnaavoq. Qangaaniilli nalinginnaasuuvoq angutit aalisarnermi suliaqartut soraarninngornissap tungaanut amerlanerusarnerat. Tassa imaappoq 2022-mi 60-inik 66-inut ukiulinni angutit arnanit 400-t missaannik amerlanerusut, tassa imaappoq angutit 423 aamma arnat 37. Angutit aamma arnat 67-inik qummullu ukiullit 1.1.2024-mi kisitsisitaat Takussutissiaq 24-mi takukkit.

Peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap maajimi 2023-mi ukiut pingasungajaat sulereerluni isumaliutissiissutini tusagassiuutinik katersuutsitsinermi saqqummiuppaa. Isumaliutissiissummi 400-t missaannik qupperneqartumi kapitalinut 20-nut immikkoortiterneqarsimasumi inassuteqaatit 117-it saqqummiunneqarput, isumalioqatigiissitap naapertorlugu takkua malinneqarnissaat pingaaruteqartuuvooq peqqinnissaqarfik pitsanngorsarneqassappat. Inassuteqaatit sammisanut arlalinnut tunngapput, taakkua ataasiakkaarlutik immikkut peqqinnissaqarfiup ilaanut aamma inuit peqqissusiannut tunngapput. Isumaliutissiissummi sammisaaq immikkut pingaartinneqartoq tassaavoq sulisussarsiorneq, sulisorisanik sulisorinninneq aamma peqqinnissaqarfimmi sulisussanik ilinniarititsineq, tassani ilaatigut inaassuteqaatigineqarput nunanit allamiunik sulisussarsiornerup aallunneqarnerunissaa aammattaaq ataqatigiittumik ilinniartitaanermut pilersaarusiornissaaq peqqinnissaqarfiup pisariaqartitaanut tulluarsakkamik, peqqinnissaqarfimmut tunngasumik ilinniagaqartut amerlinissaat siunertaralugu. Peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap aammattaaq qitiutippaa innuttaasunik peqataatitsinissaaq, peqqissutsimi assigiinngissuseqarneq, pitsaanerusumik aqutsisinnaaneq peqqissutsimut paasissutissat tunngavigalugu aammattaaq napparsimanerup ingerlanerani peqqinnissaqarfiup aamma kommunit akornanni suleqatigiinnerup pitsanngorsarneqarnissaa.

Peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa suliatigut tunngavissatut atorlugu Naalakkersuisut juunimi Inatsisartuni partinut isumaqatigiinniarneq aallartippaat peqqinnissaqarfik pillugu isumaqatigiissuteqarnissaaq siunertaralugu. Naalakkersuisunut tullerriiarinermi pingaartinneqarpoq peqqinnissaqarfiup tunngaviusumik unamminartoqartitaasa iliuuseqarfigineqarnissaat aammattaaq piffissaaq aamma piffissaaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugit iliuuseqarnikkut iluaqutissanik qitiutitsineq. Taamaalilluni isumaqatigiissummi siunertaavoq pitsanngorsaatit ataavartut qulakkeernissaaq aamma peqqinnissaqarfiup tatisimaneqartup aalaakkaasumik ingerlanissaa piffissaaq qanittoq eqqarsaatigalugu aaqqipallattarnerit pinnagit.

Novembarimi Inatsisartut amerlanerussuteqarluartut peqqinnissaq pillugu isumaqatigiissuteqarput sammisat pingaarnerit arlallit pillugit, ukiuni aggersuni qulikkaani peqqinnissaqarfiup pitsanngorsarneqarnissaa pillugu. Isumaqatigiissummi tunngaviusumik anguniagaq tassaavoq nalinginnaasumik napparsimanermi aamma tassanngaannartumik napparsimalalnermi innuttaasunik tamanik sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu pitsaasumik nakorsarneqarnissap qulakkeernissaa. Isumaqatigiissummi aammattaaq ajornartorsiut sammineqarpoq nakorsiartarfinni immikkut ilisimasaqarnerup annertusarnissaata, sumi najugaqalartarnerup allanngorsimanerata kiisalu sulisussarsiortarnermi unamminertut kingunerisaat, tassa nakorsartinnerit pisariunerusut peqqinnissaqarfimmi immikkoortut marlunnik ilanngarlugit, akerlianik nalinginnaasumik nakorsartinnerit najukkami pitsanngorsarneqassallutik. Tamakkua saniisigut peqqissutsimut sammisat aalajangersimasut tullerriiaarneqarput soorlu psykiatri, nappaassuaq kræfti, qitornartaartarnerit aamma kigutilerineq, taamatuttaaq pinaveersaartitsinermik aamma peqqissutsimik siuarsaarnermik iliuuseqarnerit pitsanngorsarneqarnissaat.

Peqqinnissamat Naalakkersuisoqarfik 2024-p aallartinnerani suliniutinut allattoqarfimmik nutaamik pilersitsivoq, tassani peqqinnissaqarfik pillugu isumaqatigiissutigineqarsimasut iliuusissat anguniagaqarluarlutit piviusunngortinneqarnissaat sulissutigissavai aammattaaq Peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap inassuteqaatai arlallit. Sulinermi annertuumik tunngavigineqassapput assigiinngitsut suleqatigiinnissaaq, tassami peqqinnissamik sammisumik aaqqissuussaarnermi pitsanngorsaaqassappat immikkoortut aamma soqutigisallit amerlasuut iliuuseqarnissaaq piimasaqaataamat. Suliassaqarfiit piviusut soorlu assersuutigalugu kingunerissavaat nappaassuarmik kræftimik napparsimasunik nakorsaanermi ataatsimut iliuusissat ineriartortinneqarnissaaq nuna tamakkerlugu innuttaasut utaqqitinneqarnerat annikillisarniarlugu. Pilertornerusumik suut nappaatigineqarnerisut paasineqarnissaaq aamma nakorsarneqarnissaaq

pingaaruteqarluinnarput napparsimasup ajunngitsumik ingerlaveqarnissaanut aamma peqqissinissamut periarfissat annertuninngornissaanut. Suliap aammattaaq ilagiumaarpaa paasisitsiniaanermi iliuusissat nutaat inuttaasunut taamatullu napparsimaveqarfimmi sulisunut nappaassuup kræftip ersiutaasa annertunerusumik eqqumaffigineqarnissaat pilersinniarlugit. Piffissamut ungasinnerusumut iliuusissatut ilaatigut qitiutinneqassapput maani najugaqartunik ilinniartitsineruneq aamma piginnaasanik ineriartortitsineq, taamaaliornikkut peqqinnissaqarfik piffissami ungasinnerusumi sulisussanik avataaneersunik isumalluuteqarnera annikinnerulersinniarlugu. Taamaattorli ungasinngitsoq tikillugu suli sulisussanik avataaneersunik pisariaqartitsinneq annertugallassaaq. Taamaattumik iliuuseqarfissaq pingaaruteqartoq alla tassaavoq nunani allamiunik nunat avannarliit avataaneersunik peqqinnissaqarfimmi sulisussanik sulisussarsiornermut killiussat pilersinneqarnissaat. Tamatuma kingunerissavaa inatsisitigut tunngavigineqartup naleqqussarneqarnissaa aammattaaq periusissaq nunanit allaneersunit maani nunami peqqinnissaqarfimmi sulisussanik pilersitsitsineq, tapersersuineq aamma piginnaasanik pitsanngorsaaneq. Tamatumani ilaatigut Islandimi misilittakkat isumassarsiorfiussapput, tappavani peqqinnissaqarfimmi nunanit allaneersut sulisut ukiuni kingullerni amerlisimmamata.

Peqqinnissaq pillugu isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaanik malitseqartitsinermut atatillugu aammattaaq sulisutiginneqarpoq suliffeqarfiup aaqqissuussaana nutaaq, kiisalu peqqinnissaqarfimmi suliassat aamma akisussaaffeqarnerup agguarneqarnerata naleqqussarneqarnissaat. Tassani pineqarpoq marloqiusamik ingerlaneq, ingerlavimmi siullermi naleqqussaanissamut aamma aaqqissuussinermut nutaamut piviusumik siunnersuusiortoqassaaq, tamannalu politikikkut isummerfigineqassalluni. Ingerlavimmi tullermi politikikkut isummertoqarnerata kingornatigut, taava qitiutinneqassaaq aaqqissuussaaneq nutaaq, naatsorsuutigineqarpoq tamatuma kingunerissagaa Peqqinnissaqarfimmi ingerlatsinermi aaqqissuussinerup pitsanngornera aamma ingammik kommuninut avissaarsimanissaq.

4.4 Ilinniartitaanermut tunngasut

Naalackersuisut 2023-p naalernerani Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut II saqqummiuppaat. Naalackersuisut Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarutaat II pilersaarutaavoq, tassani takutinneqarlutik aqutissat tulluarluinnartut Kalaallit Nunaata 2040-250-ip tungaanut aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiilernissaanut qulakkeerinnittussat. Piffissaq taanna tassaavoq innuttaasut katitigaanerata oqartussaasut aningaasaqarnerannik annertunerpaamik tatinissaanut ilimagineqartoq, tassa ikinnerusut amerlanerusunik pilersuisussaammata. Pilersaarummi ilaapput aaqqissuusseqqinnissamut ingerlavissat piviusut sisamat tassunga ilaallutik iliuuseqarfissat pingaarnerit aamma aallartinniakkat. Aaqqissuusseqqinnissamut ingerlavissami siullermi qitiutinneqarpoq ilinniagaqarnermi aamma piginnaasaqarnermi qaffasissuseq, sammisaaq tamanna pingaaruteqarluinnarmat Kalaallit Nunaata piuartitsineq aamma peqataatitsineq tunngavigalugit ineriartornissaanut aamma aningaasaqarnermigut siammartitsinissaanut. Aaqqissuusseqqiffiusoq 1-imi ukkatarineqartut tassaapput:

- Meeqqat atuarfiat
- Pisariaqartitsinermik aqunneqartumik ilinniartitaanermik pilersaaruserneq aamma ilinniartitaanikkut aaqqissuussinerni aporfiusartut peerneqarneri
- Ilinniartitaanik aaqqissuussinermi aningaasaqarnerup naammassisaaqarnerillu akornanni annertunerusumik ataqatigiinnerup isiginiarneqarnera
- Iliuusissatut pilersaarut aqqanilinnik killiffilik inuusuttut akornanni inuusuttut ikilisarniarlugit

Naalackersuisut 2024-mi ilinniartitaanermi nutaamik periusissiamik saqqummersissapput, tamannalu takussutissiatigut aaqqissuussisoqareerpat Naalackersuisut nittartagaanni takuneqarsinnaassaaq. Periusissiaq taanna aalajangersimasunik anguniagaqassaaq ilinniartitaanermi pitsaasumik

ineriartortitsissaaq, Kalaallit Nunaanni innuttaasunilu ataasiakkaani pitsaasumik ineriartortoqarnissaa siunertaralugu. Takorluukkami tulluittut qitiutinneqassapput:

- kikkut tamarmik ilinniarnissamut aamma piginnaasanik ineriartortitsinissamut assigiimmik periarfissaqassapput.
- ilinniakkat aamma piginnaasanik ineriartortitsinissamut neqeroorutit pitsaassusiat qaffasippoq, aamma
- ilinniartitaanermut pilersaarummi inuiaqatigiinni aaqqissuussaaneq pisariaqartitat ilalerneqarput.

EU-mi Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerup ineriartortinneqarnera 2006-imiilli tapiiffigineqartarpoq missingersuutitigut tapiissutit aamma teknikimut tunngatillugu tapersersuineq. Maleruaqqusat pingaarnertit suleqatigiinnermut tassunga tunngatillugu isumaqatigiissummi allaaserineqarpoq, taaneqartumi “Kalaallit Nunaata EU-mik 2021-2027 suleqateqarnissaanut ukiunut arlalinnut sammiveqartitsilluni pilersaarut”. Tapiissutit inuttut ineriartortinnermut annertunerusumik qitiutitsippot ilinniartitaanermut politikkimut malunnaateqarluartumik tapiissuteqarneq aqutugalugu, tamanna Naalakkersuisunit ilanngunneqarsimavoq. Maannakkut isumaqatigiissutaasumik tapiissutit 90 %-iat ilinniartitaanermut ingerlatinneqartarput (202,5 millioner EUR). Ilinniartitaanermut tapiissutit ukiumit ukiumut annikitsumik allanngorartarput (Nalunaarsuiffik 12-imi takutinneqarpoq), tamanna ilaatigut ilinniartitaanermut tunngatillugu periusissiami anguniakkat eqqortinneqarnissaanut qilersugaamma, soorlu ilinniartut naammassisut amerlassusianut, taakkua meeqqat atuarfinni soraarummeernermi 2/E sinnerlugu karaktereqarlutik.

Nalunaarsuiffik 12. Nunatta Karsiata EU-mit Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut aqutugalugu isertitai 2010-2023-mut ukiukkaartumik, aammattaaq missingersuutinik isertitai ukiumi 2024-2026 – 2024-mi akit tunngavigalugit nalunaarneqartut aamma akit (ukiumi) ingerlaavartut

Mio. kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	FL24	BO25	BO26	BO27
Indt. fra .. EU i 2024-priser	244	243	232	236	206	242	238	245	248	236	261	48	235	213	252			
Indtægter fra partner-skabsaftalen med EU	196	199	199	205	182	217	216	223	226	217	246	45	223	207	252	252	252	252

Pissarsiffik: Nunatta Karsiata naatsorsuutai 2010-2023, aammattaaq AI 2024 kisitsisit missingersuutaasut 2024-26-mut (aamma '27) ilanngullugit.

2021 ingerlanerani Namminersorlutik Oqartussat missingersuutinut tapiissutinik kingusinnerusukkat suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutigiissutitigut piffissami 2021-2027 pissarsinngilaq. Aatsaat 2022-mi taamatut pisoqarpoq, tassani Namminersorlutik Oqartussat missingersuutinut tapiissutinik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutigiissutitigut pissarsilluni. Siorna, 2021-mi, Namminersorlutik Oqartussat Europa Kommissionimit aningaasanik pissarsippot, siornatigut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip piffissamut 2014-2020 malitsigisaanik.

Eu 2024-mi Nuummi allaffittaarpoq. Kalaallit Nunaat aamma EU ilinniartitaanermut immikkoortup ineriartortinnissaa pillugu suleqatigiinnertik ingerlatsiinnassavaat aamma suleqatigeeriaatsit nutaat qilanaarineqarput.

Ilinniartitaaneq pillugu Siunnersuisoqatigiit 2024-mi pilersinneqassapput. Ilinniartitaaneq pillugu Siunnersuisoqatigiit akisussaaffigaat ilinniartitaanermut tunngatillugu inassuteqaatinik piviusunik suliaqarnissaaq, tassa ilinniakkatigut qaffasinnerusumik qaffasissuseqarnissaaq siuarsarniarlugu aamma aningaasaliissutinik pitsaaneruseqarnissaaq atorluuanissaaq. Siunnersuisoqatigiit inunnik ilisimasalinnik nunanit tamalaaneersunit taamatullu nunami maaniamiunik katitigaapput, kiisalu aaqqissuussaaneq Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiinnut qanippoq. Tamatumunnga aningaasaliissutit aningaasanut inatsisini immikkoortinneqareerput.

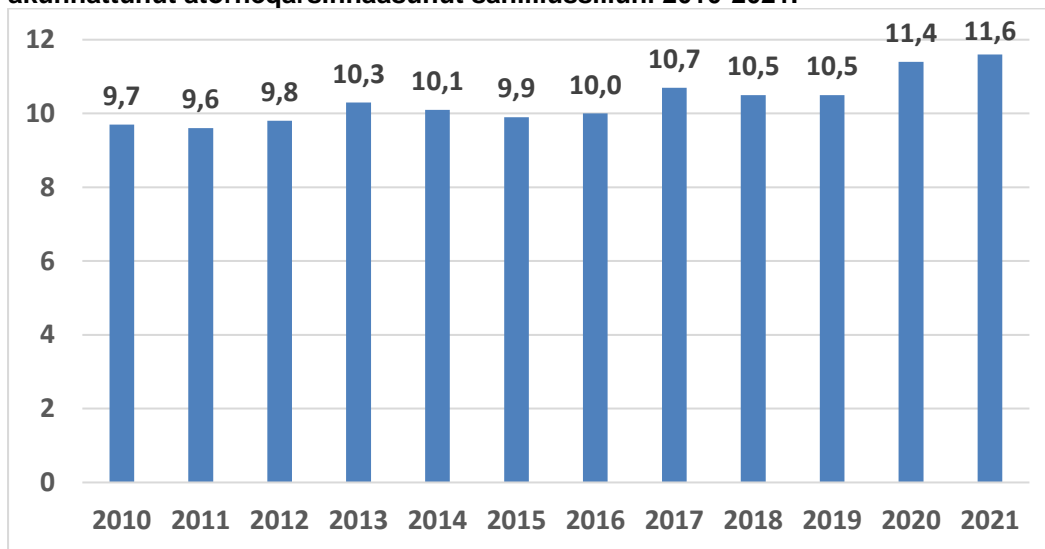
4.5 Piitsuussutsimik uuttuineq

Piitsuuneq ataatsimut isigalugu oqaatsip isumaviatut paasineqassaaq. Tassani aningaasat atoriaannaat nalerisimaartumik inuuneqarnissamut killiliussat aalajangersarneqassapput. Apeqqutinut taamatut pullaveqarneq assersuutigalugu akiliisitsiniarnermik suliaqarnermiit ilisimaneqarpoq, inuussutigisinnaasat naammaannartutut taaneqartut aningaasat taakkuusut akissarsianit tiguneqarsinnaanngitsut.

Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni ataasiakkaani kikkut akunnattumik aningaasarsiarineqarsinnaasut iluanni 40, 50 60 %-imillu aningaasarsiaqarsimanerisa uuttoqarnissaanut periarfissiivoq. Aningaasarsiat nalilersornerini ilaqutariit aningaasarsiaat atorneqarsinnaasut aallaavigineqarput (tassa imaappoq akileraarutit kingorna isumaginninnermi nuunneqartartut ilanngullugit), ilaqutariillu angissusaat katitigaanerallu sillimaffigineqarluni (aningaasarsiat nalillit). Taamaaliortoqarpoq ilaatigut ilaqutariit ataatsit ataatsimoorussamik aningaasaqarmata, ilaatigullu inoqutigiinni atuinermi annertuunik ingerlatsinermi iluaquteqartarneq pissutigalugu.

Assersuutigalugu akunnattumik aningaasarsialinnut killissarititaq 50 pct.-iusoq atorneqarpat eqimattanut taakkununga killissarititaq 2020-mi 11,4 pct.-iuvoq. Qaffasissuseq tamanna ukiuni kingullerni allanngorarpiarsimanngilaq. 2019-imi pisimasoq uterfigalugu killissarititap taassuma ataanniittut 9,7 %-iusimapput. Takussutissiaq 25-mi takuneqarsinnaavoq, 2021-mi isertitat akunnattut 50 pct.-ii ataallugit 2010-mut utimut ukiunut sanilliullugit aatsaat taamak amerlatigisut, aammalu 2002-mut, kisitsisitigut paasissutissat nalunaarsorneqartalermtali, ukiukkaartumik sanilliullugit aatsaat taamak amerlatigisut.

Takussutissiaq 25. Ukiut ataasiakkaarlugit aningaasakillioortut, killissaq 50 % isertitanut akunnattunut atorneqarsinnaasunut sanilliussilluni 2010-2021.

Pissarsiffik: Paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfimmeersut tunngavigalugit, INDIU101.

Saqqummersitami "Aningaasaqarnikkut atugarliortut"-mi "aningaasaqarnikkut atugarliortoq" inuttut aningaasarsianik tigorianaanmik ukiuni pingasuni malittuinnarni aningaasarsianut killissarititamut aningaasarsiaqarsimasutut nassuiarneqarpoq. Taamatut suleriaaseqarneq atorneqassappat nassuiaanermi ikinnerujussuit ilaasussanngussapput, tassalu ukiuni ataasiakkaani aningaasarsiarineqartut agguataarnerat tunngavigalugu uuttueriaatsip atorneqarnera atorneqarsimasuuppat. Akerlianik piitsuussuseq uuttuiffigineqartoq annertunerussaaq, tassami piffissami sivilunerusumik tamanna atorneqarsimammat.

"Aningaasaqarnikkut atugarliortut"-nut naatsorsueqqissaarnermi danskit naatsorsuisimanerat assinganik aallaavigineqarput. Ilaqutariit assigiinngitsut angissutsillu akornanni atuinissamut periarfissanik assersuussisinnaasunik nalilinnik naatsorsuinernik pitsaanerulersitsisinnaasunik

immikkut naatsorsuinernik suliaqarnissamut Naatsorsueqqissaartarfik anguniagaqarpoq. Suliaq tamanna ingerlaavartuuvog.

Aningaasarsianut killissarititaq akunnattumik aningaasarsiat taamatut nassuiaanerup sakkortunerulersup 50 pct.-iannut inissinneqarpata Nalunaarsuiffik 13-imi takuneqarsinnaavoq inuit taakku ilaat 2021-mi taamaallaat 4,4 pct.-iusut taakkulu (ajoraluartumik) 2011-mit ukiunit allanit tamanit annertunerusut.

Nalunaarsuiffik 13-imi ukiuni 2011-mit 2021-mut nunap immikkoortuini 17-iusuni (kommuniusimasuni nunaqarfiit illoqarfiillu ataatsimoortillugit) inersimasut aningaasarsiornikkut atugarliortut amerlassusaat aamma takuneqarsinnaapput. Nunap immikkoortuini aningaasaqarnikkut atugarliorfiunerpaat tassaapput Upernavik, Qaanaaq Tasiilarlu, tak. Nalunaarsuiffik 13.¹² Tassunga ilanngunneqassaaq illoqarfinni tamani aningaasarsiornikkut atugarliortut ataatsimut isigalugit 3,6 pct.-iummata nunaqarfinni tamani 9,2 pct.-iullutik, tak. Naatsorsueqqissaartarfik (paasissutissarsiffinnut innersuussinerni Nalunaarsuiffik 13 takuuk). Nalunaarsuiffik 13 naapertorlugu taamatut siuliani pineqartut nassuiaanerup sakkortusineratigut aningaasarsiornikkut atugarliortut 2.000 pallissimavaat.

Nalunaarsuiffik 13. Inuit akunnattumik aningaasarsiarineqartut 50 % ataallugit aningaasarsiallit aningaasaqarnikkut atugarliortut ilaat amerlassusaallu sumiiffinnut agguataarlugit (illoqarfiit nunaqarfiillu siusinnerusukkat kommunit aqqqissuussaanerannut ilaasut), 2011-2022

	2011	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2021
	<i>%-inngorlugit</i>							<i>Amerlas-susaat</i>
Tamarmik	2,9	3,1	3,2	3,8	3,8	4,1	4,4	1991
Nanortalik	5,9	4,5	4,0	4,7	5,6	4,8	5,9	83
Qaqortoq	2,6	2,7	2,9	3,0	3,2	3,3	2,9	70
Narsaq	2,9	2,7	2,6	2,5	2,2	3,3	3,9	55
Paamiut	1,0	1,8	1,6	4,0	2,8	4,0	3,5	41
Nuuk	1,8	2,0	2,4	3,2	2,8	3,2	3,3	461
Maniitsoq	2,0	2,4	2,5	2,9	3,5	3,5	3,4	94
Sisimiut	1,9	2,2	1,8	1,9	2,7	2,7	2,7	138
Kangaatsiaq	6,9	4,5	5,5	7,6	4,9	6,8	7,5	75
Aasiaat	2,1	2,9	3,4	3,5	4,4	4,9	4,7	121
Qasigiannugit	2,4	2,2	1,0	2,0	1,6	1,1	0,8	8
Ilulissat	1,7	1,7	1,9	2,7	3,0	3,3	4,2	176
Qeqertarsuaq	0,4	1,5	2,6	1,5	0,8	1,0	1,2	9
Uummannamut	1,5	1,4	1,6	2,4	2,3	2,7	3,5	71
Upernavimmut	6,7	7,2	7,7	7,5	8,4	9,0	9,4	242
Qaanaaq	8,8	9,6	9,1	9,3	7,6	9,4	8,3	54
Tasiilaq	8,5	9,5	9,1	11,4	10,7	11,3	12,1	291
Ittoqqortoormiit	3,1	2,6	2,3	4,1	1,9	1,9	0,6	2

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik, <http://bank.stat.gl/SODOU02>. Allakkiaq: Ivittuut Nuummut ilanngullugit naatsorsuiffineqarput.

Nunani tamalaani misilittakkat takutippaat inuup utoqqaliartornermini isertitarisassasut pisariaqartitai appariartortartut, tassami aningaasaliissutigisimasat arlallit, soorlu assersuutigalugit illu, pequsersorneq aamma qitornat, taakkununga atukkat siusinnerusukkat pisartut.

¹²Sumiiffiilli tamakku sumiiffiupput aningaasat tungaasigut aningaasarsiarineqartut ilaniarlugit pisanik nammineq, ilaqutariit immaqalu allat atugassaannik ilasisartut aqqutigalugit ileqqoqartunik.

Qaqugu isertitaqarnermut aamma akileraartarnermut tunngasut isiginiarlugit imaasinnaasoq pissakinnerusutut isigineqarsinnaanerup, killiliussaasut paasinarsarniarlugit aamma killiussap nassuiaatigineqarnissaanut tulluarsinnaavoq aamma iluaqutaasinnaalluni. Tamanna misiliinikkaartumik atorneqarsinnaavoq uunga naatsorsuinermit qanoq amerlatigisut akileraarusigassanik isertitaqarnermut, taakku inersimasut quliuppata taava qulingiluat ikinnerusunik. Peqqutaasut matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit, oqariaaseq imatut oqaatigineqassaaq tamanna 30-nik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartunut atuuttoq.

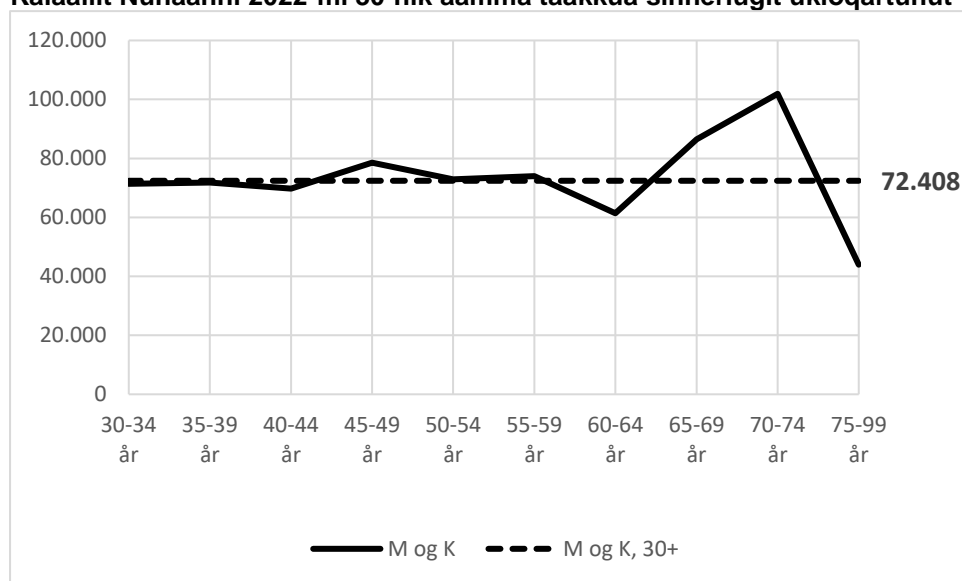
Inuit 1.1.2022 killiffigalugu 30-nik imaluunniit taakkua sinnerlugit ukioqartut, Kalaallit Nunaanni najugallit aamma inuit quliuppata qulingiluanit ikinnerusunit akissarsiaqartut 30-nik taakkualu sinnerlugit ukioqartut, 2022-mi **akileraarutit sioqqullugit 72.408 kr.**¹³-init isertitaqarsimapput. Kisitsit taaneqartoq ukiumut tulliuuttumut naatsorsoqqinneqarsinnaavoq imaluunniit atuisunut akigititanut kisitsit atorlugu siumut naatsorsorneqarsinnaalluni.¹⁴ Naatsorsuineq taanna pisortatigoortumik piitsuunermut killiussamut ilisarnaataangilaq, kisianni saqqummiussineruvoq piviusumik taamaattup qanoq naatsorsorneqarsinnaaneranut. Innuttaasut 10 %-at 30-nik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartunut naatsorsuinermit ilanngunneqarsimmata, tassani pineqarput inuit 3.322-t missaat, taakkua 2022-mi akileraaruteqarneq sioqqullugu qaffasinnerpaamik taamatut akissarsiaqarput.

Atuisunut akigitat 1.1.2024 killiffigalugu tamanut saqqummiunneqassapput ulloq 2/4 2024, tamatuma kingornatigut isertitatut kisitsisit taaneqartut 2023-mi kisitsisinut siumut naatsorsorneqarsinnaassapput. Inuit isertitaannut kisitsisit piviusut 2024-mut tunngasut 2024-mi oktobarip qeqqata tungaanut utaqqineqartariaqarput.

¹³Taanna akileraaruteqannginnermi isertitatut annerpaatut naatsorsorneqarpoq innuttaasut 30-nik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartut qulerarterutaannut, akileraaruteqannginnermi appasinnerpaatut isertitatut, ukiut tallimakkaarlugit ukioqatigiinnut 30-nit taakkualu sinnerlugit, oqimaalutaatinneqarluni (10%) inunnut kisitsit ukioqatigiit taakkua ataasiakkaarlugit. Tabelit Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmeersut atorneqartut naatsorsuinermit taaneqartumut tassaapput INDPI402 aamma BEDSTA. Taamaattorli ukioqatigiinni ukioqqortunerpaaq "74-it sinnerlugit ukioqartut", tassa 75-inik taakkualu sinnerlugit ukioqartut, ukiup naanerani. Kisitsit taaneqartoq siumut naatsorsorneqarsinnaapput procentinngorlugit qaffakkiartorerannut atuisunut kisitsit 1.1.2024 killiffigalugu 1.1.2023-mut naleqqiussilluni kisitsit taanna nassaarinialugu, tassa 72.408 kr.-t assingat 2022-mit akileraarutit sioqqullugit. Aamma taamatut ingerlaqqilluni. GØR, Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit taamaalillutik aningaasat naleerukkiartorerat ukiumut aalajangersimasumut inissippaat periuseq taaneqartoq malillugu. – Saniatigut niuertoqarsinnaasoq assigiinngitsunik, paarlaassilluni niuerneq aammattaaq nammineq pisanisunik imaluunniit allat pisanisaanik atuiueq, tamakkulu pisortatigoortumik aningaasaqarnermit ilanngullugit naatsorsorneqartanngillat.

¹⁴ Kisitsimmut matuma siulianiittumut sanilliussinertut ilanngunneqarsinnaavoq, Naalagaaffiup Ataatsimoortumik Tapiissutai innuttaasumut ataatsimut (ukiup aallartinnerani) tassaammata 2022-mi 70.471 kr., 2023-mi 73.160 kr.-t, kiisalu allat 2024-mi 76.258 kr.-t Kisitsisit taakkua naleqatigaat kisitsit matuma siuliani taaneqartoq 2022-mi akileraaruteqannginnermi 72.408 kr.-t Taamaattumik inummumut ataatsimut Naalagaaffiup Ataatsimoortumik Tapiissutai piitsuunermut killiussatut atorneqarnissaat aammattaaq toqqarneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 26. Akileraaruteqannginnermi isertitat amerlanerpaat 2022-mi appasinnerpaamik isertitaqartut 10 %-at tassaapput agguaqatigiissitsilluni 72.408 kr.-t tassa Kalaallit Nunaanni 2022-mi 30-nik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartunut

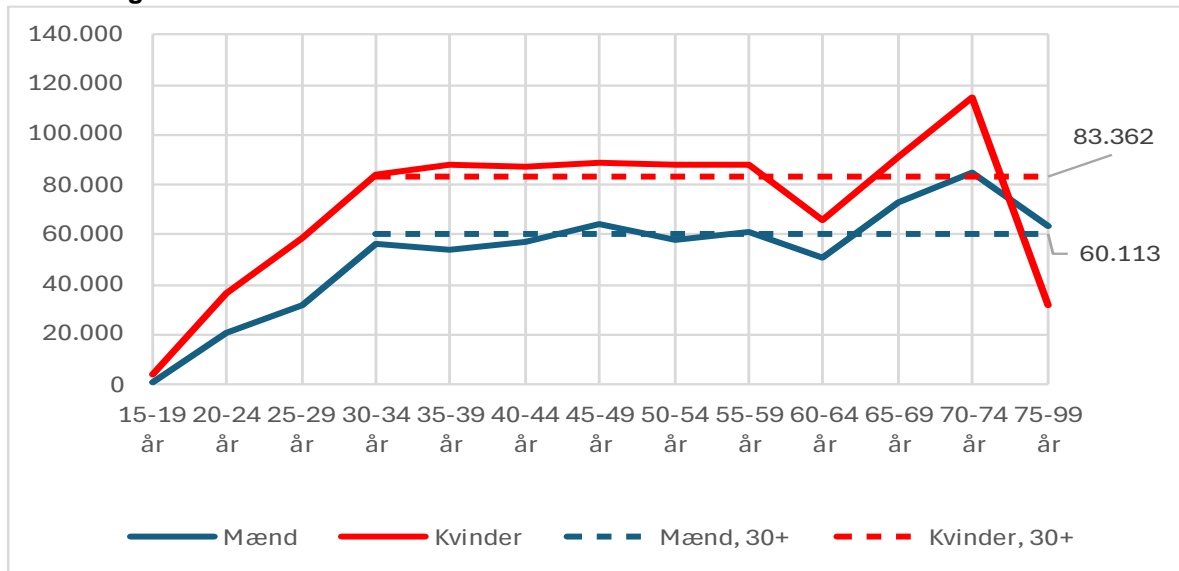

Pissarsiffik: Namineq naatsorsukkat paasissutissiaq Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmeersut tunngavigalugit, INDPI402 aamma BEDSTA.

Akileraaruteqannginnermi isertitat qaffasinnerpaami angutit 30-nit 99-inut ukiullit 10 %-t akornanni appasinnerpaamik isertitaqartut 60.113 kr.-upput. Arnanut taamatut inissimasutut isertitat tassaapput 83.362 kr.-t, tassa imaappoq angutinit 39 %-imik qaffasinnerusut. Ukiuni tallimani ukioqatigiinnut 15-ini 19-inut aamma taakkua sinnerlugit ukiulinnut isertitat qaffasinnerpaaffiat 10 %-t appasinnerpaamik isertitallit akornanni arnanut qaffasinneruvoq angutinit sanilliullugit, taamaallaat 75+. ¹⁵ Takuuk. Takussutissiaq 27. Tamatumunnga suna pissutaanersoq qulaajarneqanngilaq, kisianni immaqaa arnat appasinnerpaamik isertitallit akornanniittuut amerlanerusunik nuussinikkut isertitaqartarput (pisortanit ikiorsiissutit) angutinit isertitakinnerit akornanniittunit. Allat nassuiaataasinnaapputaaq.

¹⁵ Ukiulli tallimakkaarlugit ukioqatigiit utoqqaliartorneranni angutit arnanut sanilliullugit malunnartumik ikiliartorput. 70-74-inik ukiullit akornanni akileraarutit ilanngaatinagat isertitakinnerpaat 10 pct.-ii tassaapput inuit 1431-t, taakkunannga angutit 812-iupput arnallu 619-iullutik, 75-it sinnerlugit ukiullit isertitakinnerpaat 10 pct.-ii tassaapput inuit 1556-it, taakkunannga angutit 771-iupput arnallu 785-iullutik.

Takussutissiaq 27. Akileraaruteqannginnermi isertitat amerlanerpaat 2022-mi appasinnerpaamik isertitaqartut 10 %-at arnat akornanni qaffasinneruvoq angutit akornannut sanilliullugu

Pissarsiffik: Kisitsisit Naatsorsueqjissaartarfimmeersut (INDPI402) tunngavigalugit suliarineqarput.

4.6 Innarluutilinnik sullissineq

Innarluuteqarnerup iluani assigiinngitsutigut annertuunik unammilligassaqaqarfiuvoq. Nakkutilliisuutitat kommunini allaffissornikkut innarluutillit inatsisaata iluani annertuumik ajornartorsiuteqartoqartoq takutippaat ilaatigut arriippallaarujussuartumik sullissineq kiisalu ikorfartorteqarnikkut naammaginangitsumik akuersissuteqartarnermi nakkutilliinerup iluani. Innuttaasut innarluutillit aporfilersorneqartarnertik assigiinngitsorpassuartigut misigisarpaat soorlu ilinniartitaanikkut periarfissat pillugit, inissamik namminneq toqqaasinnaanerup iluani, suliffissaqarnisaqarniarnikkut ikorfartorteqarnikkullu ataatsimik arlaqartunilluunniit innarluuteqarnermi iluaqutissaasinnaasuni, ilaalu ilanngullugit.

Naalackersuisut inatsisartut inatsisaannik siunnersuuteqarnissamut suliaqarput inuit innarluutillit ikorfartorneqarnissaat pillugu, tamanna assigiinngitsutigut pitsanngorsaassuteqarnissamut imaqassasoq naatsorsuutigineqarput, ilaatigut sullissinerup qarasaasiakkut ingerlanneratigut taamalilluni inatsisit malillugit pisussaaffiit atuuttut malillugit ataatsimoorussamik qarasaasiakkut atortoqarneq meeqqanut sullissinermi atortut assigalugit. Qarasaasiakkut sullissineq suliniutaavoq pingaarneq tassuunakkut assigiissaakkamik sukkasuumillu sullissisinnaaneq qulakkeerniarlugu.

Suliatigut innarluutilinnut tunngasut pisariillisaapput taamaattumillu kommunini sullissisut Pissassarfimit, Nuna Tamakkerlugu innarluutinut ilisimasani katersivik- aamma pissassarneq pillugu ingerlatsivik Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik siunnersorneqarnissamut pitsaanerumik periarfissaqartariaqarput.

Innuttaasunut innarluuteqartunut naligiissaarinerunissamik malinninnissamut innarluutillit iluani annertunerumik ukkatarinninnissaq pisariaqarpoq sumiiffinni attuumassuteqartuni tamani aamma kommunit qitiusumillu aqutsiviit eqqarsaatigalugit.

2024-mi Kalaallit Nunaanni Suliassamut pilersaarussiaq FN-ip Inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaata malinneqarnissaa pillugu saqqummiinissaq pilersaarutaavoq. Suliassamut pilersaarussiaq susassaqrifiit akimorlugit suliniuteqarfigineqartussatut imaqarpoq, FN-ip Inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaa inuiaqatigiinni tamarmi atuuttussaamera ilaammat

Ilanngussaq - Uuttuutit ersiutillu

2023-mut Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarummi pingaarnertut anguniakkat taakkunungalu uuttuutit atasut, 2019-imut Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarummi saqqummiunneqartut inuiaqatigiinni ineriartorneq malinnaaffigisinnaajumallugu killiffissiorneqarput. Taamaattorli anguniakkat uuttuutillu saqqummiunneqartut pisariaqassusaatigut naleqqussarneqarsimapput.

Anguniakkat uuttuutillu atorneqartarneri

Ilaatigut Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarummi naalackersuinnikkut pingaarnertut anguniakkat siuariartorneri malinnaaffigisinnaajumallugit uuttuutit aalajangersimasunik arlalinnik suliaqartoqarsimavoq. Uuttuutit taakku anguniakkat anguneqalernerannik ersersitsissapput.

Tabelimi tullinguuttumi Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mit aaqqissuusseqqinnissamut sammivinni sisamani taakkunani pingaarnertut uuttuutit takutinneqarput (Nalunaarsuiffik 14). Uuttuutit makkuninnga tunngaveqarput:

- Piffissami sivilisunerusumi uuttorneqarsinnaassapput.
- Paasissutissanik pisariaqartinneqartunik ajornanngitsumik pissarsisoqarsinnaassaaq, annerusumik Naatsorsueqqissaartarfik aqputigalugu.
- Nunarsuarmi anguniakkanut (SDG-anguniakkat) eqqortunut naapertuussinnaavoq.
- Nunanut nunallu immikkoortuinut eqqortunut sanilliussinissamut (benchmarks) atorsinnaassapput.
- Attaveqarnissami atorneqarsinnaasariaqassapput kiisalu politikikkut, allaffissornikut, inuiaqatigiinnit, ilinniartitsisunit, ilisimatuunit, tusagassiorfinnit il.il. atorneqarsinnaallutik.

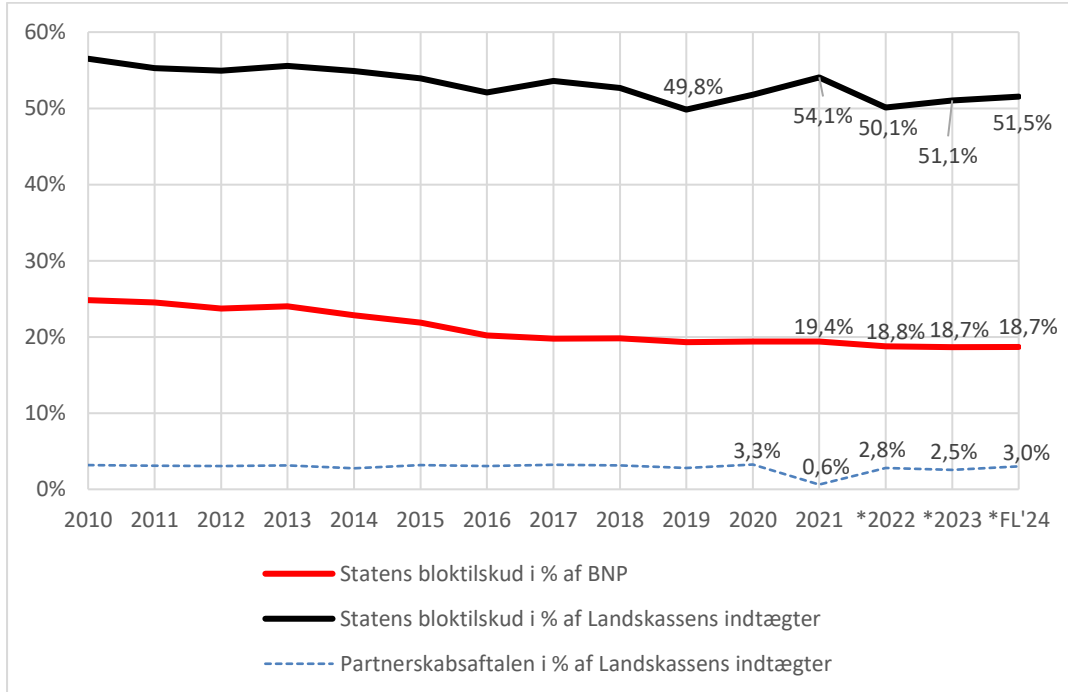
Nalunaarsuiffik 14. Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu anguniakkanut naleqqiullugu siuariartornerup nassuiarneranut uuttuutit

Ersiutit	Aaqqissuusseqqinnissamut sammivik	Qulequtaq	Paasissutissat
1	Tamanut sammisoq	Aningaasaqarneq imminut napatittoq	TAN-imut naleqqiullugu ataatsimoortumik tapiissutit annertussusaat TAN
2	Tamanut sammisoq	Annertunerusumik tunisassiorneq siuariartornerlu	TAN-iat nalingini siuariartorneq
3	Tamanut sammisoq	Pisortat ingerlataqarfiisa annertussusaat	Pisortat ingerlataqarfiisa TAN-imut naleqqiullugu annertussusaat
4	Tamanut sammisoq	Akiitsoqalernerneq aningaasaqarnikkullu qanoq iliornissamut kiffaanngissuseqarneq	TAN-imut sanilliullugu ilanngaateqareerluni akiitsut TAN
5	Tamanut sammisoq	Amerlanerusut akissarsiaqarluartuni sulinerat	Inersimasut akornanni isertitaqarnikkut ineriartorneq
6	1 - Ilinniartitaaneq	Inuusuttut amerlanerusut ilinniagaqartut imaluunniit suliffillit	Inuusuttut 16–init 25-nut ukiullit ilinniagaqanngitsut suliffeqanngitsullu
7	1 - Ilinniartitaaneq	Atuartut naggataamik soraarummeertut amerlanerusut toqqaannartumik ilinniagaqalernerat	Tunngaviusumik atuarfiusumiit ukiup ataatsip kingorna atuartut naggataamik soraarummeersimasut amerlassusaat
8	1 - Ilinniartitaaneq	Ilinniakkaminnik naammassinnittartut amerlanerulerput	Meeqqat atuarfiata kingorna ilinniaqqiffinni taamaatitsisartut procentii

9	2 - Siuariartorneq	Namminersortut anginerusut	Namminersortut ilaata nalingata ilanngarneqanngitsup siuariartornera (bruttoværditilvækst (BVT))
10	2 - Siuariartorneq	Amerlanerusut suliffeqartut	Suliffissaaleqisutut nalunaarsorneqarsimasut ineriartorneri procentinngorlugu
11	2 - Siuariartorneq	Sulisinnaasut ilai amerlanerusut	Innuttaasuniit sulisinnaasut amerlassusaat
12	3 - Pisortat ingerlataqarfii	Pisortat ingerlataqarfiisa annertussusaat	Pisortat ingerlataqarfiisa akissarsianut aningaasartuutaat
13	3 - Pisortat ingerlataqarfii	Kikkut tamarmik peqqissuuneri - sivilisunerusumik uumasarneq	Agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut allanngoriartornerat
14	3 - Pisortat ingerlataqarfii	Meqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut atatillugu siusissukkut iliuseqarneq	Pisortat meqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut aningaasartuutaat ilaqutarsianiitsitsinermut aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut atorneqartut
15	4 – Imminut pilersorneq	Annertunerusumik naligiinneq inuuniarnikkullu annikinnerusumik assigiinngitsoqarnera	Nunani arlalinni Gini-koefficienti
16	4 – Imminut pilersorneq	Pensionimut toqqammavik siammasinnerusooq	Inuiaqatigiit [18]-inik ukiulinnit utoqqalinersiaqalernissaq tikillugu ukiulinnut, pensionimut ileqqaartartut
17	4 – Imminut pilersorneq	Akileraarutitigut tatisinerup tamarmiusup ineriartornera	TAN-ip ilaattut akileraarutitigut tatisineq
18	4 – Imminut pilersorneq	Inimut akiliutit imminut nammassinnaasut najugaqartuni immikkoortortat aningasaqarnerisa oqimaaqatigiissuunissaat qulakkearniarlugu	Namminersorlutik Oqartussat inissiaataasa attartortittakkat atuisunut akigititamut sanilliullugu m2-imut akiisa ineriartorfiuneri
19	Nukissaq	Ataatsimut nukimmik atuineq	Nukik ataavortoq nukimmik atuinerup tamarmiusup ilaatut [pct.] 2010 – 2020.
20	Pinerlunneq	Inummut ulorianartumik pinerluttarnerit annikillineri	Nalunaarutigineqartartut ineriartorneri

Ataatsimoorussamik anguniakkat uuttuutillu

Takussutissiaq 28. Anguniagaq 1. Aningaasaqarneq imminut napatittoq. TAN-imut naleqqiullugu ataatsimoorumik tapiissutit annertussusaasa appartinnerat (Pct.) - Nunattalu Karsuanut atatillugu isertitat.

Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Nunatta Karsiata naatsorsuutai aammattaaq Aqutsisunit paasisutissat.

Naalagaaffiup ataatsimoorumik tapiissutaasa BNP-mi annertussusiat tassaavoq 2021 BNP-p 19,4 pct.-a, taanna tassaavoq annertussuseq kingulleq qularnaatumik ilisimaneqartoq. Naatsorsuutigineqarpoq naalagaaffiup ataatsimoorumik tapiissutaasa appariarsimanissaat BNP-mit 18,8 pct.-imut 2022-mi kiisalu 2023-mi 18,7 pct.-imut, tamannalu manna tikillugu qaffasissuseq appasinnerpaajuvoq.

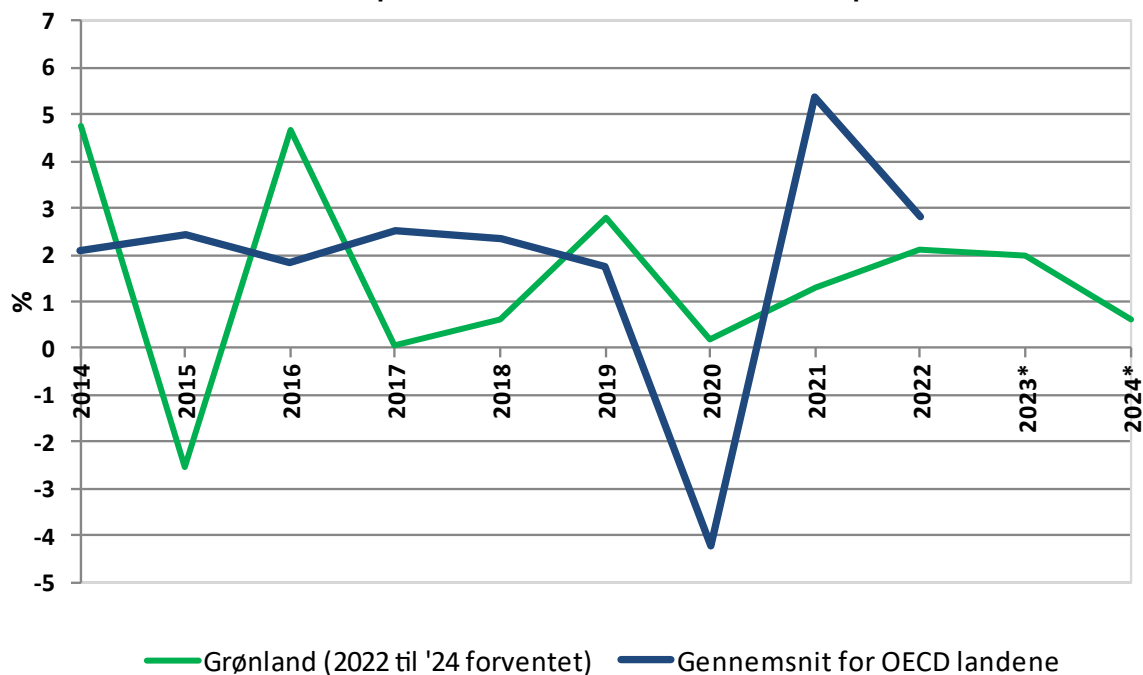
Tamanna naalagaaffimmit ataatsimoorumik tapiissutinit pinngitsuuisinnaanerup appariartortinneqarnissaanut anguniakkamut naleqquppoq. Naak Danmarkimi aningaasat pisissutaasinnaanerisa appariartornerat annertusiartuinnaraluartoq, kiisalu tamatuma malitsigisaanik 2024-mi ataatsimoorumik tapiissutinit PL-regulering [akinet aamma akissarsianut naleqqussaaneq] annertugaluartoq, taava 2024-mi marsip naanerani nalilerneqarpoq ataatsimoorumik tapiissutit annertussusiat Kalaallit Nunaanni BNP-mit 18,7 pct.-imi inissisimaannarnissaat aammattaaq 2024-mi.¹⁶ Taamaattorli tamanna aatsaat qularnaatumik maajip qeqqani 2026-mi ilisimasinnaavarput.

Ataatsimoorumik tapiissutit taamaallaat BNP-mut toqqaannangitsumik attuumassuteqarput, tassalu piumasaqassuseqarneq aqqutigalugu, taaneqartut siulliup pilersitaa. Oqartoqarsinnaavoq ataatsimoorumik tapiissutit Nunatta Karsiata isertitaanut toqqaannartumik ersiutaasut taassuma pingaaruteqarneranut. Naalagaaffiup Tapiissutai soorlu assersuutigalugu Nunatta Karsiata 2012-mi

¹⁶ BNP 2022-it 2024-mut akigitat ingerlaavartut (kiisalu taamaalluni "ilaat") naatsorsorneqarpoq GØR-ip jan. '24 aallaavigalugu BNP-p ineriartornissaanut siumut naatsorsuineq akigitat aalajangersimasut aammattaaq piffissami tassani aningaasat pisissutaasinnaanerisa naleerukkiartornerannut ilimagisaat. BNP-mi akit qaffannissaannut apeqqutaasumut eqqoriarneqarpoq aningaasat pisissutaasinnaanerisa naleerukkiartornissaannut ilimagisanit appasinnerunissaat. Oqaluttuassartaa, 2004-2021, siulleq taaneqartoq tassaavoq 86 % taaneqartumit kingullermit, tamanna aammattaaq ilimagineqarpoq.

isertitaasa 55,0 pct.-iatut annertussusiaqarput, kisianni ukiut qulit qaangiuttut 2022-mi Nunutta Karsiata isertitaasa 50,1 pct.-iannut appariarsimallutik. Ilimagineqarpoq 2024-mi taassuma ilaa 51,5 pct.-imut qaffannissaa pissutaalluni immikkut ittumik 2024 ataatsimoortumik tapiissutit annertumik qaffannerat, Akinut aamma Akissarsianut naleqqussaaneq qaffasissiq pissutaalluni.¹⁷ Ilaata nikeriarnera 54,1 pct.-imut kingumut 2021-mi, taava tamatumunnga pissutaavoq Nunatta Karsiata isertitaasa apparnerat ukiumi tassani, imaanngitsiq ataatsimoortumik tapiissutit piviusumik amerlassusiini appartoqartoq.

Takussutissiaq 29. Anguniagaq 2. Tunisassiorneq annertunerusoq 2022-imut OECD-mi piffissami 2014-miit 2024-imut piffissami TAN-imi siuariartorniviusoq

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik aamma OECD – KN-imi TAN-imi siuariartorniviusoq KNAN jan-imi naatsorsorneqarpoq. 2024.

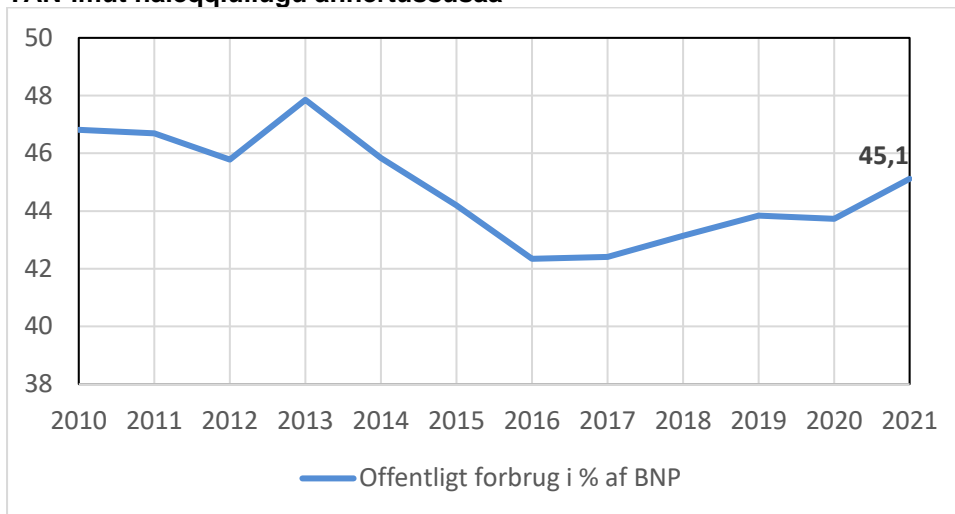
TAN-imut sanilliullugu piffissami 2010-mit 2021-mut Kalaallit Nunaanni ineriartorneq 1,1 %-iusimavoq nunani OECD-mi ilasortaasuni agguaqatigiissillugu 1,8 %-iusimalluni. Takuuk. Takussutissiaq 29.

Nunami maani TAN-imi ineriartornermi annertuumik nikerartoqarpoq, tamatumunnga ilaatigut pissutaalluni aalisarnermik ingerlataqarfiup aningaasaqarneranik annertuumik pinngitsuugaqarsinnaannginneq. 2020-mi OECD-nunani TAN-imi siuariartorneq ataatsimut isigalugu appariarpoq 2021-milu qaffariarjussuarluni, kiisalu Kalaallit Nunaanni Coronamut atatillugu nikerartitsinerujussuarmit sunnerneqarpiarani.

¹⁷Tamatumunnga ilanngunneqarsinnaapput Nunatta Karsiata isertitai EU-mit marlunnik isumaqatigiissuteqarnikkut, taakka tassaanerupput suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummeersut (2024-mi 3,0 % angullugu, tak.

Takussutissiaq **28** aamma annikinnerusumik EU-mit aalisarneq pillugu isumaqatigiissutitigut (0,3 %)

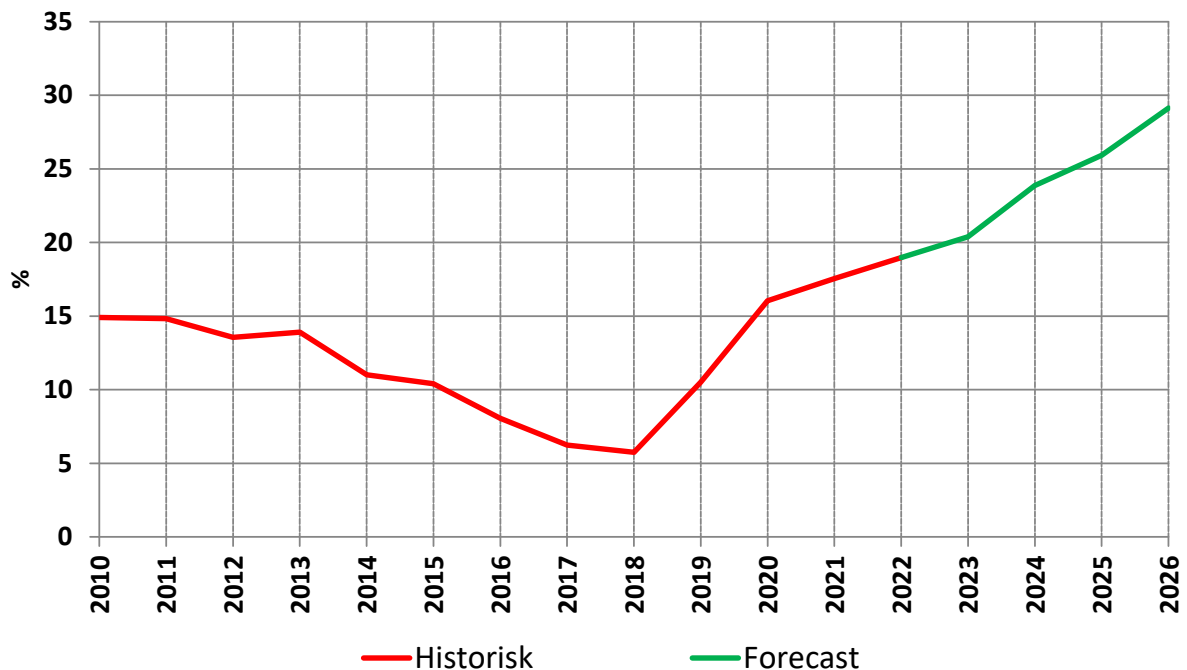
Takussutissiaq 30. Anguniagaq 3. Pisortat ingerlataqarfiisa annertussusaat. Pisortat atuinerisa TAN-imut naleqqiullugu annertussusaa

Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, tabel NRD10 aamma NRD08. Kingullermik nutarterneqartut 12/5 2023 kisitsisit 2021-mut atorlugit.

Oqartussaasut BNP-p ilaanit atuinerat 2013-imit 2016-imut appariarpoq, kisianni 2016-mit 2022-mut qaffalluni. 2021-mi qaffasissuseq 2020-mitut ippoq, tak. Takussutissiaq 30. Oqartussaasut atuinerat suli qaffasingaatsiarpoq (BNP-p ilaanit) nunanit tamalaanit isigalugu. Tamatumunnga ilaatigut attuumassuteqarpoq nunap sannaa aamma innuttaqassusia kiisalu sumi najugaqarneq.

Takussutissiaq 31. Anguniagaq 4. Akiitsoqalernerq aningaasaqarnikkullu qanoq iliornissamut kiffaanngissuseqarneq. Akiitsut erniallit tamakkerlugit aammalu TAN-imi %-it naapertorlugit 2010-2026 taarsigassarsiasatut naatsorsuutigisat

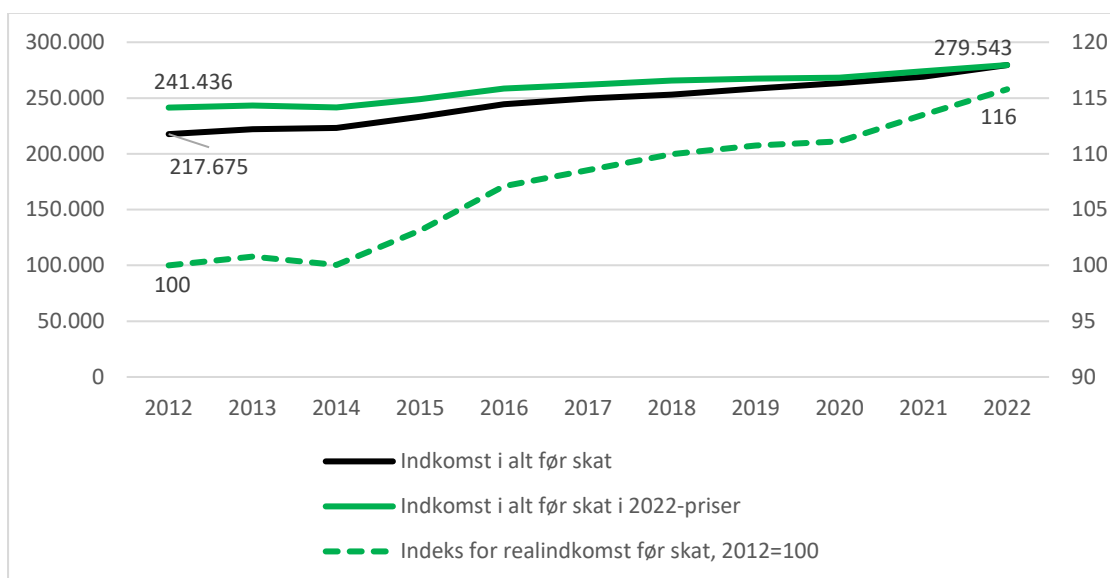

Pissarsiffik: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik.

Oqaaseqaat: Akiitsut titartaganngornerat TAN-p kisitsisaani siulittuineri aallaavigineqarpoq GØR-ip siumut naatsorsuineri BNP-mi akit aalajangersimasut tunngavigalugit aamma aningaasat nalingisa appariatornerat allakkiami jan. 2024-mi, aammattaaq piumasaqaat TAN-mi akinut tunngasoq aningaasat nalingisa appariatornerannit ilaatigut killilerneqarsimassasoq.

TAN-imut naleqqiullugu pisortat ataatsimut akiitsui 2018 ilanngullugu appariatorsimapput, tamatumali kingorna 2026 ilanngullugu sakkortuumik qaffappasillutik, tak. Takussutissiaq 31 Anguniagaq 4-mut tunngasoq. Akiitsut annertussusaannik nalilersuineri nunap annaasinnaasai eqqarsaatigineqassapput. Maannakkut aalisarnermi aningaasaqarnermik annertuumik illuinnaasiortumik isumalluuteqarnermi nunap akiitsutigut pisinnaassusia appasinneruvoq inuussutissarsiutit napatitsisuusut amerlanerusinnaanerinit naleqqiullugu. Nunani tamalaani pissutsit aallaavigissagaani akiitsut suli annikipput, imaluunniit 2020 ilanngullugu annikissimapput.

Takussutissiaq 32. Anguniagaq 5. Sulisut akissarsiagissaartut amerlanerusut. Sulisut akissarsiarissaartut amerlanerit. Inuit 15-inik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartut akileraarutit sioqqullugit isertitaasa agguaqatigiissillugit ineriartornerat – akit ingerlaavartut 2022-mi akisut aammattaaq kisitsit tunngavisoq (2021=100)

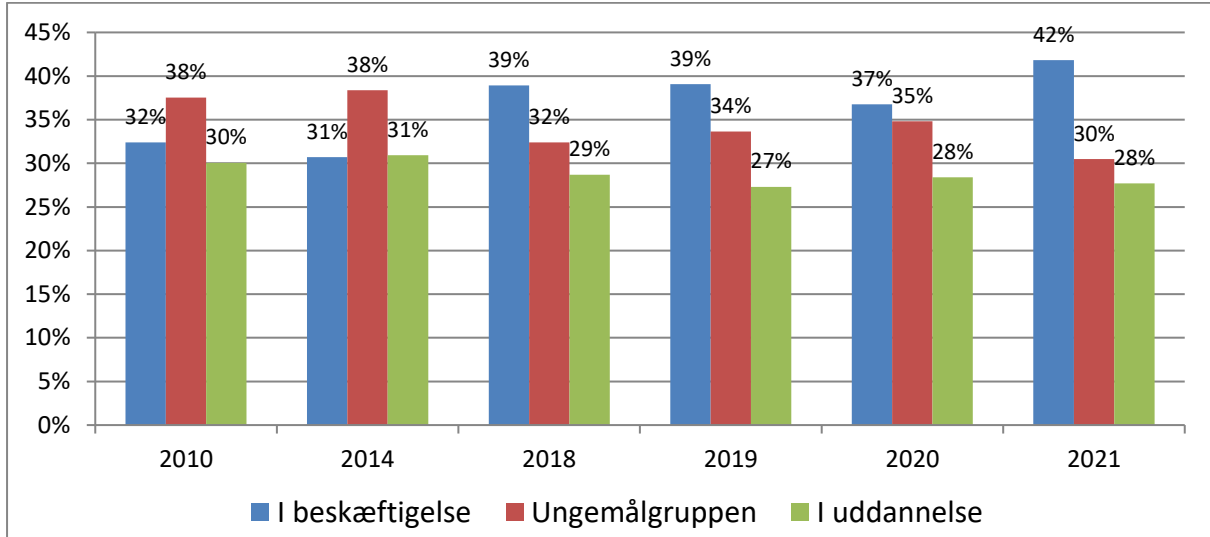

Pissarsiffik: Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisai tunngavigalugit (INDPI101 kiisalu PRDPRISF).

Takussutissiaq 32 ilaatigut takutinneqarpoq inuit 15-init aamma taakkua sinnerlugit ukioqartut akileraaruteqannginnermi agguaqatigiissitsilluni 2022-mi akissarsiaat, taakkua ukiunut siusinnerusunut qulinut 2012-imut akinut aalajangersimasunut naleqqiussilluni 16 % missaannik qaffasinnerusut.

Ilinniartitaanermut anguniakkat uuttuutillu

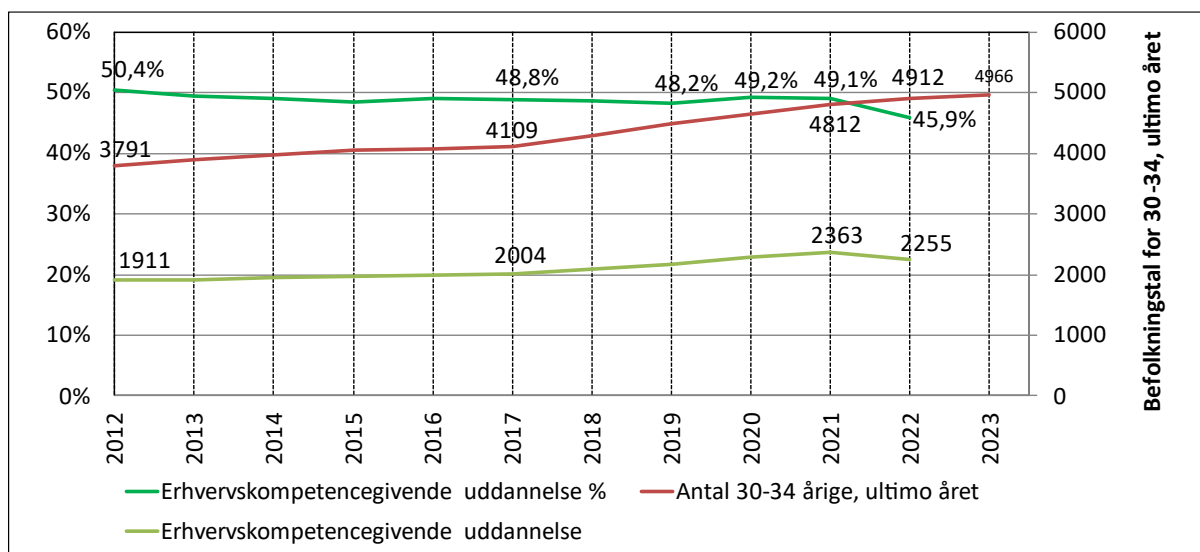
Takussutissiaq 33. Anguniagaq 6. Inuusuttut suli amerlanerusut ilinniagaqarnissaat imaluunniit suliffeqarnissaat. Inuusuttut 16-it aamma 25-t akornanni ukiullit ilinniakkamik ingerlataqanngitsut suliffeqanngitsulluunniit 2010-2021-mi amerlassusaat.

Paasisutissanik pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Inuusuttut 16-init 25-nut ukiullit suliffeqanngitsut ilinniagaqarsimanngitsulluunniit pilersaarummi sammineqartut 2021-mi 2020-mut sanilliullugit ikinnerungaatsiarput, paarlattuanilli sulisut 2020-mut sanilliullugit 2021-mi amerlanerungaatsiarlutik ilinniagaqartullu amerlassusaat allanngorsimanatik. Inuusuttut pilersaarummi sammineqartut amerlassusaat 2010-mit ukiunut allanut sanilliullugit 2021-mi aatsaat taamak ikitsigipput. Ukiuni 2019-imit 2021-mut inuusuttut ilinniagaqartut 16-iniit 25-nut ukiullit 2010-mit 2018-imut sanilliullugit ikinnerupput. Inuusuttut sulisut 2021-mi aatsaat taamak amerlatigipput 2010-2014-imullu sanilliullugit 10 procenterujussuarmik amerlanerullutik.

Takussutissiaq 34. Anguniagaq 6. Inuussutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqartut amerlanerusut. Inunnut 30-niit 34-nut ukiulinnut sanilliullugu inuit piginnaasalertitsiffiusumik ilinniartut amerlassusaat.

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik Oqaaseqaat: Ukiup naanerani innuttaasut amerlassusaat = ukiumi tulluuttumi ulloq 1/1 innuttaasut amerlassusaat.

Innuttaasut 30-nit 34-nut ukiullit 2012-imit 2022-mut amerleriangaatsiarsimapput, minnerunngitsumik ukiup 2017-ip naaneraniilli, taamatullu amerliartornerat maannamut aamma ukiup 2023-p naaneranut ingerlaannarluni.

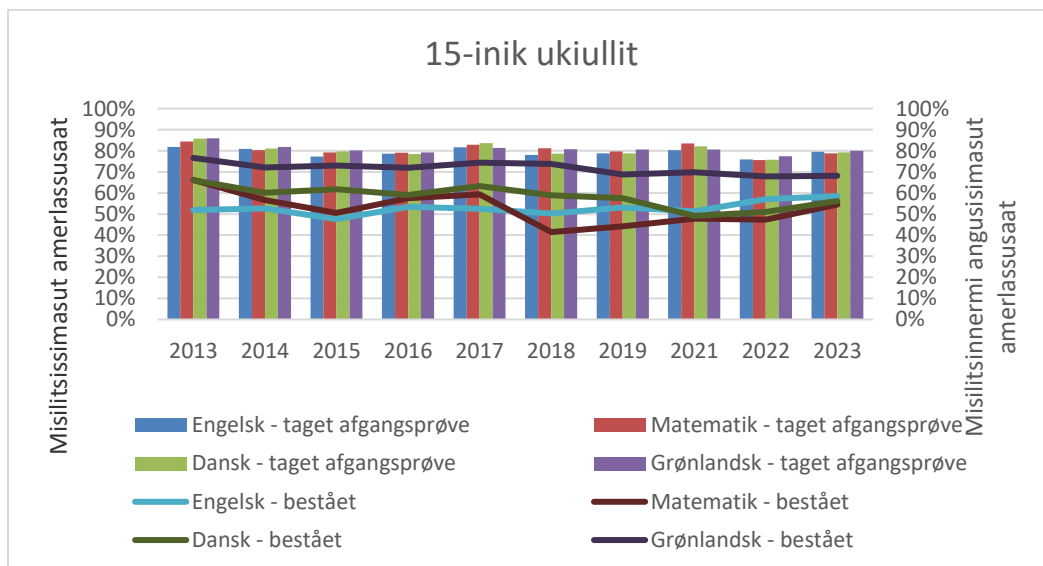
Inuussutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqartut amerlassusaat 2013-imit ukiuq 2021 ilanngullugu 49 pct.-it missaanniissimapput, 2022-mili 46 pct.-ingajannut apparsimallutik. Kingullertut taaneqartut nunasisut nutaat amerlanerunerannut attuumassuteqarsinnaapput, taakkumi inuussutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqarsimanerlutik (paasissutissiisimangillat). Aammattaaq taakku ilaasa inuussutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqarnissamut sanilliullugu ilinniagaqanngitsutut inuussutissarsiuteqarnissaq piumanerusimavaat. Ilinniarnertuunngorniartarneq inuussutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqarnertut isigineqanngilaq. Pineqartunili taakkunani suliffissaaleqisut ikittuaraapput, tamatuma takutippaa ilinniagaq pineqartoq piginnaasaqalersitsisartoq.

Uuttuut 8 malillugu *amerlanerit ilinniakkaminnik naammassinninnissaat* anguniagaavoq. Tassunga atatillugu paasissutissat tassaapput *meeqqat atuarianni naammassereernermit ilinniarnemit taamaatiinnartartut amerlassusaat*.

Paasissutissani pineqarput meeqqat atuarianni atuartut soraarummeernermit misilitsittarnerat. Tulliullugu takutinneqarput kalaallisut, danskisut, matematikkimi tuluttullu oqaluttariarsornermit misilitsinnerit, EU-mik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissummi aamma nalunaarusiarineqartartut.

Meeqqat atuariini tuluttut allattariarsornermit misilitsinnermit angusarineqartartut qaffakkiartorput, meeqqalli atuariini danskisut allattariarsornermit matematikkimilu misilitsinnermit angusarineqartartut appariartorlutik. Aamma meeqqat atuariini nukappiaqqat niarsiaqqanut sanilliullutik ajornerulaartumik angusaqartarput. Tamanna aamma nunani tamalaani takussaasuvoq. Meeqqat atuariini danskisut matematikkimilu piginnaasat appariartornerisa malitsigisaannik nalilernerpoq, ukiuni aggersuni ilinniagaqartut ikiliartorsinnaasut – pingaartumik nukappiaqqat eqqarsaatigalugit.

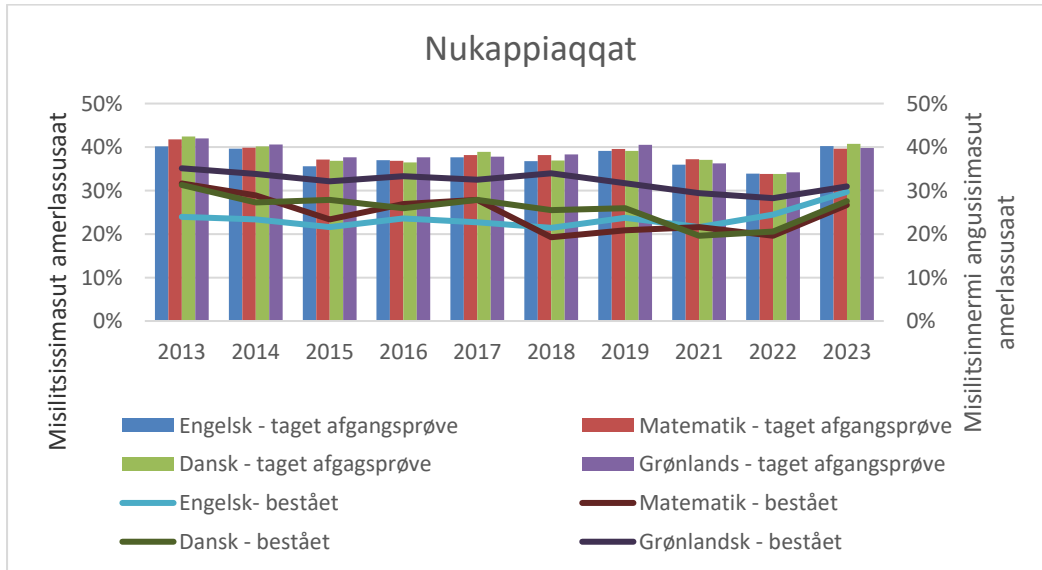
Takussutissiaq 36. Anguniagaq 8. 15-inik ukiullit misilitsisimasut amerlassusaat, aamma danskisut, tuluttut, kalaallisut matematikkimilu allattariarsornermit misilitsinnermit angusisimasut amerlassusaasa agguataarneqarnerat.

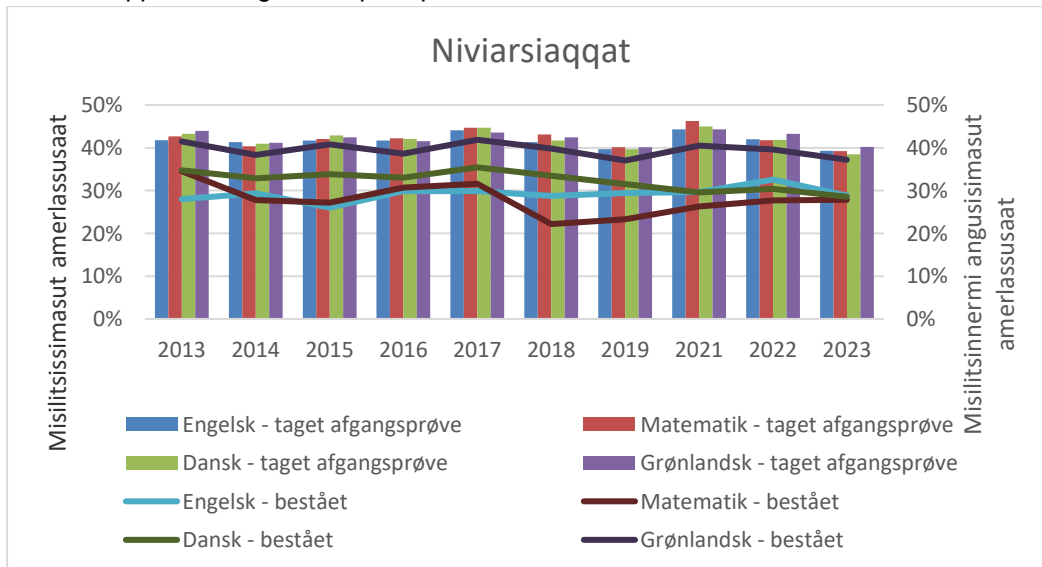
Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat saqqummiunneqartut tunngavigalugit IKTIN-imit suliarineqartoq.

unioqutitsisimapput (Naatsorsueqqissaartarfimmi tabeli KRDAF naapertorlugu kiffaangissusiagaanermik pineqaatissinneqarsimangitsut). 17-inik ukiullit 31-t 2022-mi naartuersissimapput, 17-inilli ukiulinni arfineq-marluk ukiup naanerani meerartaarsimallutik.

Takussutissiaq 37. Anguniagaq 8. Nukappiaqqat 15-inik ukiullit niuarsiaqqallu 15-inik ukiullit misilitsissimasut amerlassusaat, aamma danskisut, tuluttut, kalaallisut matematikkimilu allattariarsornermi misilitsinnermi angusisimasut amerlassusaat agguataarlugit.

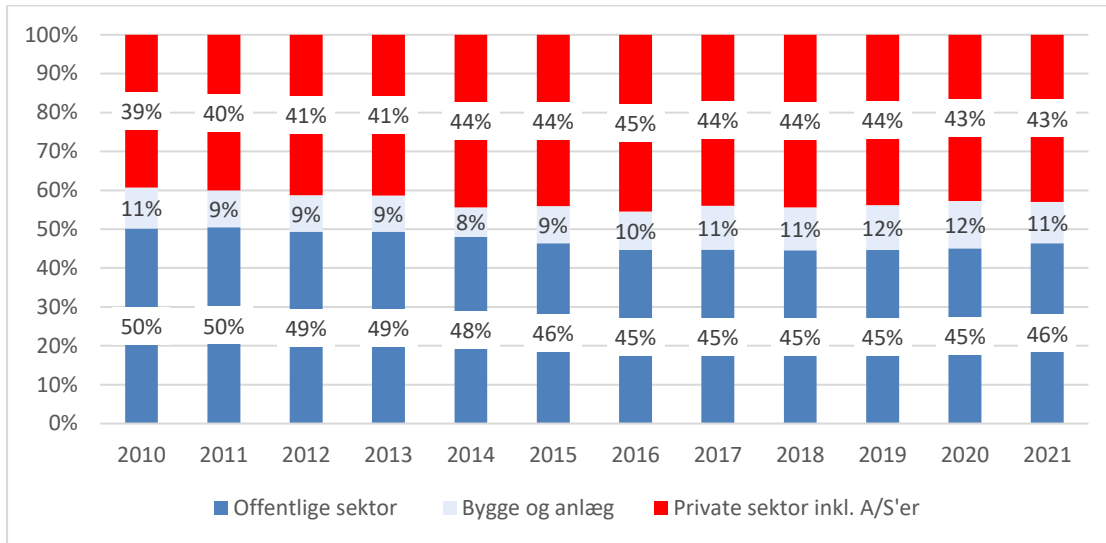

Niuarsiaqqanut tunngassuteqartoq tulliuuttumi takuuk:

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat saqqummiunneqartut tunngavigalugit IKTIN-imit suliarineqartoq.

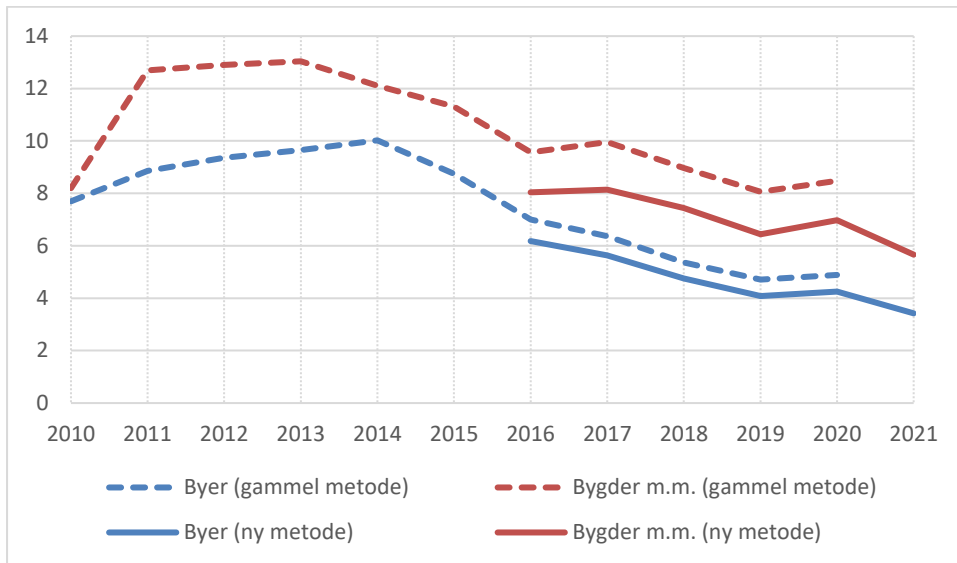
Takussutissiaq 38. Anguniagaq 9. Namminersorlutik inuussutissarsiuqartut amerlanerit. Namminersorlutik inuussutissarsiuqartut naleqarnerulersitsiniarnermut (BVT) tamarmut tapeeqataassutaat.

Pissarsiffik: Paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfimmeersut tunngavigalugit, tabel NRD0418

Namminersorlutik inuussutissarsiuqartut naleqarnerulersitsiniarnermut (BVT) tapeeqataassutaat 2010-mi 50%-ioriarluni 2016-imi 45%-imut apparsimavoq, pisortallu ingerlatsiviisa tapeeqataassutaat 2020 ilanngullugu 45%-iulluni allannguuteqarsimanani, 2021-mili 46%-imut qaffassimalluni. Akerlianik namminersorlutik inuussutissarsiuqartut aamma sanasut tapeeqataassutaat 2020-mi 39+11=50%-imiit piffissamit 2016-imit 2020-mut 55%-imut qaffassimalluni, 2021-milu 43+11=54%-imut qaffaqqissimalluni. Sanasut namminersorlutik inuussutissarsiuqartuupput, nunamili maani sanaartugassat pisortanit nalinginnaasumik inniminnerneqartarput. Sanaartugassanut tamanna atuuppoq, taakkununga ilanngullugu timmisartoqarfiliorerit.

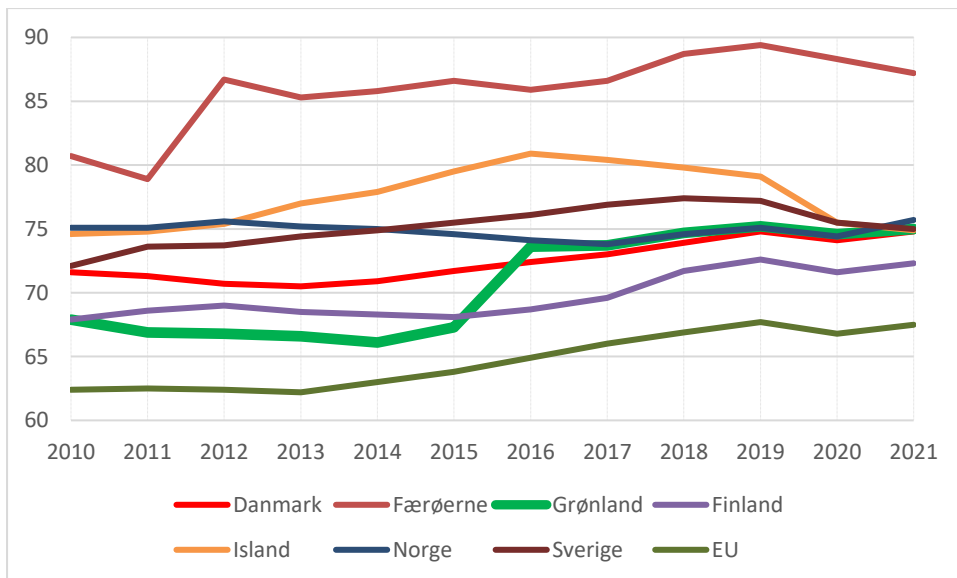
Takussutissiaq 39. Anguniagaq 10. Suliffeqartut amerlanerusut. Illoqarfinni nunaqarfinnilu suliffissarsiortut nalunaarsorneqarsimasut 2010-2021.

Pissarsiffik: Naatsorsueqjissaartarfik

Illoqarfinni suliffissarsiortut nalunaarsorneqarsimasut 2013-imilli ikiliartorsimapput, nunaqarfinnilu 2014-imit 2021 ilanngullugu ikiliartorsimallutik, Corona-virusip atuunnerani. Takuuk Takussutissiaq 39. Suliffissarsiortut nalunaarsorneqarsimasut amerlassusaat illoqarfinnut naleqqiullugu nunaqarfinni qaffasinneruvoq.

Takussutissiaq 40. Anguniagaq 11. Sulisinnaasut ilai amerlanerusut. 2010-2020-mi 2021-miluunniit nunani assigiinngitsuni sulisinnaassut

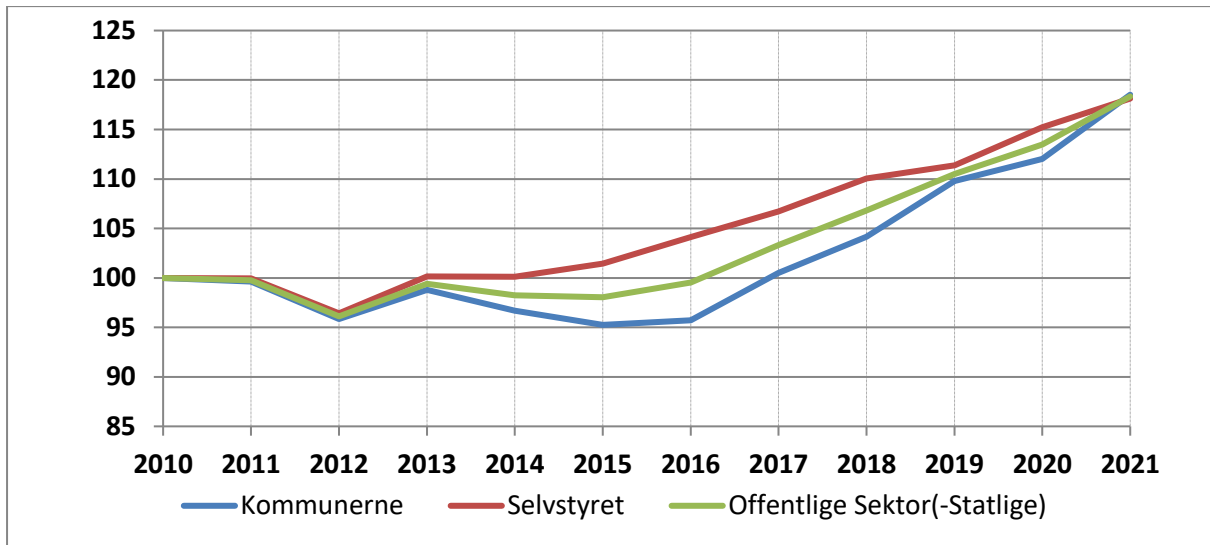

Pissarsiffik: Nordisk statistikbank (15-64-inik ukiullit), Canada Statistics (15+ ukiullit).

Kalaallit Nunaanni sulisinnaassuseq 2021-mi qaffasippoq Danmarkimisut, Sverigemisut Islandimisut Norgemisullu qaffasitsigaluni, tak. Takussutissiaq 40. Savalimmiuni sulisinnaassuseq qaffasinnerungaatsiarpoq, Finlandimili EU-milu appasinnerulluni. Sulisinnaassutsip annertussusaa isertitatigut aningaasartuutitigullu pisortat aningaasaqarnerannut annertuumik pingaaruteqarpoq.

Pisortat ingerlatsiviinut tunngatillugit anguniakkat uuttuutillu

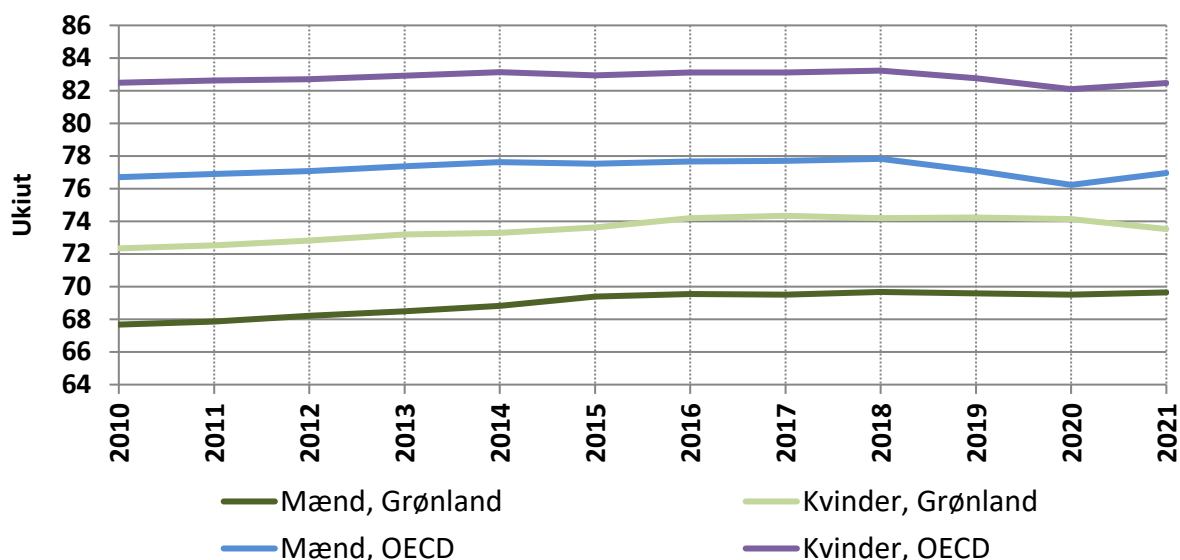
Takussutissiaq 41. Anguniagaq 12. Pisortat ingerlatsivii. Pisortat akissarsianut aningaasartuutaat (2010-mi akit aallaavigalugit naatsorsorneqartut).

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik Oqaaseqaat: Naalagaaffimmut tunngassuteqartoq ilanngunneqanngilaq.

Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu akissarsiat tamarmiusut 2010-mi atuisunut akit aalajangersimasut atorlugit naatsorsorneqartutut 2010-misulli 2016-imi qaffasissuseqarput, tak. Takussutissiaq 41. Pisortat ingerlatsiviini tamarmiusuni (Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu) akissarsiat tamarmiusut 2016-imit 2021-mut atuisunut akit aalajangersimasut eqqarsaatigalugit 18%-ingajalluinnarnik qaffassimapput. Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ingerlatsiviini akissarsianut aningaasartuutit 2015-imilli ukiut tamaasa akinut aalajangersimasunut naatsorsorneqartartut qaffakkiartorsimapput. Kommunini akissarsiat tamarmiusut akinut aalajangersimasunut naatsorsorneqartartut Namminersorlutik Oqartussat ingerlatsiviinut sanilliullugit 2016-imit 2021-mut qaffannerusimaqaat.

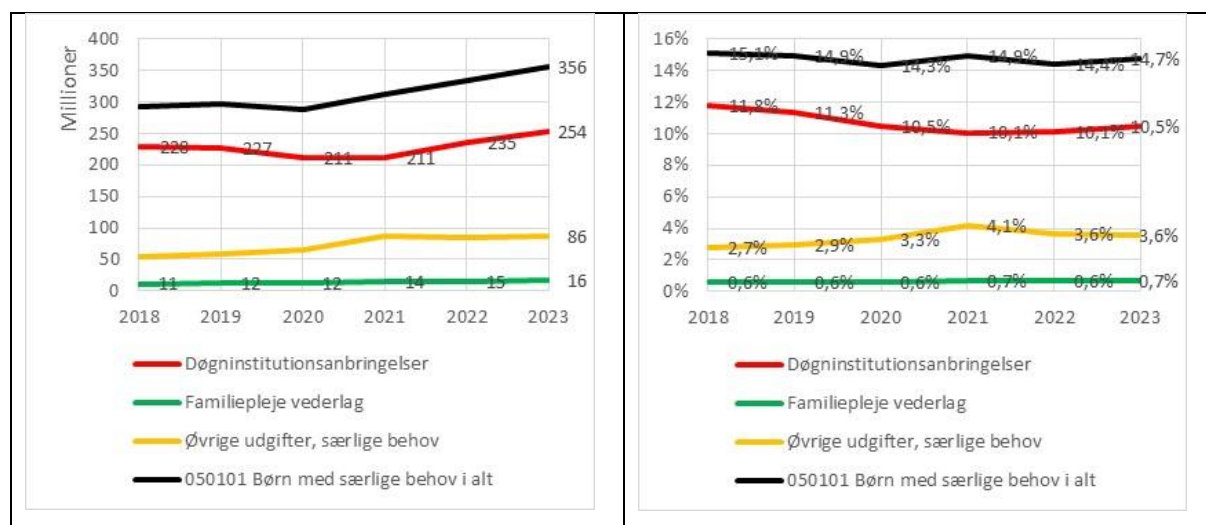
Takussutissiaq 42. Anguniagaq: 13 Kikkut tamarmik peqqinnerulissapput - piffissaq inuuffiusartooq sivisunerulissaaq. Agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut allangoriartornerat

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik (tabel BEXBBDTB) aamma OECD (nunanut ataasiakkaanut paasissutissat aallaavigalugu agguaqatigiissitsinikkut pingaarnersiorneqartut).

Agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut 1999-imi angutinut arnanullu nalinginnaasumik qaffakkiartorsimapput. Kingullertut taaneqartut agguaqatigiissillugu ukiut suli inuuffigisassaata angutinut sanilliullugu nalinginnaasumik qaffasinneruvoq. Kalaallit Nunaat suli OECD-mut naleqqiullugu kinguaattooqqavoq, tak. Takussutissiaq 42. Agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut Kalaallit Nunaanni 2019-miit 2020-mut (-0,1 ukiut missaannik) aamma OECD-mi nuna ataatsimut (-0,77 ukiut missaannik) apparialaarsimapput. Inatsisit naapertorlugit OECD naapertorlugu nunarsuaq tamakkerlugu nappaalanersuup COVID-19-ip kingunerisaanik agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut 2020-mi OECD-mi nunani amerlanerni apparisimavoq. Kalaallit Nunaanni Coronamik toqquteqarneq siulleq 28/12 2021-mi nalunaarutigineqarpoq.

Takussutissiaq 43. Anguniagaq 14. Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut siusinaartumik iliuuseqarneq. Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnerannut pisortat aningaasartuutigisartagaat, ilaqtariinnut paarsisartunut aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissiinermut atatillugu aningaasartuutigineqartartut: Kommuneqarfik Sermersooq

Pissarsiffik: Pisortanit ilisimatitsissutit naapertorlugit Kommuneqarfik Sermersuup 2018-2023-mut naatsorsuutai tunngavialugit. Pisortaaqatigiinnit ilisimatitsissutit.

Kommuneqarfik Sermersuumi isertitat tamarmiusut 0,7 pct.-ii 2023-mi meeqqat inuusuttullu ilaqutariinnut inissinneqarnerannut akissarsiatut atorneqarsimapput. Aningaasalli amerlanerungaatsiartut, tassa isertitat 10,5 pct.-ii meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut (tassunga ilanngullugu pilersaarutaasumik inissiinernut) atorneqarsimallutik. Aamma isertitat 3,6 pct.-ii meeqqanut inuusuttunullu immikkut pisariaqartitsisunut atorneqarsimapput, (tassunga ilanngullugit atisanut, kaasarfimmiumut il. il.). Kommuneqarfik Sermersuumi isertitat katillugit 14,7 pct.-ii meeqqanut inuusuttunullu immikkut pisariaqartitsisunut atorneqarsimapput.

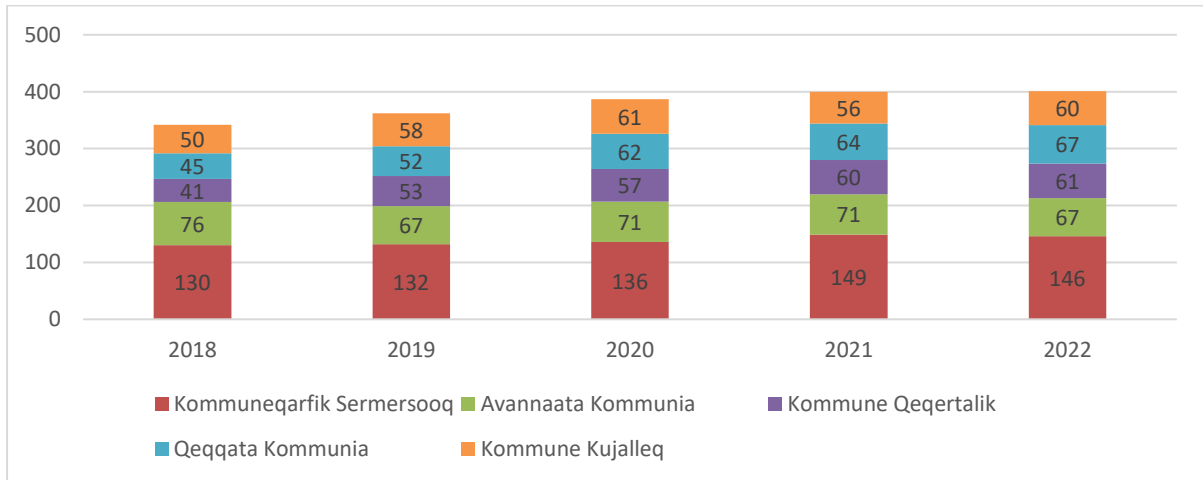
Katillugit meeqqat 401-it piffissami uuttortaaffiusumi 2022-mi ilaqutariinnut paaqqutarisassanngortinneqarsimapput, taakkunannga 146-t illoqarfiit pingaarnersaanni, 64-illu missaanniittut kommunini sisamaasuni allani inissinneqarsimallutik. Naatsorsueqqissaartarfimmit (tabel SOXPV004) naapertorlugu 2020-mi kisitsisit 136-usimapput, kommuninilu allani sisamaasuni agguaqatigiissillugit 63-it missaanniissimallutik. Naatsorsueqqissaartarfik (tabel SOXPV004). VIVE-p 2020-mi nalunaarusiaa tunngavialugu nalilernerqarpoq, "inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut" 327-t ukioq taanna ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissinneqarsimasut, taakkunannga 209-t imaluunniit taakku 64%-ii Kommuneqarfik Sermersuumi inissinneqarsimallutik.¹⁹ Kommuneqarfik Sermersooq 2020-mi ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissiinermut katillugit 210,8 mio. kr.-nik aningaasartuuteqarsimavoq, tassa inissiinermut ataatsimut 1 mio. kr.-nerpianik aningaasartuuteqarsimavoq. Tassunga sanilliukkaanni Kommuneqarfik Sermersuumi ilaqutariinnut 136-nut 2020-mi inissiinermi 87.000 kr.-t 2022-milu 103.200 kr.-t akissarsiaritinneqarsimallutik.

Kommuneqarfik Sermersuup ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissiinermi aningaasartuutigisimasai 2020-mi 2021-milu 211 mio. kr.-nit 2022-mi 2023-milu 235 aamma 254 mio. kr.-nut qaffassimapput, taakku quppernerup saamiata tungaani takuneqarsinnaapput Takussutissiaq 43. Kommuneqarfik Sermersooq meeqqanut inuusuttunullu immikkut pisariaqartitalinnut aningaasartuutit tamarmiusut 61 pct.-iisa missaannik aningaasartuuteqarsimavoq, tassa 2020-mi kommunini tallimaasuni ilaqutariinnut paaqqinnittarfinnullu inissiinerit eqqarsaatigalugit. Aningaasartuutigisimasai ukioq 2023 ilanngullugu qaffassimasinnaapput. Kommuneqarfik Sermersuup 2020-mit 2023-mut aningaasartuutaasa qaffassimanerat - Takussutissiaq 43 quppernerata saamiata tungaaniittut naapertorlugit - "Akinik allanik akiliinerit" 2020-mi 17,1 mio. kr.-niit 2023-mi 61,8 mio. kr.-nut aningaasartuuteqarnerulernermit pissuteqarsinnaapput aamma "Namminersorlutik Oqartussat paaqqinniffiutaannut akiliutit" 94,6 mio. kr.-niit 105,8 mio. kr.-nut qaffassimaneri pissutaasinnaallutik. Kommunit tallimaasut piffissami 2020-miit 2023-mut Nunatta Karsianut utertittagaat tamarmiusut 187 mio. kr.-t missaanniittuarsimapput, taakkunannga pisortanit ilisimatitsissutit naapertorlugit Kommuneqarfik Sermersooq 2023-mi 105,5 / 187 = 57%-imik akiliuteqarsimalluni.

Kommunit meeqqat inuusuttullu angajoqqaavisa angerlarsimaffiisa avataannut inissiinermut atatillugu aningaasaqarnikkut unammillernarnerpaatissimavaat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissiinerit. Tassa paaqqinnittarfinnut inissiinerit ilaqutariinnut paaqqinnittartunut inissiinernut sanilliullugu ukiumut inissiisarnert quleriaatit missaannik akisunerusarput.

¹⁹ Power-point arfineq-pingasunik quppernilik, qulequtaqartoq *KN-imi ukioq 2020 inissiinermi aningaasartuutit* Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit ulloq 29-10-2021 saqqummiunneqartoq takusinnaavat, taanna F2-toqqamiit nuussaavoq, tassaallunilu suliap nr. 2023-27784 u. 22-03-2024.

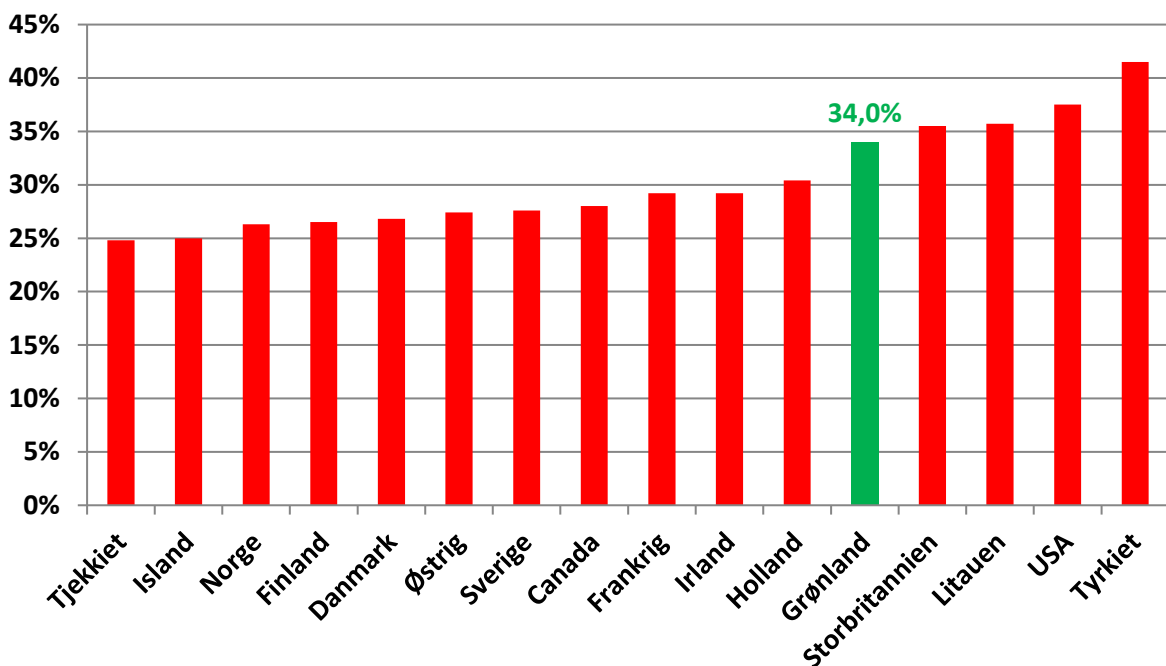
Takussutissiaq 44. Anguniagaq 14. Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut siusinaartumik iliuuseqarneq. 2018-2022-mi kommunini ataasiakkaani ilaqutariinnut paaqqinnittartunut ukiumut inissiisarnerit

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik (tabel SODPV004).

Imminut pilersornermut anguniakkat uuttuutilu

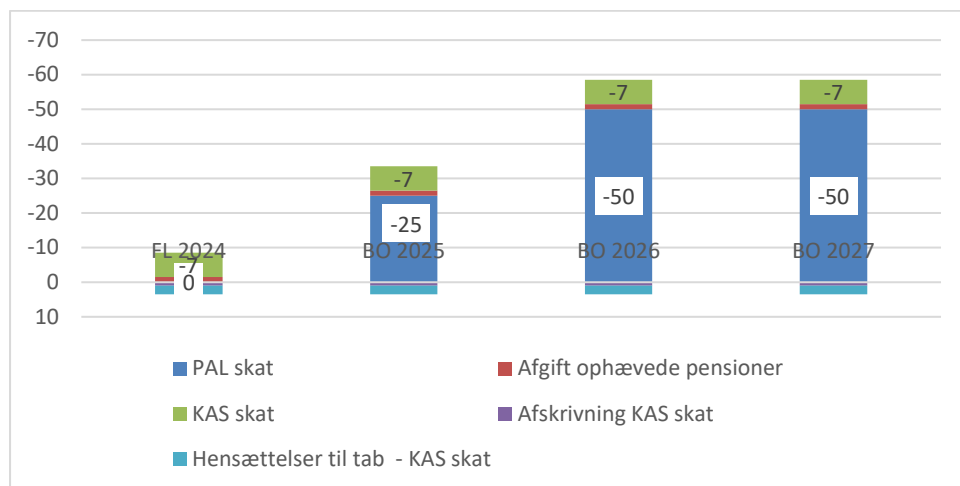
Takussutissiaq 45. Anguniagaq 15. Annertunerusumik naligiinneq inuuniarnikkullu nikingasoqanginneruneq. 2021-mi nunani arlalinni Gini-koefficienti.

Paasissutissanik pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik aamma OECD, 21-03-2023.

Gini-koefficienti, tassaasoq naligiinnginnermut uuttuut nunani tamalaani atorpeqartartoq, Kalaallit Nunaanni qaffasissumiippoq, pingaartumik nunani avannarlerni nunanut assersuukkaanni. Takuuk Takussutissiaq 45. Piitsuussutsimik uuttuineq pillugu aamma immikkoortoq 4.3 innersuussutigineqarpoq. Nunanut allanut arlalinnut naleqqiullugu Kalaallit Nunaat qaffasissumik inissisimavoq.

Takussutissiaq 46. Anguniagaq 16. Pensionisiassanut tunngaviit pitsaanerusut

Pissarsiffik: AI 2024 quppernemit 616-iusunit qupperneq, konto 24.10.13 Pensionisianut akileraarutit (Isertitat aningaasaliissutit).

Konto pingaarneq 24.10.13 Pensionisianut akileraarutit AI 2024-mi nutaatut ikkussaavoq. Isertitat taamatut ittut sionatigut Nuna tamakkerlugu akileraarutinut atatillugu konto pingaarnerup 24.10.10-p ataani isertitatut nalunaarsorneqartarput. Takussutissiaq 46-mi takuneqarsinnaavoq, 2024-mut aningaasanut inatsit (AI) naapertorlugu Nunatta Karsia 2024-mit 227-mut ukiut tamaasa 0, 25, 50 aamma 50 mio. kr.-nik PAL-imut akileraarutitigut kiisalu ukiumut KAS-imut akileraarutitigut 7 mio. kr.-nik isertitaqartassasoq naatsorsuutigineqartoq. "Inuit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu soraarnerussutisiassanut aqqissuussaniittut soraarnerussutisiamikkut pissarsiaminnit 15,3 %-inik akileraaruteqartarput (PAL-imut akileraarut)". 2023-mi iluanaaruteqartoqanngilaq, tamannalu 2024-mi ilanngaatigineqarpoq. 2025-mi ilaannakortumik ilanngaatigineqarput 2026-7-imilu "nalinginnaasumik iluanaaruteqartoqarnissaa taamalu akileraaruserneqarnissaat naatsorsuutigineqarluni.

Pensionisiassanut tunngaviit pitsaanerusut pillugit anguniagaq 16-imut paasissutissatut taaneqarsinnaapput *Innutaasut pensionisialiillu akornanni ukiullit soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussanut* akiliuteqartartut amerlassusaasa ilanngullugit naatsorsorneqartarnissaat.

Ukiup 2022-p aallartinnerani innuttaasut 56.562-iupput. Taakkunannga 38620-t 18-it 66-illu akornanni ukioqarput.

Isertitat akileraarutitigullu paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfimmeersut pillugit inunnut ataasiakkaanut paasissutissat tunngavigalugit 2020-mut atatillugu oqaatigineqarsinnaapput:

2020-mi paasissutissat naapertorlugit inuit akileraartussaataasut amerlassusaat: 44.703

Nunani allani soraarnerussutisiaqarnissamut ileqqaakkat tamarmiusut:

- Inuit amerlassusaat: 7.764.
- Soraarnerussutisiassatut ileqqaakkat tamarmiusut: 381.150.000 kr.
- Nunai allani ileqqaaruteqarnissamut tapiissutit: 6.384.000 kr.

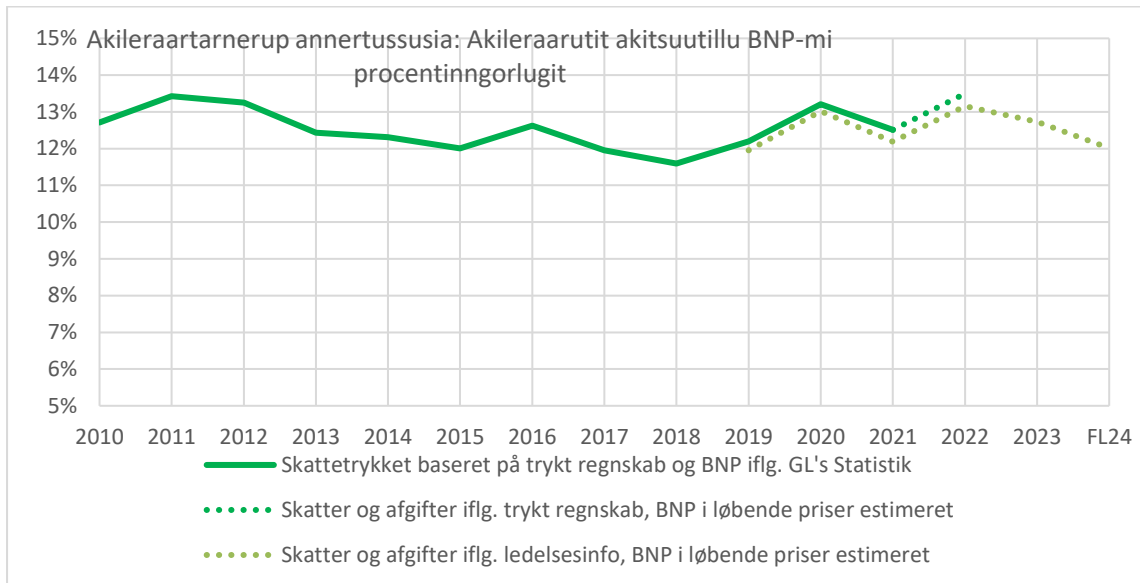
Soraarnerussutisiassanut akiliutit, Kalaallit Nunaat:

- Inuit amerlassusaat: 4.765
- Kalaallit Nunaanni soraarnerussutisiassanut akiliutit tamarmiusut: 59.586.000 kr.

Inuit 691-it nunani allani ileqqaaruteqarnissamut Kalaallillu Nunaanni pensionisiassanut akiliuteqarsimapput

2020-mi ileqqaakkat katillugit 9.051.000 kr.-upput

Takussutissiaq 47. Anguniagaq 17. Akileraartarnerup annertussusia tamarmiusup ineriartornera. TAN-ip ilaattut akileraarutitigut tatisineq

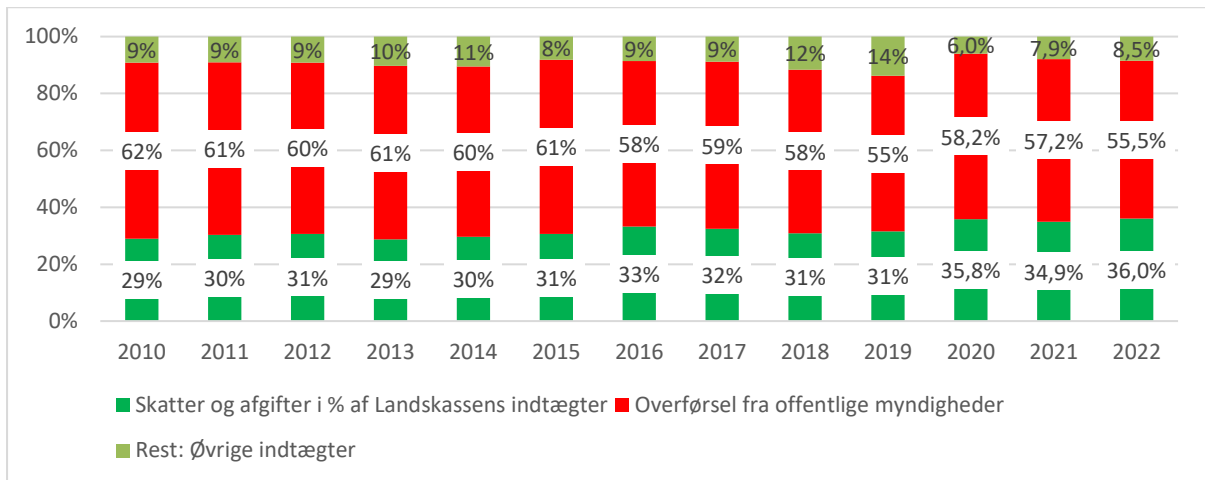

Paasissutissanik pissarsiffik: Nunatta Karsiata naatsorsuutai naqitat, Naatsorsueqqissaartarfiup BNP pillugu 2021 ilanngullugu saqqummiussai, Pisortanit ilisimatitsissutit 2019-AI2024, akit aalajangersimasut aamma aningaasat naleerukkiartornissaannik naatsorsuutiginninnerit eqqarsaatigalugit BNP-mik januar 2024-mi GØR-imik siumoortumik naatsorsuinerit tunngavigalugit akit allanngoramerini BNP-mik siumoortumik naatsorsuinerit tunngavigalugit nammineerluni naatsorsuutit.

Akilerartarnerup annertussusia nalinginnaasumik akilerarutit akitsuutillu tamarmik BNP-p procentiatut nalunaarsorneqassapput. Procenti pineqartoq taanna 2021-mi 12,5 pct.-iuvoq. 2023-p naanerani akilerarutissatut akitsuutissatullu naatsorsuutigineqartut 2024-mut aningaasanut inatsisissamat ilanngunneqarput. GØR 2024-mi januaarip qaammataanili ukioq 2024 ilanngullugu BNP-mi akit aalajangersimasut allanngorannerat pillugu siumoortumik naatsorsuusiorsimavoq. Aningaasalli naleerukkiartornerannut tunngatillugu aamma aningaasat naleerukkiartornerisa BNP-milu akit qaffakkiartornerisa akornanni ataqatigiittoqavinnersoq nalornissutigineqarpoq. Taamaakkaluatoq 2024-mi akilerarutigineqartussat 2021-misulli annertutigisussatut isikkoqarput.

Nunami maani akilerarutip appasinnera avataanit tunniussisoqartarneranut attuumassuteqarpoq, siullertut naalagaaffiup ataatsimut tapiissutai Nunatta Karsiata isertitaqartarneranut annertuumik pingaaruteqarput. Tamanna Anguniagaq 14-imut ilassutitut takussutissiami takuneqarsinnaavoq,

Takussutissiaq 48. Anguniagaq 17. Ilassutitut takussutissiaq: Nunatta Karsiata akilerarutitigut akitsuutitigullu, avataanit nuussisoqarneranit isertitaqarfiillu sinnerannit isertitaasa agguataarneqarnerat

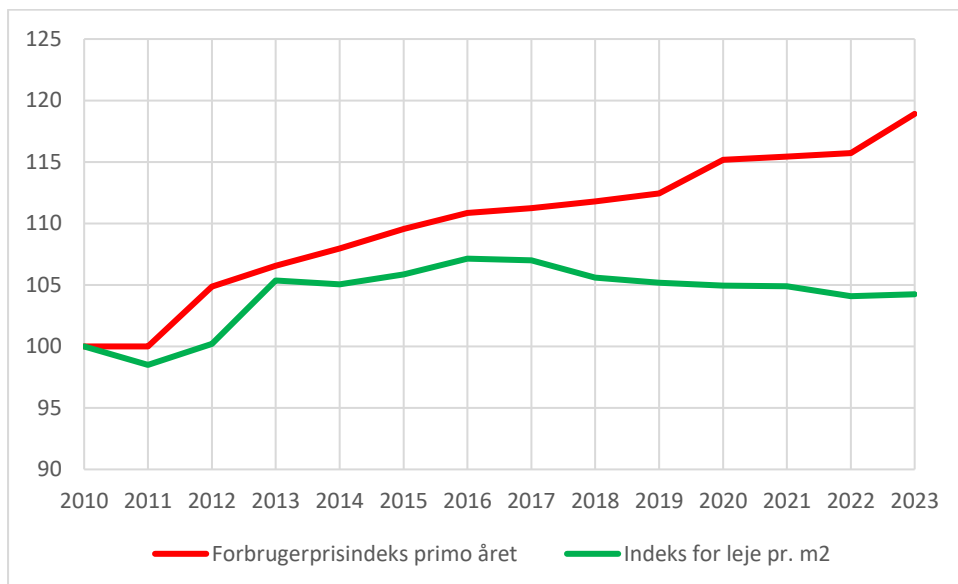

Paasissutissanik pissarsiffik: Nunatta Karsiata naatsorsuutai naqitat.

Anguniakkat uuttuutillu allat

Ineqarnermut tunngatillugu anguniakkat uuttuutillu

Takussutissiaq 49. Anguniagaq 18. Atuisunut akigitamut sanilliullugu Namminersorlutik Oqartussat inissiaataanni attartortittakkani 2010 – 2023-mut m²-imut inimut akiliutaasartut ineriartorneri (Ini A/S-mit aqunneqartut).

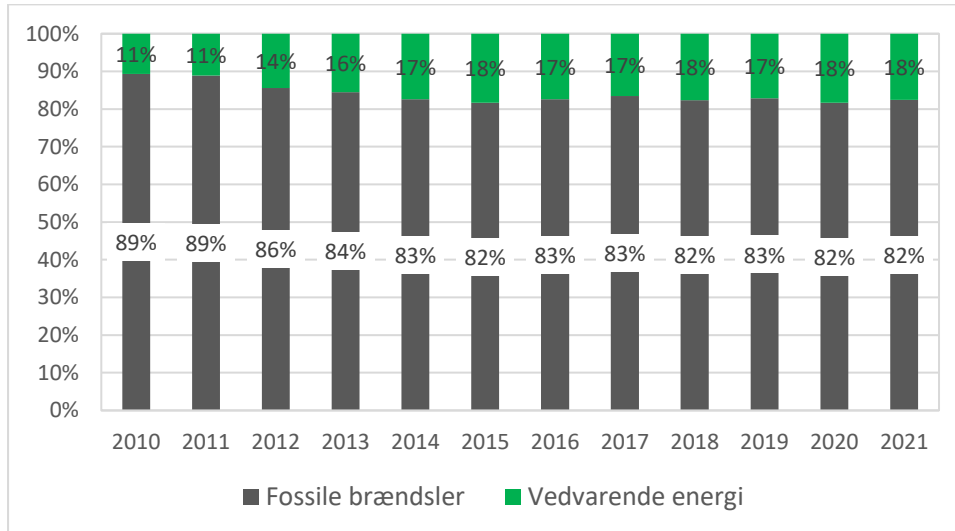

Pissarsiffik: Attartornermi m²-imut akigitat INI A/S-imit pissarsiarineqartut aamma Naatsorsueqqissaartarfiup atuisunut akigititanut naleqqersuutai, bank.sta.gl tunngavigalugit naatsorsuinerit.

Namminersorlutik Oqartussat inissiaataanni attartortittakkani INI A/S-imit aqunneqartuni ineqarnermut akiliutaasartut ineriartorneri inuiaqatigiinni akit nalinginnaasumik ineriartornerinit allaanerupput, tassa m²-imut 2023-mi attartornermut akigitinneqartut 2013-imisulli annertutigimmata. 2023-mi m²-imut akigitinneqartunut naleqqersuut 12,3%-imiippoq, tassa attartornermi m²-imut (INI A/S-imi) akigitinneqartut atuisunut akigitinneqartunut sanilliullugu. Tamatuma malitsigisaanik inissianut immikkoortortaqaarfiit aningaasaqarnerat pitsaajunnaarsimavoq, taamaammallu inissianik aserfallatsaaliinissamut aningaasassaqaarpallaarunnaarsimalluni. Taamalu aserfallatsaaliinissamut kinguaattooriartortoqarsimalluni. Kinguaattoorutigineqartut sukkasuupilussuarmik amerliartorput, massakullu 2,2 mia. kr.-t missaannik naleqassasut naatsorsuutigineqarluni. Kinguaattoorutit pineqartut Naalakkersuisut "Nuna tamakkerlugu pilersaarusiorneq pillugu nassuiaat 2023" pillugu saqqummersitaanni erseqqinnerusumik allaaserineqarsimapput.

Nukissiuuteqarnermut atatillugu anguniakkat uuttuutilu

Takussutissiaq 50. Anguniagaq 19. Nukissiuutit ataavartut nukissiuutini atuinertut tamarmiusup ilaatut [pct.] 2010 – 2020.

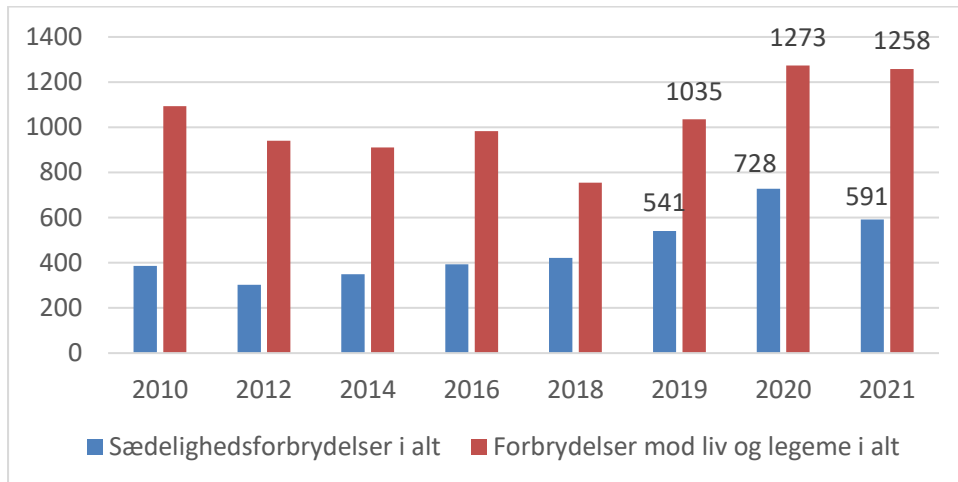

Pissarsiffik: Paasisutissat Naatsorsueqqissaartarfimmeersut tunngavigalugit, ENE1ACT.

Takussutissiaq 50-imi takutinneqarpoq Kalaallit Nunaanni nukissiuutini atuinertut tamarmiusoq ikummatissanut nunap iluaneersunut nukissiuummullu ataavartumut agguarlugit. Takussutissiaq 50-imi takuneqarsinnaavoq, ataavartumik nukissiuuteqarnermi ukioq 2015 tikillugu ilanngullugulu nukissiuutini atuinertut tamarmiusoq annertusiartorsimavoq, taamanikkut atuinertut 18%-iusimalluni. Nukissiuutini ataavartunertut atuinertut 2021-p tungaanut 2015-imisut annertutigaaq. Erngup nukinga atorlugu nukissiornerulernikkut safamik imermillu tunisassiornermi gasolie annerusumik atornerqarunnaarpoq, pissutsillu taamatut ingerlassapput Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani nukissiorfiup allineratigut kiisalu Aassiannut Qasigiannuanullu pilersuisussamik erngup nukinga atorlugu innaallagissiorfiliortoqarneratigut.

Pinerluttarnerup appartinnissaanut anguniakkat uuttuutillu

Takussutissiaq 51. Anguniagaq 20. Inummut ulorianartumik pinerluttarnerit appartinneri. Nalunaarutigineqartartut amerlassusiisa ineriartornerat 2010 - 2020.

Pissarsiffik: Naatsorsueqqissaartarfik

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit nalunaarutigineqartut amerlassusaat 2012-imit 2020-mut amerlisimapput, 2021-mili ikilisimallutik. inuunermut timimullu pinerluutit nalunaarutigineqartut amerlassusaat 2018-imit 2020-mut amerlingaatsiarsimapput, 2021-mili ikilerialaarsimallutik, tak. Takussutissiaq 51. Taamatut pisoqartarnera nunarsuarmi tamarmi aamma atuuppoq, nunarsuaq tamakkerlugu nappaalanersuup nalaani nakuusertartut amerleriangaatsiarsimallutik.

Takussutissiat nalunaarsuiffiillu allattorsimaffiat

Takussutissiaq 1. Aningaasarsiornikkut suli siuariatorneq kisianni 2024-mi aningaasat naleerukkiartuinnassallutik.....	7
Takussutissiaq 2. Suliffissarsiortut nalunaarsorsimasut amerlassusii ukiumut agguaqatigiisillugu, 2013-2023.....	7
Takussutissiaq 3. Atuisunut akit naleqqersuutaat ukiup siuliani taamaalineranut sanilliullugu qaffariarnera.....	10
Takussutissiaq 4. Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi EU-milu atuisunut akit ukiumi kingullermi taamaalinerani januar 2020-mit januar 2024-mut qaffanneri.....	10
Takussutissiaq 5. Aalisakkanik tunisassianik avammut niuernermi ineriatorneq, 2019 – 2023.....	11
Takussutissiaq 6. Aalisakkat qaleruallillu agguaqatigiisillugit kiilumut akinut naleqqersuut, 2011-2023.....	12
Takussutissiaq 7. Sinerissamut qanittumi qaleralinniarnermi akuersissutit atulersinneqartut aamma atorneqarsimasut immikkoortoq 47-mi 2013-2023-mi allangoriatorneri.....	15
Takussutissiaq 8. Sinerissap qanittuani saarullinniarnermi akuersissutit tunniunneqartut atorneqarsimasullu amerlassusiisa ineriatornerat, 2013-2022.....	17
Takussutissiaq 9. Kalaallit Nunaata imartaani avaleraasartuunik pisat amerlassusiisa nikerarnerat 2013-2023.....	18
Takussutissiaq 10. Tunumi aamma nunat tamalaat aalisarfianni 2013-2023-mi avaleraasartuunik Kalaallit Nunaata pisai.....	219
Takussutissiaq 11. 2010-2022-mi aalisarnermi isumalluutininik atuinermut akitsuutininik iluanaarutit.....	22
Takussutissiaq 12. Umiaarsuarni takornariartaatini ilaasut amerlassusaat, 2003-2023.....	23
Takussutissiaq 13. Timmisartunik ilaasut, Kalaallit Nunaanniit aallartut: Nuna allamiut maanilu najugaqartut 2013-2023.....	24
Takussutissiaq 14. Hotelini unnuisut amerlassusaat, 2013-2023.....	24
Takussutissiaq 15. Akuersissutit amerlassusiisa ineriatornerat 2011 - 2022.....	25
Takussutissiaq 16. Aatsitassanut aningaasaateqarfimmi aningaasat royaltynillu isertitat ineriatorneri (kr.).....	26
Takussutissiaq 17. Aatsitassarsiornermi pisinnaatitsissutinik pigisaqartunut ingerlatseqatigiiffiit akileraartarnerisa ineriatornerat (kr.).....	26
Takussutissiaq 18. Aatsitassarsiornermi pisinnaatitsissutinik pigisaqartunut A-mut akileraarutit ineriatornerat (kr.).....	27
Takussutissiaq 19. Qaammammut suliffissarsiortut amerlassusaat Qaammatinilu aqqaneq-marlunni agguaqatigiisinneri 2014-2023.....	33
Takussutissiaq 20. Ukiumut siliffissarsiortut suliffeqanngitsullu amerlassusaat 2010-2023.....	34
Takussutissiaq 21 Ukiumut suliffissarsiortut suliffeqanngitsullu amerlassusaat 2010-2023.....	36
Takussutissiaq 22. Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mi aaqqissuuseqqinnikkut illernerit sisamat.....	60
Takussutissiaq 23. Silassorissuusuaq atorlugu aaqqiissutissat sumut atortarnissaannut takussutissiaq.....	66
Takussutissiaq 24. Takussutissiaq 24. Inuit 67-inik taakkulu sinnerlugit ukiullit 2010-2024-mut amerlassusiat aamma 2050 tikillugu ilanngullugulu siumut naatsorsuineqkrivning.....	69
Takussutissiaq 25. Ukiut ataasiakkaarlugit aningaasakillioortut, killissaq 50 % isertitanut akunnattunut atorneqarsinnaasunut sanilliussilluni 2010-2021.....	73
Takussutissiaq 26. Akileraaruteqannginnermi isertitat amerlanerpaat 2022-mi appasinnerpaamik isertitaqartut 10 %-at tassaapput agguaqatigiisitsilluni 72.408 kr. tassa Kalaallit Nunaanni 2022-mi 30-nik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartunut.....	76

Takussutissiaq 27. Akileraaruteqannginnermi isertitat amerlanerpaat 2022-mi appasinnerpaamik isertitaqartut 10 %-at arnat akornanni qaffasinneruvoq angutit akornannut sanilliullugu	77
Takussutissiaq 28. Anguniagaq 1. Aningaasaqarneq imminut napatittoq. TAN-imut naleqqiullugu ataatsimoortumik tapiissutit annertussusaasa appartinnerat (Pct.) - Nunattalu Karsuanut atatillugu isertitat.....	81
Takussutissiaq 29. Anguniagaq 2. Tunisassiorneq annertunerusoq 2022-imut OECD-mi piffissami 2014-miit 2024-imut piffissami TAN-imi siuariartorniviusoq.....	82
Takussutissiaq 30. Anguniagaq 3. Pisortat ingerlataqarfiisa annertussusaat. Pisortat atuinerisa TAN-imut naleqqiullugu annertussusaa	83
Takussutissiaq 31. Anguniagaq 4. Akiitsoqalerneq aningaasaqarnikkullu qanoq iliornissamut kiffaangissuseqarneq. Akiitsut erniallit tamakkerlugit aammalu TAN-imi %-it naapertorlugit 2010-2026 taarsigassarsiassatut naatsorsuutigisat	83
Takussutissiaq 32. Anguniagaq 5. Sulisut akissarsiaqissaartut amerlanerusut. Sulisut akissarsiarissaartut amerlanerit. Inuit 15-inik aamma taakkua sinnerlugit ukioqartut akileraarutit sioqqullugit isertitaasa agguaqatigiissillugit ineriartornerat – akit ingerlaavartut 2022-mi akiusut aammattaaq kisitsit tunngaviusoq (2021=100)	84
Takussutissiaq 33. Anguniagaq 6. Inuusuttut suli amerlanerusut ilinniagaqarnissaat imaluunniit suliffeqarnissaat. Inuusuttut 16-it aamma 25-t akornanni ukiullit ilinniakkamik ingerlataqanngitsut suliffeqanngitsulluunniit 2010-2021-mi amerlassusaat.	85
Takussutissiaq 34. Anguniagaq 6. Inuusutissarsiutitigut piginnaalersitsisumik ilinniagaqartut amerlanerusut. Inunnut 30-niit 34-nut ukiulinnut sanilliullugu inuit piginnaasalertitsiffiusumik ilinniartut amerlassusaat.....	86
Takussutissiaq 35. Anguniagaq 7. Tunngaviusumik atuarfiup kingorna toqqaannartumik ilinniagaqalersut atuartut naggataarutaasumik soraarummeertut amerlanerusut. 17-inik ukiullit akornanni sulisinnaasut, tassa tunngaviusumik atuarfiup naammassineqarneranit ukiup ataatsip qaangiunnerani (%-ii amerlassusaallu).....	87
Takussutissiaq 36. Anguniagaq 8. 15-inik ukiullit misilitsisimasut amerlassusaat, aamma danskisut, tuluttut, kalaallisut matematikkimilu allattariarsornermi misilitsinnermi angusisimasut amerlassusaasa agguataarneqarnerat.....	88
Takussutissiaq 37. Anguniagaq 8. Nukappiaqqat 15-inik ukiullit nivarsiaqqallu 15-inik ukiullit misilitsisimasut amerlassusaat, aamma danskisut, tuluttut, kalaallisut matematikkimilu allattariarsornermi misilitsinnermi angusisimasut amerlassusaat agguataarlugit.....	89
Takussutissiaq 38. Anguniagaq 9. Namminersorlutik inuusutissarsiuteqartut amerlanerit. Namminersorlutik inuusutissarsiuteqartut naleqarnerulersitsiniarnermut (BVT) tamarmut tapeeqataassutaat.....	90
Takussutissiaq 39. Anguniagaq 10. Suliffeqartut amerlanerusut. Illoqarfinni nunaqarfinnilu suliffissarsiortut nalunaarsorneqarsimasut 2010-2021.	91
Takussutissiaq 40. Anguniagaq 11. Sulisinnaasut ilai amerlanerusut. 2010-2020-mi 2021-miluunniit nunani assigiinngitsuni sulisinnaasut.	91
Takussutissiaq 41. Anguniagaq 12. Pisortat ingerlatsivii. Pisortat akissarsianut aningaasartuutaat (2010-mi akit aallaavigalugit naatsorsorneqartut).....	92
Takussutissiaq 42. Anguniagaq: 13 Kikkut tamarmik peqqinnerulissapput - piffissaq inuuffiusartuq sivisunerulissaaq. Agguaqatigiissillugu ukiut inuuffiusartut allanngoriartornerat.	93
Takussutissiaq 43. Anguniagaq 14. Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut siusinaartumik iliuuseqarneq. Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnerannut pisortat aningaasartuutigisartagaat, ilaqutariinnut paarsisartunut aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut inissiinnermut atatillugu aningaasartuutigineqartartut: Kommuneqarfik Sermersooq.....	93
Takussutissiaq 44. Anguniagaq 14. Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut siusinaartumik iliuuseqarneq. 2018-2022-mi kommunini ataasiakkaani ilaqutariinnut paaqqinnittartunut ukiumut inissiisarnerit.....	95

Takussutissiaq 45. Anguniagaq 15. Annertunerusumik naligiinneq inuuniarnikkullu nikingasoqannginneruneq. 2021-mi nunani arlalinni Gini-koefficienti.....	95
Takussutissiaq 46. Anguniagaq 16. Pensionisiassanut tunngaviit pitsaannerusut.....	96
Takussutissiaq 47. Anguniagaq 17. Akileraartarnerup annertussusiata tamarmiusup ineriartornera. TAN-ip ilaattut akileraarutitigut tatisineq	977
Takussutissiaq 48. Anguniagaq 17. Ilassutitut takussutissiaq: Nunatta Karsiata akileraarutitigut akitsuutitigullu, avataanit nuussisoqarneranit isertitaqarfiillu sinnerannit isertitaasa agguataarneqarnerat.....	98
Takussutissiaq 49. Anguniagaq 18. Atuisunut akigitamut sanilliullugu Namminersorlutik Oqartussat inissiaataanni attartortittakkani 2010 – 2023-mut m ² -imut inimut akiliutaasartut ineriartorneri (Ini A/S-mit aqunneqartut).....	99
Takussutissiaq 50. Anguniagaq 19. Nukissiutit ataavartut nukissiutinik atuinerup tamarmiusup ilaatut [pct.] 2010 – 2020.	100
Takussutissiaq 51. Anguniagaq 20. Inummut ulorianartumik pinerluttarnerit appartinneri. Nalunaarutigineqartartut amerlassusiisa ineriartornerat 2010 - 2020.....	101

Nalunaarsuuffik 1. Aalisartut aamma aalisariutit Kalaallit Nunaanni akuersissutit atorlugit pisaat, 2013-2023.	13
Nalunaarsuuffik 2. Aatsitassarsiornermi ukiumut aningaasaliinerit (mio. kr.)	26
Nalunaarsuuffik 3. Aatsitassarsiornerit siuarsimanerpaat	27
Nalunaarsuuffik 4. 2018-imi aamma 2024-mi Naalagaaffeqatigiinnerup iluani avataanilu inunngorsimasut amerlassusaat	35
Nalunaarsuuffik 5. 2017-2027-mut naatsorsuutini missingersuutinilu kisitsisinut pingaarnernut takussutissaq.	38
Nalunaarsuuffik 6. Toqqaannanngitsumik akileraarutit ineriartornerat 2013-2023, mio. kr.-nngorlugit .	41
Nalunaarsuuffik 7. Aaqjissuusseqqinnermi illernej 2-mut takussutissaq aamma isertitanut akileraaruteqaataareersunut sunniutit aamma isertitat atorsinnaasat, kr.	42
Nalunaarsuuffik 8. 2023-p aallartinneraniit 2024-p aallartinneranut akiitsut ineriartornerat akiitsut suunerinut agguataarlugit.....	45
Nalunaarsuuffik 9. Kommunit aningaasaqarnerat, tusind kr.-nngorlugit. (kisitsisit pitsaasumik inissisimasut sinneqartoormik takutitsippit)	47
Nalunaarsuuffik 15. Namminersorlutik Oqartussani, Namminersorlutik Oqartussat aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiutaanni kommuninilu 2022-2027-mi akiitsut erniallit ilanngaaseereerlunilu akiitsut erniallit ineriartornissaattut naatsorsuutigisat.....	50
Nalunaarsuuffik 11. Iluarsaasarnissanut aningaasaleeqqittarnernullu akiligassanut tamarmiusunut takussutissiaq, mio. kr.-nut.....	53
Nalunaarsuuffik 12. Nunatta Karsiata EU-mit Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut aqutugalugu isertitai 2010-2023-mut ukiukkaartumik, aammattaaq missingersuutinik isertitai ukiuni 2024-2026 – 2024-mi akit tunngavigalugit nalunaarneqartut aamma akit (ukiumi) ingerlaavartut	72
Nalunaarsuuffik 13. Inuit akunnattumik aningaasarsiarineqartut 50 % ataallugit aningaasarsiallit aningaasaqarnikkut atugarliortut ilaat amerlassusaallu sumiiffinnut agguataarlugit (illoqarfiit nunaqarfiillu siusinnerusukkut kommunit aaqjissuussaanerannut ilaasut), 2011-2022.....	74
Nalunaarsuuffik 14. Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu anguniakkanut naleqqiullugu siuariartornerup nassuiarneranut uuttuutit	79